

IPTO: vakken en bevoegdheden in het vo

peildatum 1 oktober 2018

eindrapport

datum	december 2019
auteurs	Astrid Vloet Marcia den Uijl Peter Fontein

© CentERdata, Tilburg, 2019

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Managementsamenvatting

Inleiding

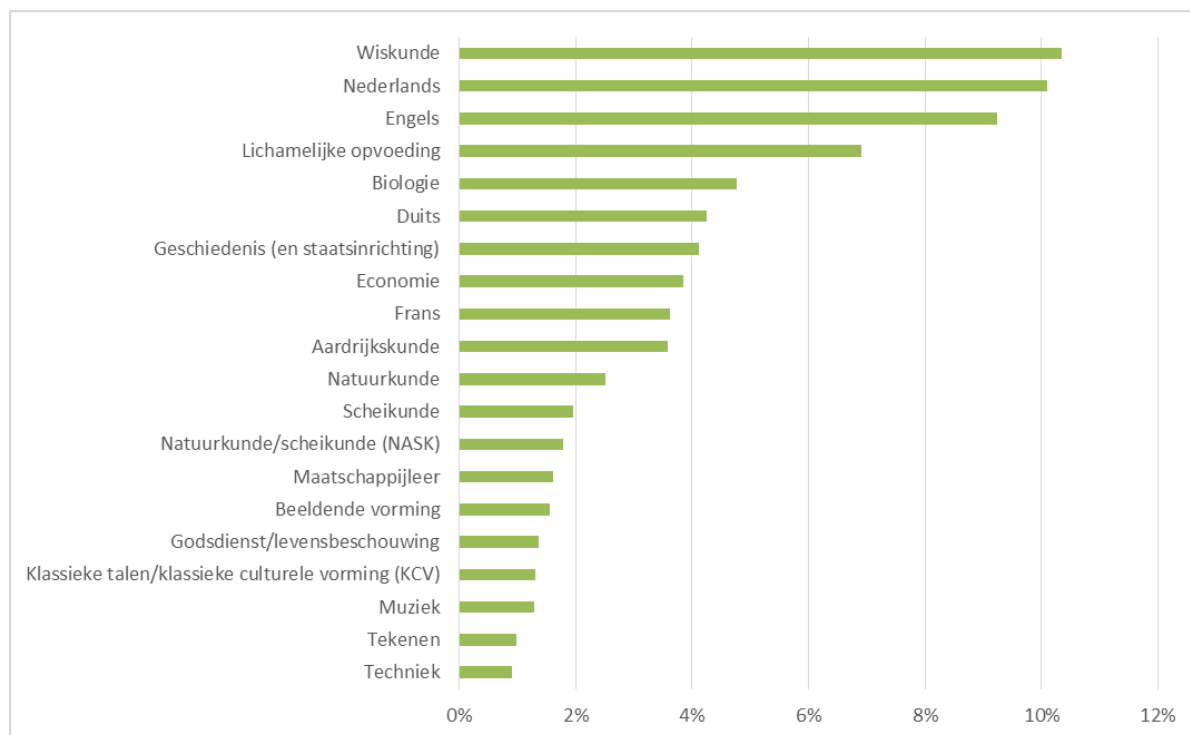
Dit rapport heeft als kernthema's de met IPTO gemeten aantallen gegeven lesuren naar vak en het percentage bevoegd gegeven lesuren in het voortgezet onderwijs per peildatum 1 oktober 2018. IPTO staat daarbij voor de Integrale Personeelstelling Onderwijs die het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) jaarlijks laat uitvoeren. Het betreft een telling op alle scholen in het voortgezet onderwijs (vo), waarbij voor al het lesgevend personeel gegevens worden verzameld omtrent vakken en bevoegdheden. Onder het vo vallen ook het praktijkonderwijs (pro) en de internationale schakelklas (isk). Voor het pro zijn alleen vakken en geen bevoegdheden opgevraagd.

In het onderstaande bespreken we de belangrijkste bevindingen van dit onderzoek voor het vo exclusief pro en isk. We starten daarbij met een bespreking van het aantal lesuren naar vak en gaan vervolgens in op de bevoegdheidssituatie. Daarbij maken we onderscheid naar drie mogelijke situaties: bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren. Sterk vereenvoudigd weergegeven geldt dat men bevoegd is als men over de juiste papieren beschikt voor de lesuren die men geeft. Als men daar niet over beschikt geeft men onbevoegd les, waarbij echter sprake is van een aantal wettelijk geregelde uitzonderingen. Veelal betreft dit situaties waarin men nog in opleiding is, maar toch al les geeft. In dergelijke gevallen is sprake van benoembaar gegeven lesuren.

Vakken

In Figuur 1 is het aandeel lesuren van de 20 grootste avo vakken weergegeven. Samen zijn deze vakken goed voor 76% van het totaal aantal gegeven lesuren in het vo. De drie grootste vakken zijn Engels, Nederlands en Wiskunde, hun gezamenlijk aandeel is ongeveer 30% van het totaal aantal lesuren in het vo. Het aandeel lesuren van het vak Lichamelijke Opvoeding is ook relatief groot en volgt op de vierde plaats.

Figuur 1: Aandeel van de 20 algemeen vormende vakken in het totaal aantal gegeven lesuren

Bevoegdheid

Van de lesuren waarvoor een bevoegdheid kan worden vastgesteld¹ vinden we dat 87,6% bevoegd gegeven wordt, zie Tabel 1. Dit betreft vooral personen met het juiste diploma voor zowel het vak als de graadsector (eerste- of tweedegraads lesgebied) waarin men lesgeeft, maar het kan bijvoorbeeld ook een zogeheten teambevoegdheid² betreffen. 8,4% van de lesuren wordt benoembaar gegeven. De personen die deze lesuren geven zijn veelal in opleiding, maar men kan ook onderbevoegd zijn, dat wil zeggen eerstegraads les geven met een tweedegraads bevoegdheid voor dat vak. Dit mag (onder voorwaarden) gedurende één jaar en komt in 1,4% van het totaal aantal lesuren voor. Bij 4,1% van het totaal aantal lesuren gaat het om lesuren die onbevoegd gegeven worden. Bijna de helft van deze leraren beschikt wel over een onderwijsbevoegdheid voor een ander vak. De andere helft is grotendeels in opleiding, of beschikt bijvoorbeeld over een pabo diploma.

Tabel 1: Percentage bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren naar onderwijstype, peildatum 1 oktober, 2018

	Bevoegd	Benoembaar	Onbevoegd	Totaal	Lesuren
Totaal	87,6%	8,4%	4,1%	100,0%	1.060.737
Vmbo	83,8%	10,0%	6,2%	100,0%	432.958
Havo	88,0%	9,4%	2,6%	100,0%	229.060
Vwo	92,6%	5,5%	2,0%	100,0%	286.606
Combinaties	88,5%	7,6%	3,9%	100,0%	112.113

Onderwijstype

Van de in Tabel 1 onderscheiden onderwijstypen kent het vmbo het laagste aandeel bevoegd gegeven lesuren (83,8%) en het vwo het hoogste percentage (92,6%). Het percentage onbevoegd gegeven lesuren is het hoogst op het vmbo (6,2%). Dit percentage ligt bij havo en vwo duidelijk lager met 2,6% resp. 2,0%. Op de havo is daarbij ten opzichte van het vwo sprake van relatief veel benoembaar gegeven lesuren (9,4% tegen 5,5%).

Ontwikkeling onbevoegdheid

Ten opzichte van 2017 is het percentage onbevoegd gegeven lesuren in 2018 met 0,2 procentpunt gedaald. Ook het percentage benoembaar gegeven lesuren is in die periode licht gedaald (met 0,1 procentpunt). Het percentage bevoegd gegeven lesuren is met 0,4 procentpunt gestegen.

Het percentage onbevoegd gegeven lesuren naar onderwijstype is in Figuur 2 weergegeven voor de jaren 2014 tot en met 2018. Zichtbaar is dat het percentage onbevoegd gegeven lesuren elk jaar is gedaald, zowel voor wat betreft het totaal als per onderwijstype. Enige uitzondering daarop is het vwo, waar dit percentage een lichte stijging (minder dan 0,1 procentpunt) vertoont in 2015.

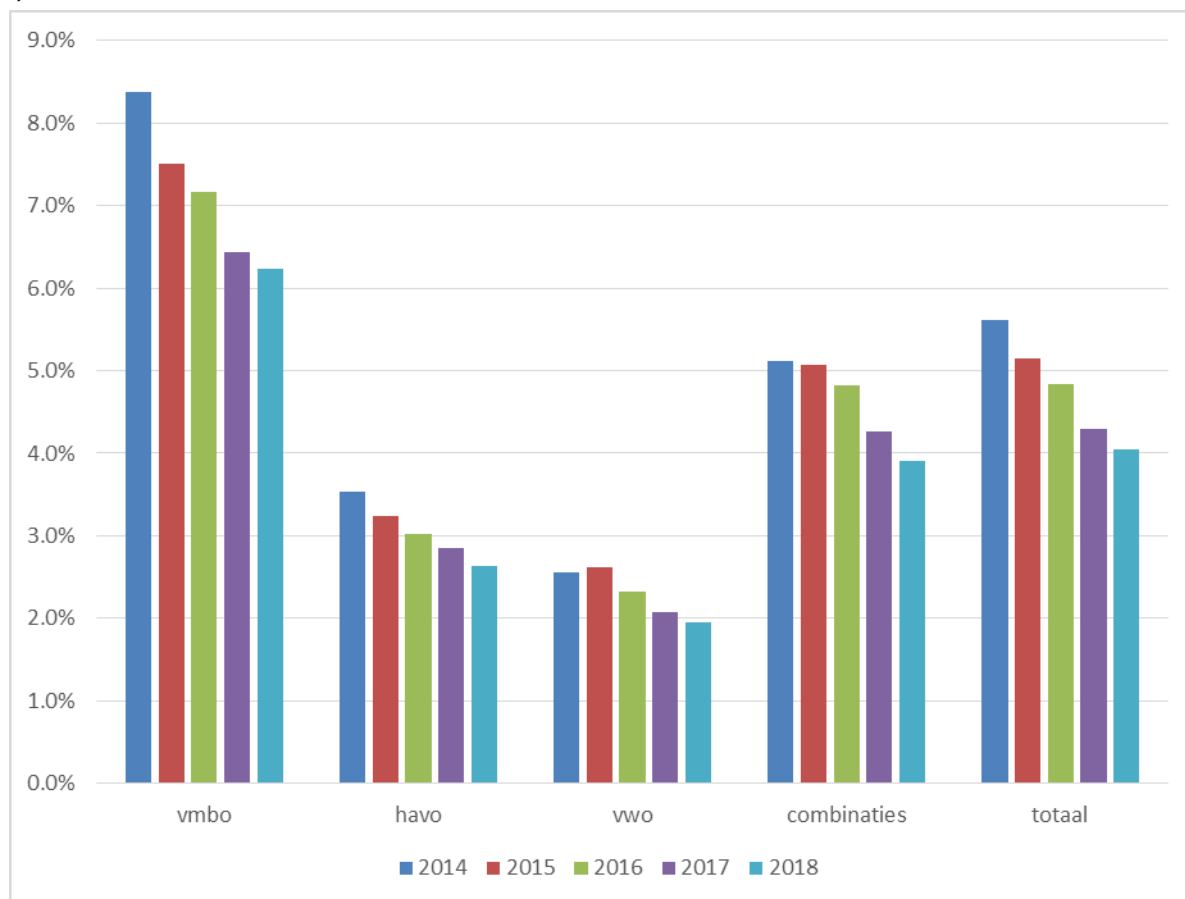
Van degenen die in 2017 onbevoegd les gaven geeft bijna een kwart in 2018 diezelfde les benoembaar, ruim een kwart bevoegd en ongeveer de helft onbevoegd. Van degenen die in 2017 benoembaar les gaven doet ruim de helft dat in 2018 nog, een klein deel geeft in 2018 onbevoegd les en een derde geeft in 2018 bevoegd les. Degenen die in 2017 bevoegd

¹ Voor 13,0% van de lesuren is geen bevoegdheid vast te stellen omdat het vakken betreft waarvoor geen bevoegdheid verleend wordt door lerarenopleidingen, zoals bijvoorbeeld Mentorles. Bij veruit de meeste van deze lesuren is sprake van één of andere vorm van onderwijsbevoegdheid voor een ander vak, waarvoor wel een bevoegdheid is vast te stellen.

² Het is in de eerste twee leerjaren (leerjaar 1 & 2) mogelijk als lid van een team bevoegd les te geven in vakoverstijgende programma-onderdelen als men zelf over een vakbevoegdheid beschikt voor een van de onderliggende vakken.

lesgaven geven dat in 2018 vrijwel allemaal nog steeds. Uit het voorgaande kan geconcludeerd worden dat onder de zittende leraren sprake is van een netto doorstroom richting benoembaar en bevoegd.

Figuur 2: Ontwikkeling percentage onbevoegd gegeven lesuren naar onderwijstype, 2014 t/m 2018

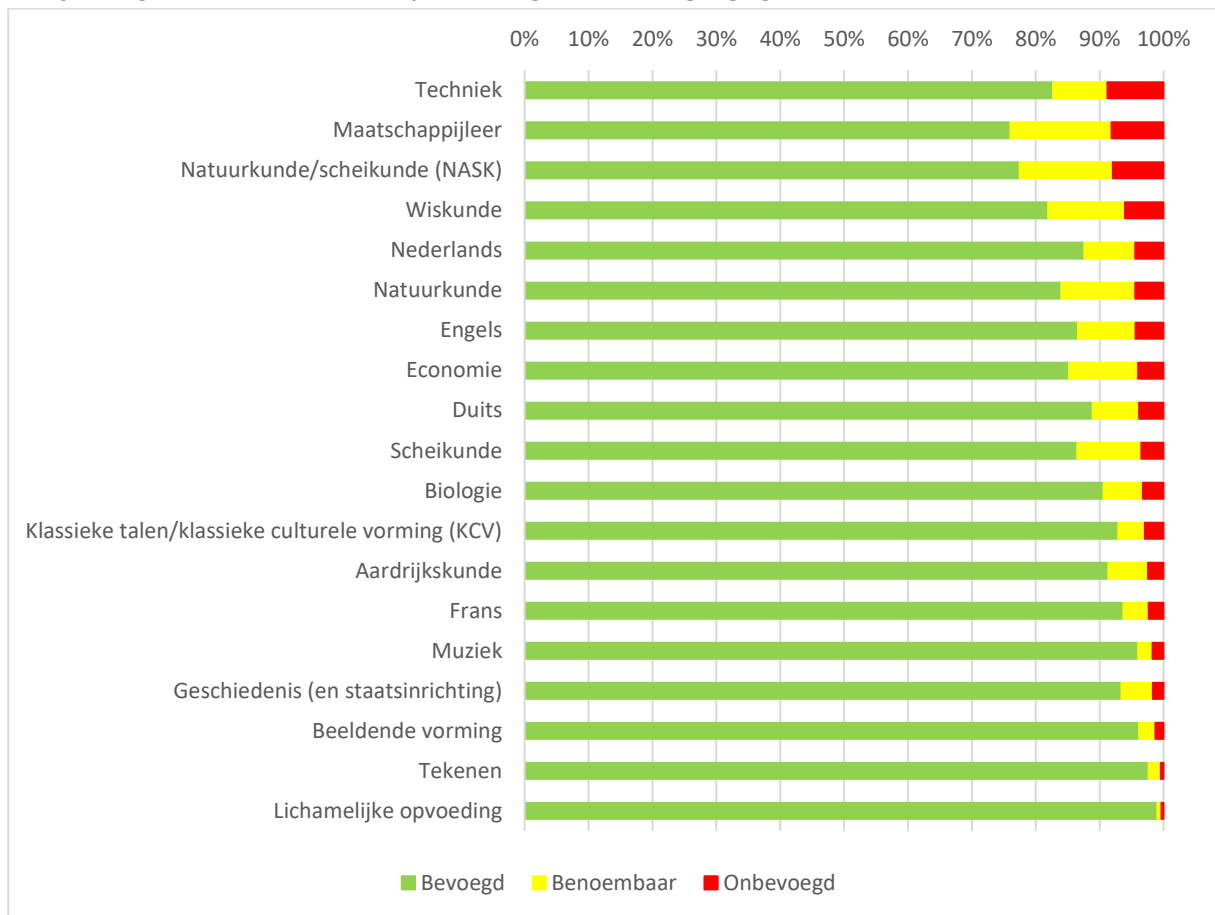
Bevoegdheid naar vak

Qua onderscheid van bevoegdheid naar vak beperken we ons in deze samenvatting tot de 20 algemeen vormende vakken (avo-vakken). In Figuur 3 zijn de (on)bevoegdheidspercentages en benoembaarheidspercentages van de avo-vakken weergegeven.

De top vier vakken met het hoogste percentage onbevoegd gegeven lesuren wordt gevormd door Techniek (8,8%), Maatschappijleer (8,1%), het combinatievak Natuurkunde/Scheikunde (7,9%), en Wiskunde (6,0%). Uit de figuur blijkt dat de (qua lesuren) grote vakken Engels en Nederlands een iets hoger dan gemiddeld percentage onbevoegd gegeven lesuren kennen. Het percentage onbevoegd gegeven lesuren is voor beide vakken 4,4% en ligt daarmee 0,3 procentpunt hoger dan het gemiddelde over alle vakken. De percentages benoembaar gegeven lesuren voor Engels en Nederlands liggen met 9,0% resp. 8,0% duidelijk lager dan bij Wiskunde (12,0%).

Als we ons beperken tot veranderingen van het percentage onbevoegd gegeven lesuren ten opzichte van 2017 van meer dan 0,5 procentpunt, dan zien we een toename van het percentage onbevoegd gegeven lesuren bij Techniek (1,0 procentpunt) en Biologie (0,6 procentpunt) en een afname bij Economie (0,8 procentpunt), Wiskunde (0,9 procentpunt) en Klassieke talen (1,2 procentpunt).

Figuur 3: Percentages bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren naar avo-vak, de lijst is gesorteerd naar het percentage onbevoegd gegeven lesuren, 2018

Bevoegdheid naar leeftijd

Met betrekking tot de relatie tussen bevoegd gegeven lesuren en leeftijd is vermeldenswaardig dat in de leeftijdsgroep tot 35 jaar vaker dan gemiddeld onbevoegd wordt lesgegeven. In de leeftijdsgroep van 55 jaar en ouder is het aandeel onbevoegd gegeven lesuren het laagst. Het aandeel benoembaar gegeven lesuren is juist het hoogste voor de groep tot 35 jaar en het laagst in de groep van 55 jaar en ouder. Dit zijn veelal personen die nog een (al dan niet aanvullende) opleiding volgen.

Voor de leeftijdsgroepen tot 45 jaar is het percentage onbevoegd gegeven lesuren van 2017 op 2018 afgenomen. Voor de leeftijdsgroepen daarboven is deze stabiel gebleven. De hoogste leeftijdsgroep kent daarmee nog steeds het laagste percentage onbevoegd gegeven lesuren.

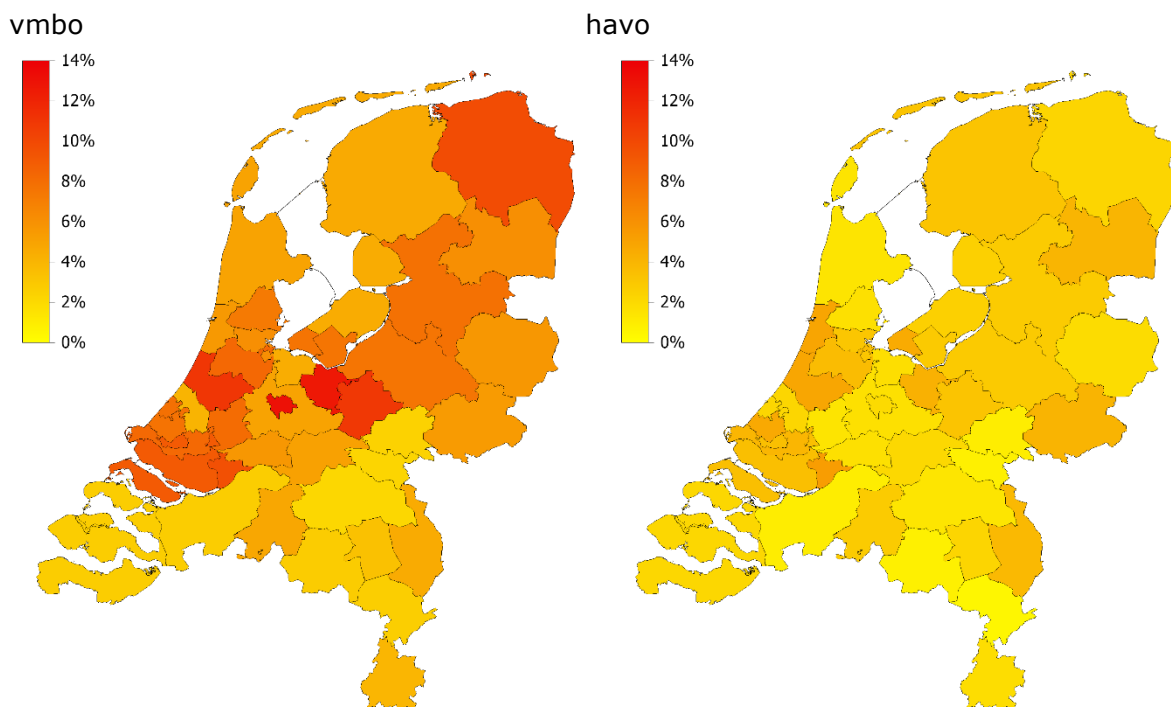
Combinaties van bevoegd en onbevoegd lesgeven

94,0% van de leraren geeft uitsluitend bevoegd/benoembaar les. 3,8% van de leraren geeft uitsluitend onbevoegd les. Het gaat hierbij om 2.675 personen en dit komt vooral voor in de groep tot 35 jaar. Deze personen beschikken overigens vaak wel over een lesbevoegdheid, maar niet voor alle vakken die men geeft. Een combinatie van bevoegd/benoembaar en onbevoegd lesgeven door dezelfde leraar komt voor bij 2,2% van de personen.

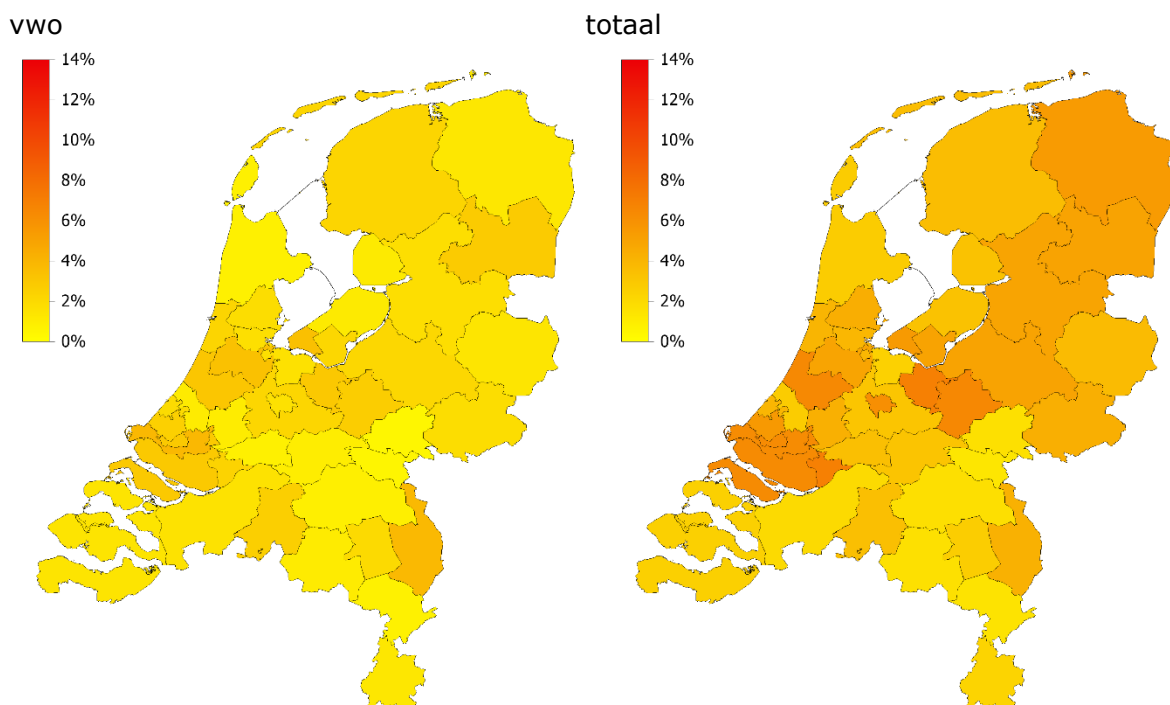
Bevoegdheid naar regio

Het regionale beeld qua onbevoegd gegeven lesuren is weergegeven in Figuur 4, waar het percentage onbevoegd gegeven lesuren is weergegeven per onderwijstype, Arbeidsmarktregio³ en de vier grote steden. Allereerst wordt uit de figuur nog een keer zichtbaar dat het vmbo de meeste onbevoegd gegeven lesuren kent. Vervolgens wordt duidelijk dat er daarbij sprake is van tamelijk grote regionale verschillen. Het hoogste percentage onbevoegd gegeven lesuren op het vmbo (> 10%) doet zich voor in de stad Utrecht, gevolgd door de arbeidsmarktregio Amersfoort, Holland Rijnland en FoodValley. Laag (<2,5%) scoren voor het vmbo Noordoost-Brabant en Rijk van Nijmegen. Voor de havo zien we hoge onbevoegdheidspercentages (>4,7%) in Drechtsteden, Zuid-Kennemerland en IJmond en Holland Rijnland. Op het vwo zijn de percentages onbevoegd gegeven lesuren het hoogst (> 3,5%) in Rotterdam en Noord-Limburg.

Figuur 4: Percentage onbevoegd gegeven lesuren per onderwijstype en voor alle onderwijstypen samen naar regio, 2018

³ Zie Bijlage I voor de locatie van de diverse regio's.

Discussie

Nu vijf jaar lang op redelijk consistente wijze bevoegdheidsmetingen zijn uitgevoerd begint zich een duidelijke trend af te tekenen: het percentage onbevoegd gegeven lesuren neemt gestaag af, al lijkt de snelheid van deze daling wat af te nemen. De waargenomen trend is zo duidelijk (ook voor elk van de afzonderlijke onderwijstypen) dat het zeer onwaarschijnlijk is dat deze het gevolg is van meetfouten (waarmee elke meting behept zal zijn omdat de wet- en regelgeving rond bevoegdheden complex is). Het over deze periode relatief hoge percentage benoembaar gegeven lesuren (leraren die een opleiding volgen) geeft bovendien goede hoop dat deze trend zich doorzet. Van benoembaarheid is voornamelijk sprake onder de jongste leeftijdsgroepen en dit zijn ook de groepen waar het onbevoegdheidspercentage de afgelopen jaren het hardste daalt. Dit alles neemt echter niet weg dat het percentage onbevoegd gegeven lesuren voor bepaalde vakken (zoals Wiskunde) nog steeds hoog genoemd kan worden.

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	3
1 Inleiding	10
2 Onderzoeksopzet.....	11
3 Vakken vo (exclusief pro en isk)	16
3.1 Lesuren naar onderwijstype.....	16
3.2 Ontwikkeling avo-vakken	17
3.3 Avo-vakken naar graadsector	18
3.4 Avo-vakken naar onderwijstype	19
3.5 Leerwegen vmbo en beroepsgerichte vakken vmbo	20
3.6 Leeftijd	21
3.7 Onderwijstypen naar regio	24
4 Bevoegdheidsgegevens vo (exclusief pro en isk)	25
4.1 Inleiding	25
4.2 Onderwijstype en graadsector.....	25
4.3 Vak	30
4.4 Avo-vakken naar onderwijstype	35
4.5 Leeftijd	37
4.6 (On)bevoegd gegeven lesuren per persoon.....	38
4.7 Profiel onbevoegd lesgevende leraar.....	39
4.8 Profiel leraren in vakken waarvoor geen bevoegdheid nodig is	40
4.9 Bevoegdheidscijfers naar regio	40
5 Resultaten pro en isk	44
5.1 Resultaten pro	44
5.2 Resultaten isk.....	46
6 Discussie/nabeschuwing	48
A Tabellen bij figuren.....	49
A.1 Samenvatting	49
A.2 Lesuren.....	51
A.3 Bevoegdheid.....	55
B Lesuren per onderwijstype naar vak.....	61
C Verdeling lesuren naar avo-vak en graadsector.....	63
D Verdeling lesuren naar leeftijd en graadsector	65
E Bevoegd gegeven lesuren naar vak.....	67
F Indeling bevoegd, benoembaar, onbevoegd	72
G Pabo.....	77
H Functie en aard dienstverband	80
I Indeling arbeidsmarktregio's	81

1 Inleiding

Met de Integrale Personeelstelling Onderwijs (IPTO) worden jaarlijks⁴ voor al het lesgevend personeel op scholen gegevens verzameld omtrent de lesuren die men geeft en meer recent, ook de bevoegdheidssituatie die bij deze lesuren hoort. De doelgroep van IPTO is van oudsher het voortgezet onderwijs⁵, al zijn daarbij tot de meting van 2015 niet het praktijkonderwijs (pro) en de internationale schakelklas (isk) meegenomen. In dit rapport, dat de 2018 meting betreft en ook in de 2015, 2016 en 2017 meting, is dat wel het geval. De dekking van de IPTO metingen is 100%.

Vergelijking met IPTO-metingen van vóór 2014 is alleen goed mogelijk met betrekking tot de aantallen lesuren. De onderzoeksopzet van IPTO-2014 (en daarmee IPTO-2015 en later) is namelijk zodanig veranderd dat de bevoegdheidspercentages tussen IPTO-2013 en eerder niet vergelijkbaar zijn met die van IPTO-2014 en later.⁶

Dit rapport doet verslag van de uitkomsten van de IPTO-meting met peildatum 1 oktober 2018 en gaat in op gegeven lesuren naar vak en de bevoegdheid voor die lesuren. In hoofdstuk 2 gaan we in op de gevolgde onderzoeksopzet en lichten we de gehanteerde definities toe. In de hoofdstukken 3 en 4 presenteren we de onderzoeksresultaten met betrekking tot lesuren resp. bevoegdheden voor het vo exclusief pro en isk. In hoofdstuk 5 behandelen we het pro en isk.

Achtergrondcijfers bij de figuren in het rapport zijn te vinden in bijlage A. Aanvullende tabellen met betrekking tot lesuren naar vak zijn te vinden in bijlage B. Bijlagen C en D bevatten tabellen met lesuren naar graadsector en respectievelijk vak en leeftijd. Aanvullende tabellen met betrekking tot bevoegdheden zijn opgenomen in bijlage E. In bijlage F is een overzicht te vinden van de bevoegdheidscategorieën die in dit onderzoek zijn opgevraagd. Bijlage G bevat nadere informatie over lesuren die gegeven worden door leraren met een pabo diploma. Cijfers over functie en de aard van het dienstverband is te vinden in bijlage H. De indeling naar arbeidsmarktregio is opgenomen in bijlage I.

---

⁴ Sinds 1994, al is de inhoud van het onderzoek aan verandering onderhevig (geweest) en is in 2010 en 2012 afgezien van een meting.

⁵ Al heeft het primair onderwijs ook enige tijd onder IPTO gevallen.

⁶ Zie voor nadere uitleg blz. 8 van het eindrapport IPTO: bevoegdheden en vakken in het vo, peildatum 1 oktober 2014, CentERdata, 2016.

2 Onderzoeksopzet

Doelgroep

In IPTO-2018 zijn alle 649 scholen die vallen onder de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) gevraagd van alle lessen in de week van 1 oktober 2018 aan te geven:⁷

- Wie de les geeft;
- Om welk vak het gaat;
- Om welk onderwijstype het gaat (voor vmbo ook de leerweg);
- Om welk leerjaar het gaat;
- Om hoeveel lesuren het gaat;
- Wat de lesduur is;
- Voor zover niet uit andere bronnen te bepalen, wat de benoemingsgrondslag (bevoegdheidssituatie) van de gegeven les is;
- Voor een beperkt aantal vakken waarvoor geen bevoegdheid is vast te stellen en voor onbevoegde lessen, wat de hoogst afgeronde aan onderwijs gerelateerde opleiding is;
- Voor NT2 is gevraagd of men een NT2 aantekening heeft.

Onder deze 649 scholen met 1.453 vestigingen bevinden zich 18 verticale scholengemeenschappen (ROC's/AOC's met een vo afdeling). In totaal gaat het om 328 besturen. De respons is 100%⁸.

Meting gegeven vakken

De gegevensverzameling vindt plaats via een beveiligde webomgeving waar scholen kunnen inloggen. De meeste scholen maken gebruik van de mogelijkheid de lesgegevens via een afslag van hun roosterpakket aan te leveren (zie ook Figuur 5 voor een schematische weergave van de onderzoeksopzet). De in deze afslag aanwezige afkortingen (van klassen, vakken en leraren) dienen dan nog wel door de scholen (online) toegelicht te worden.⁹ Een beperkt deel levert de gegevens aan via een online vragenlijst of in de vorm van een spreadsheet. De scholen hebben alle gevraagde gegevens in de periode november 2018 tot en met september 2019 aangeleverd.

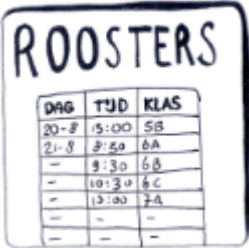

---

⁷ Indien de week van 1 oktober niet representatief is wordt gevraagd de gegevens van een week eerder of een week later aan te leveren. Voorbeelden daarvan zijn scholen in Leiden waar op 3 oktober het Leidens Ontzet wordt gevierd en excursieweken.

⁸ Voor één nog bestaande school en één inmiddels opgeheven vestiging ontbreken bevoegdheidsgegevens; beide zijn bij de analyses van de bevoegdheidspercentages buiten beschouwing gelaten.

⁹ Voor zover nog niet bekend uit eerdere metingen.

Figuur 5: Schematische weergave van de onderzoeksopzet*

Scholen leveren informatie aan (via roosters & personeelsbestanden)			 verwerkt de informatie	Bevoegdheden/opleidingen worden verklaard (uit BRON HO, eerdere meting of door scholen)	
		 1) 6 uur Engels, havo 3 2) 10 uur Engels, vwo 3 3) 5 uur Engels, vwo 5	 1) 16 uur Engels, 2e graads 2) 5 uur Engels, 1e graads	 Dienst Uitvoering Onderwijs Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap 	
		 1) 3 uur Wiskunde, vmbo tl 3 2) 3 uur Wiskunde, vmbo tl 3 3) 5 uur NASK, vmbo tl 3	 1) 6 uur Wiskunde, 2e graads 2) 5 uur NASK, 2e graads		1) onbevoegd 2) bevoegd
		 1) 6 uur Nederlands, havo 3 2) 2 uur Mentorles, vwo 3	 1) 6 uur Nederlands, 2e graads 2) 2 uur Mentorles, 2e graads		1) onbevoegd 2) pabo opleiding
Roosters zijn verzameld in november 2018 en later, personeelsbestanden in februari 2019 en later (deels via salarisadministrateurs)		Verklaren van in roosters aanwezige codes m.b.t. personeel, vakken en klassen vond plaats in maart 2019 en later door scholen.	Verwerking en controle vindt telkens z.s.m. na ontvangst van de gegevens plaats.	Bevoegdheidsbepaling o.b.v. BRON HO heeft plaatsgevonden in maart 2019. Scholen hebben in de periode april-september 2019 de bevoegdheidssituatie aangegeven van degenen waarvan CentERdata niet kon vaststellen dat men bevoegd is.	

*De school levert een lesrooster aan CentERdata met daarin onder meer informatie over de leraar, lesuren, lokaal, tijdstip, vak en leerjaar. CentERdata verwerkt deze data. Meerdere lessen/klassen op hetzelfde tijdstip bij dezelfde leraar worden bijvoorbeeld als één les geteld en er wordt een graadsector aan de les toegekend. Vervolgens wordt met behulp van opleidingsinformatie uit BRON HO en informatie uit eerdere IPTO-metingen bepaald of de les bevoegd gegeven wordt. Indien niet kan worden vastgesteld dat dit zo is, dan wordt de school gevraagd aan te geven of de les bevoegd, benoembaar of onbevoegd wordt gegeven (voor de exacte indeling zie bijlage F).

Bij het invullen van de vakken dienen scholen te kiezen uit ruim 90 vooraf gecodeerde mogelijke vakken.¹⁰ Indien een vak niet in deze lijst voorkomt dient men dit te classificeren als een Overig vak. In dat geval moet men een toelichting geven met een omschrijving van het vak. Indien uit de toelichting blijkt dat zo'n Overig vak toch een vooraf gecodeerd vak betreft wordt het door CentERdata alsnog onder zo'n vooraf gecodeerd vak ondergebracht. Een Overig vak met omschrijving Latijn wordt door CentERdata bijvoorbeeld ondergebracht onder Klassieke talen. Nadat dit proces van hercodering heeft plaatsgevonden is nog ongeveer 3,2% van de lesuren een Overig vak. Voor deze vakken gelden geen bevoegdheidseisen.

Op deze manier is van alle lessen in het vo bepaald door wie ze gegeven worden en voor hoeveel uur. Omdat de lengte van een lesuur kan verschillen per school is in dit rapport een lesuur gestandaardiseerd naar 50 minuten. Een les met een lesduur van 25 minuten telt dan in de tabellen mee voor een half lesuur, een les van 60 minuten voor 6/5 lesuur etc. De in de tabellen gegeven aantallen lesuren betreffen gestandaardiseerde lesuren per week.

Meting bevoegdheden

Een vervolgstap is het bepalen van bevoegdheden. Dit rapport maakt daarbij onderscheid naar bevoegd, benoembaar en onbevoegd, zie bijlage F voor een gedetailleerde uitwerking van deze categorieën. In het kort gezegd komt het erop neer dat men bevoegd is indien sprake is van het juiste diploma. Dit hoeft niet noodzakelijkerwijs een diploma te zijn voor het vak dat men geeft. Er is namelijk sprake van overgangsrechten, buitenlandse diploma's, teambevoegdheid etc. Men kan echter ook bevoegd zijn vanwege ontheffingen of vanwege een verklaring van de minister, omdat een lerarenopleiding voor het betreffende vak ontbreekt. Benoembaarheid is in het algemeen een tijdelijke situatie. Men beschikt nog niet over de juiste bevoegdheid, maar volgt een opleiding. Zo tellen lesuren van leraren die niet over de juiste bevoegdheid beschikken niet per definitie als onbevoegd, zolang zij onder een wettelijke uitzonderingscategorie vallen. Dit is bijvoorbeeld het geval als voor een tekortvak een onbevoegde wordt ingezet, maar deze wel in opleiding is. Daarbij zijn termijnen gesteld aan de duur van deze situatie. Onbevoegd betreft de situatie waarin noch sprake is van bevoegdheid, noch van benoembaarheid.

Om de bevoegdheidssituatie vast te stellen die hoort bij een bepaalde gegeven les is gebruik gemaakt van diplomagegevens van leraren in BRON HO en uit eerdere IPTO-metingen verkregen bevoegdheidsinformatie. Als op die manier niet kan worden vastgesteld dat een les bevoegd gegeven wordt (ongeveer een kwart van de lessen), dan wordt aan de school gevraagd wat de bevoegdheidssituatie van de betreffende les is. In bijna de helft van deze nader bevraagde lessen blijken deze lessen bevoegd gegeven te worden, het restant wordt benoembaar of onbevoegd gegeven. **Alle lesuren die in dit rapport als benoembaar of onbevoegd gegeven lesuren worden aangeduid, zijn dus door de scholen zelf als zodanig benoemd.**

Met betrekking tot het vak Godsdienst is sprake van een bijzondere situatie door het ontbreken van bekwaamheidseisen. De betreffende leraren zijn daarom niet in te delen onder de noemers bevoegd, benoembaar en onbevoegd voor wat betreft de lesuren Godsdienst.

Lessen waarbij aangegeven wordt dat de betreffende persoon een andere leraar ondersteunt of dat de betreffende persoon die les (normaliter) niet geeft worden buiten beschouwing gelaten. Verder worden bepaalde vakken bij het bepalen van de bevoegdheidspercentages buiten beschouwing gelaten omdat lerarenopleidingen daarvoor

---

¹⁰ Zie de vakkenlijst in bijlage B. Vak in het kader van IPTO dekt een beduidend breder palet aan vakken dan de traditionele algemeen vormende vakken.

geen bevoegdheid afgeven. Het gaat daarbij om de in Tabel 2 genoemde vakken, al met al 13,0% van de in IPTO geregistreerde lesuren. Dit percentage is het hoogst voor vmbo, met 17,8%, en het laagst voor vwo, met 7,2%.

Tabel 2: Bij bepaling bevoegdheidspercentages buiten beschouwing gelaten vakken als percentage van totaal, naar onderwijstype

	Vmbo	Havo	Vwo	Combinaties	Totaal	Lesuren
Godsdienst/levensbeschouwing	1,1%	1,7%	1,5%	1,6%	1,4%	16.781
AVO-vakken gemengd*	0,6%	0,0%	0,1%	0,7%	0,4%	4.652
Nederlands als tweede taal (NT2)	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	326
Overige vakken	4,7%	1,0%	1,4%	5,5%	3,2%	39.441
Subtotaal AVO t/m Overige vakken	5,4%	1,1%	1,5%	6,3%	3,6%	44.418
<i>vmbo beroepsgerichte keuzevakken bij:</i>						
profielvak Zorg en welzijn	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%	3.413
profielvak Bouwen, wonen en interieur	0,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	1.703
profielvak Dienstverlening & producten	0,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%	4.270
profielvak Economie en ondernemen	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	2.582
profielvak Groen	0,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%	4.284
profielvak Horeca, bakkerijen en recreatie	0,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	1.864
profielvak Maritiem en techniek	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	122
profielvak Media, vormgeving en ICT	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	843
profielvak Produceren, installeren en energie	0,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	1.921
profielvak Mobiliteit en transport	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	563
Subtotaal vmbo ber.ger. keuzevakken	4,0%	0,0%	0,1%	0,0%	1,8%	21.565
<i>Niet vakgebonden begeleidingsuren</i>						
Begeleidingsuren/counselinguren	0,6%	0,3%	0,2%	0,9%	0,5%	5.777
Het Nieuwe Leren (HNL)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	74
Keuzewerktijd (KWT)	1,1%	0,4%	0,4%	3,0%	1,0%	12.012
Mentorles	4,5%	3,8%	3,6%	5,7%	4,2%	51.884
Praktische sectororiëntatie (PSO)	1,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%	5.458
Remedial teaching (RT)	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	370
Subtotaal niet vakgebonden begeleidingsuren	7,3%	4,5%	4,2%	9,6%	6,2%	75.574
Totaal	17,8%	7,3%	7,2%	17,5%	13,0%	
Lesuren	93.842	18.123	22.425	23.948		158.338

*Dit vak betreft lesuren waarin meerdere avo-vakken gegeven worden

Daarnaast hebben scholen bij 2.130 lesuren (0,2%) aangegeven dat de bevoegdheid niet bepaalbaar¹¹ is. Deze uren zijn ook buiten de bevoegdheidsanalyse gehouden.

¹¹ De toelichting bij deze categorie betreft: "Voor deze les bestaat geen lerarenopleiding die een bevoegdheid verleent of het gaat om een schooleigen vak".

Tot slot moet worden opgemerkt dat waar we spreken over onderwijstype het steeds gaat om het onderwijstype van de les, niet van de school. We onderscheiden vmbo, havo en vwo, plus een categorie combinatieklassen. Een vmbo-klas op een scholengemeenschap vmbo/havo/vwo valt dus in de tabellen onder vmbo. Een gemengde havo/vwo brugklas of een anderszins gemengde klas valt dus onder combinatieklassen. Binnen het vmbo onderscheiden we in dit rapport vmbo basis (b), kader (k), gemengd (g), theoretisch (t) en combinaties van deze typen.

3 Vakken vo (exclusief pro en isk)

In dit hoofdstuk gaan we in op de gegeven vakken en de bijbehorende lesuren. We starten in paragraaf 3.1 met het aantal lesuren per onderwijstype, waarna we in paragraaf 3.2 ingaan op de ontwikkeling in het aantal lesuren van de grootste algemeen vormende vakken (avo-vakken). In de paragrafen 3.3 en 3.4 delen we de lesuren van avo-vakken op naar respectievelijk graadsector en onderwijstype, waarna we in paragraaf 3.5 inzoomen op het vmbo, en onderscheid maken naar de grootste vmbo-specifieke beroepsgerichte vakken. In paragraaf 3.6 maken we vervolgens een analyse van de verdeling van lesuren naar leeftijdscategorie. Regionale gegevens worden behandeld in paragraaf 3.7.

Gegevens voor alle individuele vakken zijn opgenomen in bijlage B. In de tabellen is, waar van toepassing, een regel 'Resterende vakken' opgenomen, zodat de percentages optellen tot 100%.

3.1 Lesuren naar onderwijstype

In Tabel 3 zijn de lesuren onderscheiden naar onderwijstype. Het vmbo neemt 43,2% van de lesuren voor zijn rekening, waarbij van de onderscheiden vmbo-typen klassen met alleen vmbo-g leerlingen duidelijk het minst vaak voorkomen. Het vwo is iets groter dan de havo. In de groep combinaties zitten zowel lesuren aan gemengde klassen vmbo-havo, havo-vwo, vmbo-vwo als aan vmbo-havo-vwo leerlingen (voornamelijk brugklassen).

Tabel 3: Aantal lesuren naar onderwijstype, 2018

Onderwijstype	Lesuren	Percentage
Vmbo-b	84.265	6,9%
Vmbo-k	90.981	7,4%
Vmbo-g	22.759	1,9%
Vmbo-t	183.553	15,0%
Combinaties vmbo	147.054	12,0%
Vmbo (totaal)	528.612	43,2%
Havo	247.868	20,3%
Vwo	309.707	25,3%
Combinaties	136.475	11,2%
Totaal	1.222.662	100,0%

3.2 Ontwikkeling avo-vakken

In Tabel 4 is allereerst gekeken naar de omvang en ontwikkeling in het aandeel lesuren van avo-vakken. Om te abstraheren van landelijke groei en krimp van het aantal leerlingen tonen we daarbij de ontwikkeling in het aandeel van een vak in het totaal aantal lesuren. De 'grote' avo-vakken met een aandeel van 9% of meer zijn Nederlands, Engels en Wiskunde. Daarna volgt Lichamelijke opvoeding met 6,9%. Het grootste verschil tussen 2017 en 2018 zien we bij Techniek (-17,8%). Hier vond ook tussen 2016 en 2017 de grootste afname plaats. De afname bij Techniek hangt deels samen met de introductie van de profielvakken in het vmbo. De omvang van de grote vakken Nederlands, Engels en Wiskunde is relatief stabiel te noemen. Zichtbaar is ook dat er een verschuiving heeft plaatsgevonden van Tekenen naar Beeldende vorming en dat het aandeel van het vak Scheikunde duidelijk is gestegen ten opzichte van 2015. In Bijlage A, Tabel 27 is de in Tabel 4 getoonde ontwikkeling opgesplitst naar onderwijstype. We zien daar dat de afname bij Techniek sinds 2015 het grootst is op het vmbo (-48%). Ook op havo en vwo is de afname in het aandeel Techniek echter groot te noemen (-31% resp. -33%).

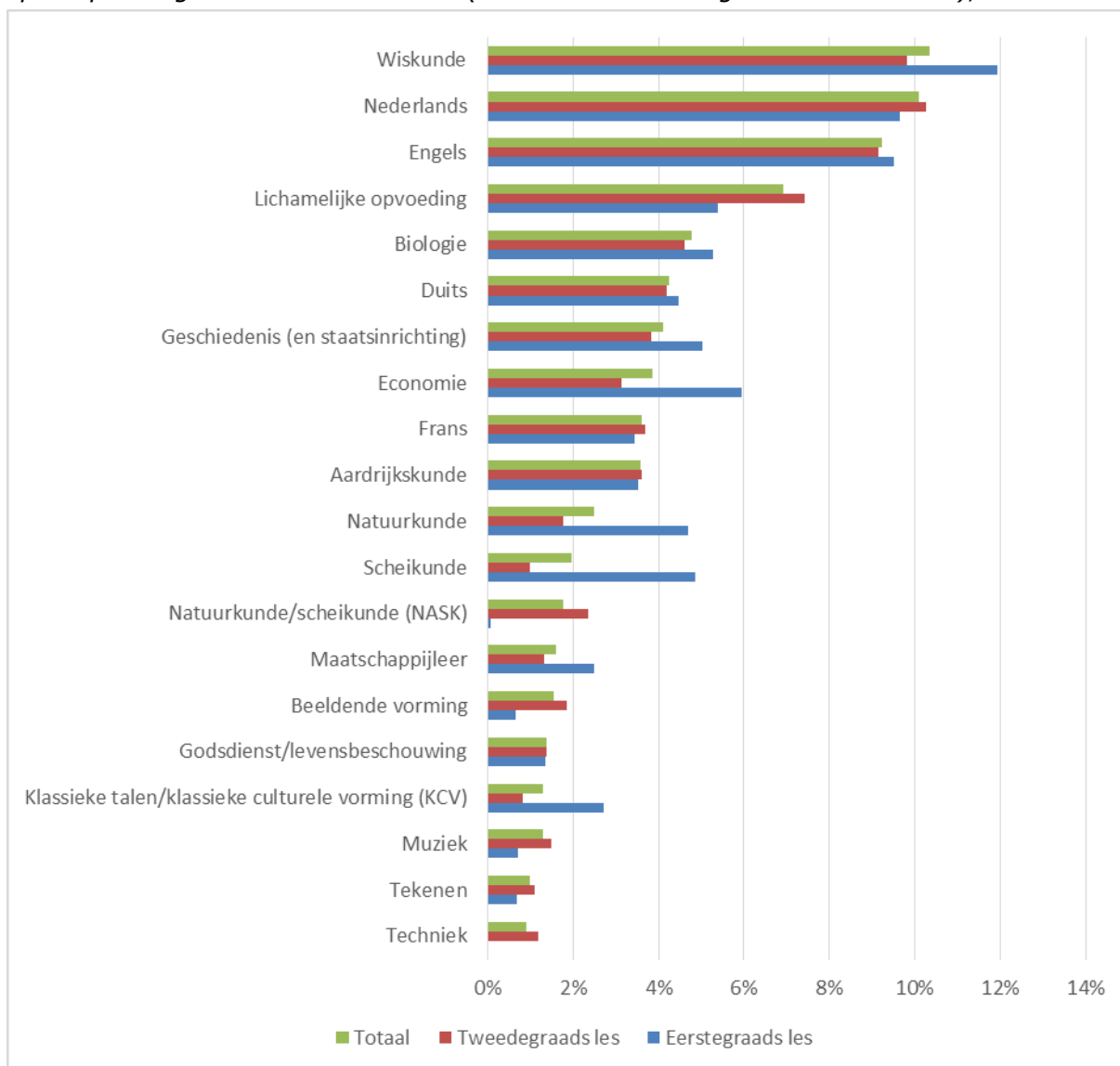
Tabel 4: Procentueel aandeel avo-vakken in 2015 t/m 2018 en de groei van het aandeel lesuren in een gegeven avo-vak tussen 2017 en 2018 en tussen 2015 en 2018

Vak	2015	2016	2017	2018	18-17	(18-17)/17	(18-15)/15
Aardrijkskunde	3,57%	3,52%	3,53%	3,58%	0,06	1,6%	0,4%
Beeldende vorming	1,38%	1,46%	1,47%	1,55%	0,09	5,9%	13,1%
Biologie	4,69%	4,66%	4,66%	4,77%	0,10	2,2%	1,6%
Duits	4,34%	4,32%	4,29%	4,26%	-0,04	-0,9%	-1,9%
Economie	3,84%	3,83%	3,83%	3,85%	0,03	0,7%	0,3%
Engels	9,27%	9,27%	9,23%	9,24%	0,01	0,1%	-0,2%
Frans	3,75%	3,65%	3,65%	3,62%	-0,03	-0,7%	-3,5%
Geschiedenis (en staatsinrichting)	4,08%	4,05%	4,07%	4,12%	0,05	1,2%	1,1%
Godsdienst/levensbeschouwing	1,45%	1,42%	1,39%	1,37%	-0,02	-1,4%	-5,3%
Klassieke talen/klassieke cult. vor. (KCV)	1,30%	1,31%	1,30%	1,31%	0,01	0,4%	0,2%
Lichamelijke opvoeding	6,97%	6,94%	6,92%	6,91%	-0,01	-0,1%	-0,9%
Maatschappijleer	1,60%	1,60%	1,53%	1,61%	0,08	5,4%	1,0%
Muziek	1,36%	1,32%	1,30%	1,29%	0,00	-0,3%	-4,6%
Natuurkunde	2,43%	2,48%	2,50%	2,50%	0,00	0,2%	2,8%
Natuurkunde/scheikunde (NASK)	1,86%	1,82%	1,75%	1,78%	0,02	1,3%	-4,7%
Nederlands	10,38%	10,26%	10,12%	10,10%	-0,01	-0,1%	-2,7%
Scheikunde	1,86%	1,89%	1,92%	1,96%	0,03	1,7%	5,3%
Techniek	1,62%	1,35%	1,09%	0,90%	-0,19	-17,8%	-44,7%
Tekenen	1,16%	1,08%	1,04%	0,99%	-0,06	-5,4%	-15,1%
Wiskunde	10,49%	10,44%	10,35%	10,35%	0,00	0,0%	-1,4%
Totaal	77,39%	76,68%	75,94%	76,06%	0,12	0,2%	-1,7%
Resterende vakken	22,61%	23,32%	24,06%	23,94%	-0,12	-0,5%	5,9%

3.3 Avo-vakken naar graadsector

In Figuur 6 (detailcijfers zijn te vinden in Tabel 28 in bijlage A) is het percentage lesuren voor de avo-vakken weergegeven per graadsector. De 'grote' avo-vakken met een aandeel van 9% of meer zijn voor beide graadsectoren de vakken die we al eerder zagen: Nederlands, Engels en Wiskunde. Het vak Techniek komt nauwelijks voor in de eerstegraadsector. Hetzelfde geldt voor het combinatievak NASK. Natuur- en Scheikunde worden (ook als we daar NASK bij optellen) relatief vaker in de eerstegraadsector gegeven. Andere vakken die een relatief groot aandeel in de eerstegraadsector kennen zijn Economie, Maatschappijleer en Klassieke talen.

Figuur 6: Percentage lesuren voor avo-vakken naar graadsector, de vakken zijn gesorteerd op aflopende grootte voor het totaal (eerste- en tweedegraadsector samen), 2018

3.4 Avo-vakken naar onderwijstype

In Tabel 5 is het percentage lesuren avo-vakken weergegeven voor de verschillende onderwijstypen. De gegevens voor de vakken op detailniveau zijn opgenomen in bijlage B, die naar graadsector in bijlage C. De drie grootste avo-vakken zijn bij alle onderwijstypen wederom Nederlands, Engels en Wiskunde. Samen zijn deze vakken goed voor ongeveer 30% van de lesuren.

Tabel 5: Percentage gegeven lesuren per avo-vak naar onderwijstype (alle graadsectoren), 2018

	Vmbo	Havo	Vwo	Combinaties	Totaal	Lesuren
Aardrijkskunde	2,2%	4,8%	4,4%	4,7%	3,6%	43.815
Beeldende vorming	1,5%	1,4%	1,4%	2,7%	1,6%	19.011
Biologie	4,9%	4,9%	4,8%	4,1%	4,8%	58.292
Duits	3,2%	5,5%	5,5%	3,2%	4,3%	52.035
Economie	4,1%	5,2%	3,6%	1,0%	3,9%	47.111
Engels	9,2%	9,8%	9,1%	8,7%	9,2%	113.019
Frans	1,2%	5,0%	5,4%	6,3%	3,6%	44.268
Geschiedenis (en staatsinrichting)	2,4%	6,0%	5,1%	4,9%	4,1%	50.394
Godsdienst/levensbeschouwing	1,1%	1,7%	1,5%	1,6%	1,4%	16.781
Klassieke talen/klas. cult. v. (KCV)	0,0%	0,0%	5,0%	0,3%	1,3%	15.970
Lichamelijke opvoeding	7,3%	6,3%	6,1%	8,4%	6,9%	84.486
Maatschappijleer	2,2%	1,8%	1,1%	0,2%	1,6%	19.737
Muziek	0,8%	1,3%	1,4%	3,0%	1,3%	15.815
Natuurkunde	0,9%	4,1%	4,5%	1,2%	2,5%	30.594
Natuurkunde/scheikunde (NASK)	3,2%	0,6%	0,6%	1,2%	1,8%	21.713
Nederlands	10,7%	10,6%	9,0%	9,4%	10,1%	123.512
Scheikunde	0,3%	3,7%	3,9%	0,6%	2,0%	23.915
Techniek	1,3%	0,4%	0,4%	1,4%	0,9%	10.960
Tekenen	0,7%	1,0%	1,1%	1,7%	1,0%	12.055
Wiskunde	9,6%	10,8%	11,6%	9,8%	10,3%	126.496
Resterende vakken	33,2%	14,9%	14,6%	25,4%	23,9%	292.684
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Lesuren	528.612	247.868	309.707	136.475		1.222.662

3.5 Leerwegen vmbo en beroepsgerichte vakken vmbo

In deze paragraaf wordt nader ingezoomd op het vmbo. In Tabel 6 wordt een opsplitsing gemaakt naar de leerwegen basis (vmbo-b), kader (vmbo-k), gemengd (vmbo-g), en theoretisch (vmbo-t). In ongeveer 28% van de lesuren zitten leerlingen die deze leerwegen volgen gezamenlijk in een les en is dit onderscheid niet te maken. Deze lesuren zijn in de tabel weergegeven onder combinatie (combin.). Te zien is bijvoorbeeld dat (inherent aan de leerwegen) vmbo-t relatief veel lesuren avo-vakken kent (slechts 15,7% betreft resterende vakken). Van de overige leerwegen heeft vmbo-g nog de meeste avo-vakken. Nederlands, Engels en Wiskunde worden op alle leerwegen veel gegeven.

Tabel 6: Percentage gegeven lesuren per avo-vak naar leerweg in het vmbo, 2018

	Vmbo-b	Vmbo-k	Vmbo-g	Vmbo-t	Combin.	Lesuren
Aardrijkskunde	0,7%	0,8%	1,5%	4,5%	1,3%	11.891
Beeldende vorming	1,6%	1,3%	1,0%	1,5%	1,5%	7.694
Biologie	4,7%	5,0%	6,2%	6,1%	3,1%	25.699
Duits	0,8%	2,0%	5,0%	5,6%	2,1%	16.957
Economie	2,7%	3,6%	5,6%	6,2%	2,4%	21.840
Engels	10,2%	11,1%	9,8%	9,9%	6,4%	48.466
Frans	0,1%	0,1%	0,6%	3,0%	0,5%	6.458
Geschiedenis (en staatsinrichting)	0,7%	0,8%	2,0%	5,2%	1,1%	12.940
Godsdienst/levensbeschouwing	1,1%	1,2%	1,3%	1,3%	0,7%	5.650
Lichamelijke opvoeding	8,0%	7,8%	6,7%	7,6%	6,2%	38.470
Maatschappijleer	2,7%	2,8%	2,7%	2,3%	1,4%	11.782
Muziek	0,6%	0,6%	0,5%	1,1%	0,7%	4.202
Natuurkunde	0,8%	0,8%	0,9%	1,3%	0,5%	4.649
Natuurkunde/scheikunde (NASK)	2,5%	2,7%	4,3%	4,6%	1,9%	16.715
Nederlands	12,9%	12,6%	11,0%	10,7%	8,1%	56.352
Scheikunde	0,0%	0,0%	0,4%	0,8%	0,1%	1.788
Techniek	1,7%	1,3%	1,5%	0,8%	1,7%	6.924
Tekenen	0,4%	0,4%	0,7%	1,2%	0,5%	3.814
Wiskunde	10,3%	11,2%	10,5%	10,5%	6,9%	50.608
Resterende vakken	37,5%	34,1%	27,6%	15,7%	53,0%	175.667
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Lesuren	84.265	90.981	22.759	183.553	147.054	528.612

In Figuur 7 is het percentage lesuren beroepsgerichte vakken op het vmbo opgenomen voor vakken met 500 lesuren of meer per week (zie ook Tabel 29 in bijlage A voor achterliggende cijfers en vakken met minder dan 500 lesuren per week). De grootste beroepsgerichte vakken op het vmbo zijn de profielvakken Zorg en welzijn en Dienstverlening en producten.

Figuur 7: Percentage lesuren voor beroepsgerichte vakken (vmbo), gesorteerd van groot naar klein, 2018, alleen vakken met meer dan 500 lesuren per week zijn opgenomen

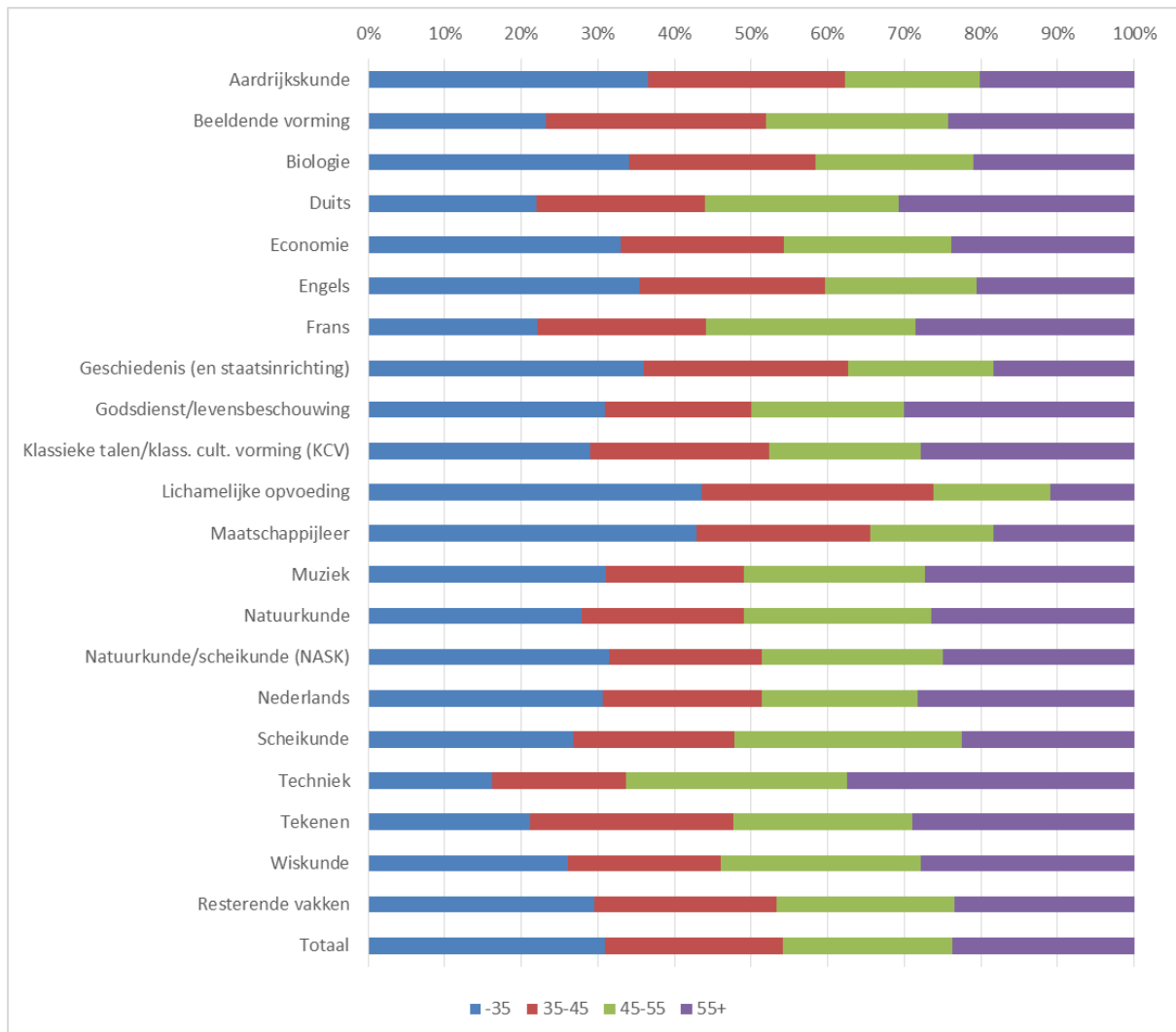

3.6 Leeftijd

In deze paragraaf bekijken we de leeftijdsverdeling van de lesgevendenden naar vak, zie Figuur 8 voor de avo-vakken (en Tabel 30 in bijlage A). De gehanteerde leeftijdscategorieën zijn tot 35 jaar, 35 tot 45 jaar, 45 tot 55 jaar en 55 jaar en ouder. De categorie tot 35 jaar is daarbij het sterkst vertegenwoordigd met 31,0%, de omvang van de overige categorieën ligt tussen de 22 en 24%. Bij een aantal vakken is sprake van een duidelijk afwijkende leeftijdsverdeling. Lichamelijke opvoeding en ook Maatschappijleer zijn vakken die relatief vaak door leraren tot 35 jaar gegeven worden: 43,5% van de lesuren Lichamelijke opvoeding en 42,8% van de lesuren Maatschappijleer worden gegeven door deze groep. Techniek is juist een vak dat relatief vaak door 55-plussers gegeven wordt: 37,5% van de lesuren Techniek wordt gegeven door 55-plussers,

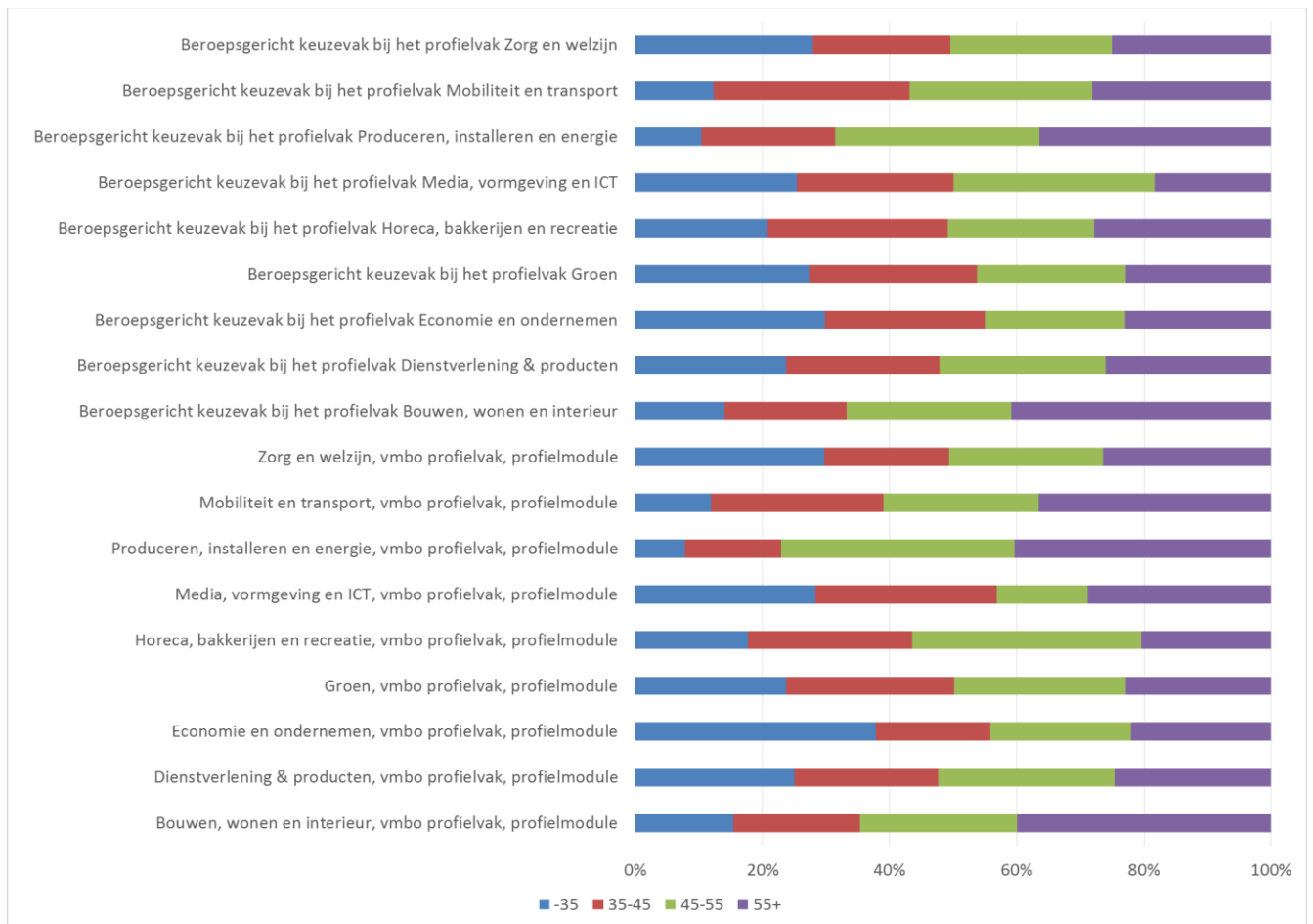
tegenover 23,7% van alle lesuren. Ook bij sommige andere vakken is een lichte leeftijdsafhankelijkheid zichtbaar. Er is bijvoorbeeld sprake van een oververtegenwoordiging van ouderen bij onder meer Duits, Frans, Godsdienst/Levensbeschouwing, Nederlands en Tekenen. en van een lichte ondervertegenwoordiging bij onder meer Aardrijkskunde, Engels en Geschiedenis. Een opsplitsing van deze cijfers naar graadsector is te vinden in bijlage D. De lesuren in de eerstegradsector worden gegeven door personen die gemiddeld wat ouder zijn dan die in de tweedegradsector.

Figuur 8: Verdeling lesuren naar leeftijdscategorie per avo-vak, 2018

In Figuur 9 is de verdeling naar leeftijd van het aantal lesuren voor de beroepsgerichte vmbo vakken weergegeven voor vakken met 500 lesuren per week of meer (zie ook Tabel 31 in bijlage A voor achterliggende cijfers en vakken met minder lesuren). Ook hier zien we duidelijk verschillen per vak. De vakken Mobiliteit en transport, Produceren, installeren en energie (met de daarbij behorende keuzevakken) worden duidelijk minder vaak door de groep tot 35 jaar gegeven. Bij het profielvak Economie en ondernemen is dat juist relatief vaak het geval.

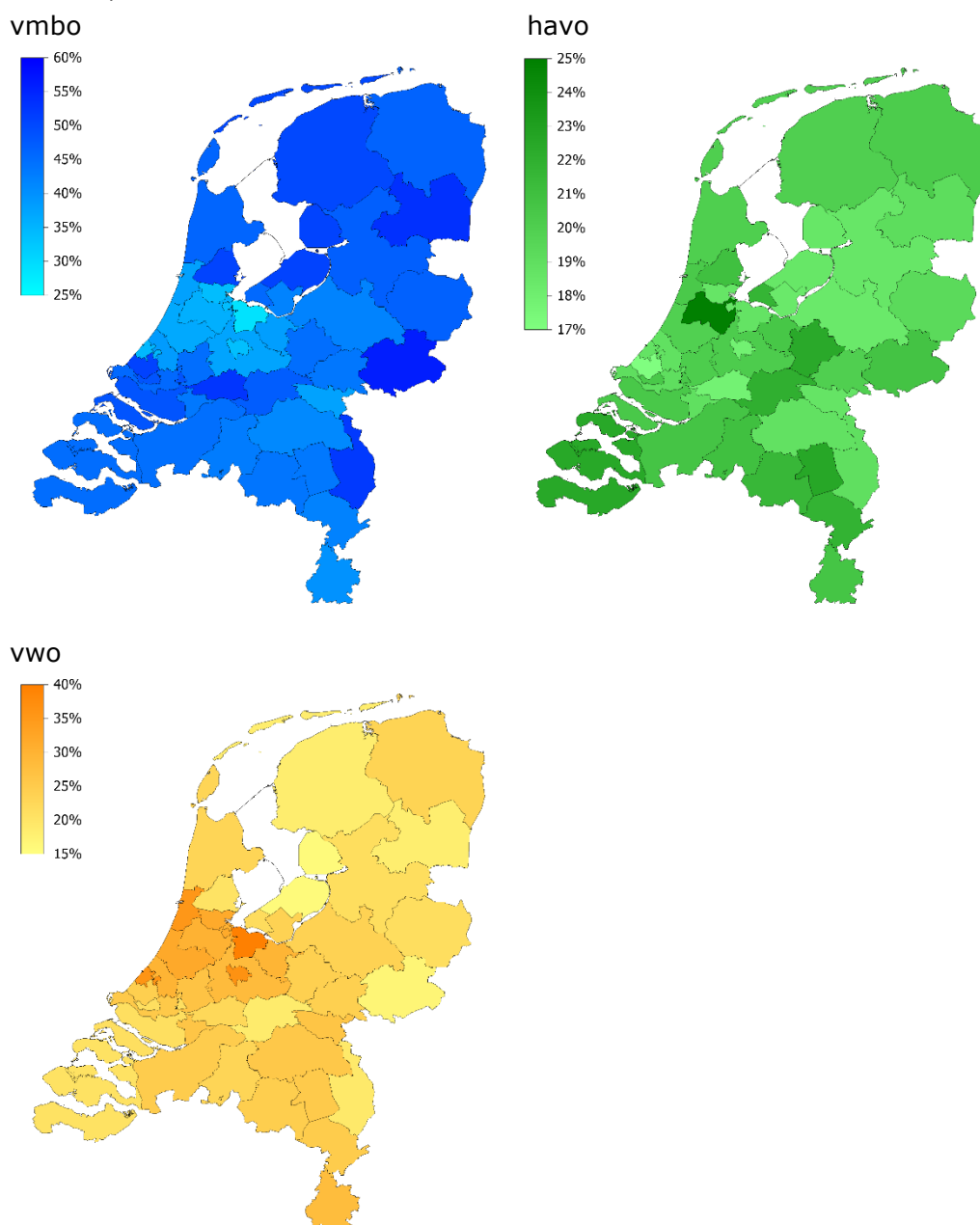
Figuur 9: Verdeling lesuren naar leeftijdscategorie per beroepsgericht vak (vmbo), 2018, alleen vakken >500 lesuren per week

3.7 Onderwijstypen naar regio

In Figuur 10 is het procentuele aandeel van de verschillende onderwijstypen (op basis van in IPTO gemeten lesuren) weergegeven naar Arbeidsmarktregio en de vier grote steden. Zie voor de achterliggende cijfers Tabel 32 (bijlage A). De figuur geeft niet zozeer weer waar bijvoorbeeld veel leerlingen vmbo wonen, maar wel waar veel leerlingen vmbo les volgen, dus wordt (vooral) bepaald door waar zich vestigingen bevinden die een bepaald onderwijstype aanbieden. Er is duidelijk sprake van soms zelfs vrij grote regionale verschillen. Indien men regionale analyses bekijkt is het verstandig om dit in het achterhoofd te houden. Verschillen tussen regio's kunnen veroorzaakt worden door verschillen in de mate waarin onderwijstypes in die regio's voorkomen.

Figuur 10: Percentage lesuren dat in een regio aan een bepaald onderwijstype wordt besteed, 2018

4 Bevoegdheidsgegevens vo (exclusief pro en isk)

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk gaan we in op de mate waarin lesgevendenden bevoegd zijn voor het vak dat ze geven. Daarbij is in de tabellen een selectie gemaakt uit alle vakken die in IPTO onderscheiden worden, te weten de twintig grootste algemeen vormende vakken (avo-vakken) en de vmbo-specifieke beroepsgerichte vakken met meer dan 500 lesuren per week. In de tabellen is, waar van toepassing, een regel 'Resterende Vakken' opgenomen, zodat de percentages optellen tot 100%. Uitgebreidere tabellen zijn opgenomen in bijlage E. Qua bevoegdheid onderscheiden we de categorieën bevoegd, benoembaar en onbevoegd, zie hoofdstuk 2 en bijlage F. We starten in paragraaf 4.2 met een overzicht van bevoegdheid naar graadsector en onderwijstype. In de vervoloparagrafen gaan we in op de percentages bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren per vak (paragraaf 4.3), waarna we voor de avo-vakken vervolgens nog onderscheid maken naar onderwijstype (paragraaf 4.4). In paragraaf 4.5 bespreken we de bevoegdheidssituatie naar leeftijd. Nadere informatie over de mate waarin bevoegd en onbevoegd lesgeven gecombineerd wordt door één en dezelfde persoon staat in paragraaf 4.6. Voor onbevoegd gegeven lesuren is informatie opgevraagd over de hoogst afgeronde opleiding van de leraar, zie paragraaf 4.7. De hoogst afgeronde opleiding is ook opgevraagd voor een aantal vakken waarvan geen bevoegdheidssituatie kan worden bepaald (Mentorles etc.). Dit onderdeel is terug te vinden in paragraaf 4.8. Cijfers naar regio zijn weergegeven in paragraaf 4.9.

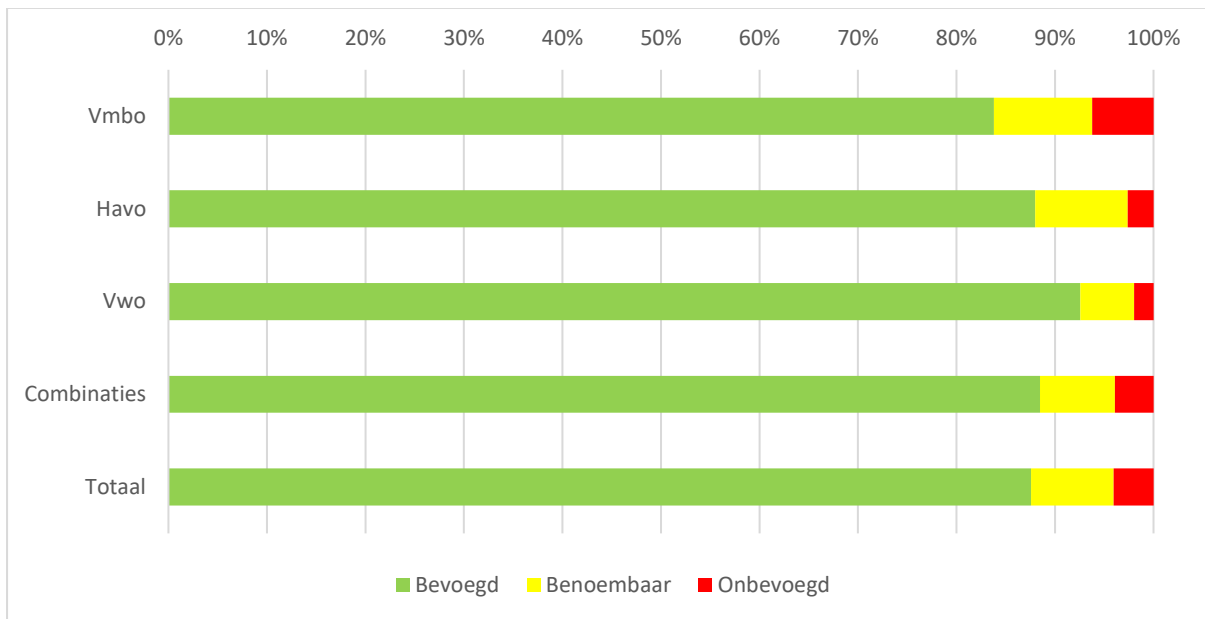
4.2 Onderwijstype en graadsector

In Tabel 7 en Figuur 11 presenteren we de bevoegdheidspercentages naar onderwijstype. Van de lesuren waarvoor een bevoegdheid kan worden vastgesteld wordt 87,6% bevoegd gegeven. Dit betreft vooral personen met het juiste diploma voor zowel het vak als de graadsector (eerste- of tweedegraads lesgebied) waarin men lesgeeft, maar het kan bijvoorbeeld ook een zogeheten teambevoegdheid betreffen. 8,4% van de lesuren wordt benoembaar gegeven. Bij 4,1% van het totaal aantal lesuren gaat het om lesuren die onbevoegd gegeven worden. In deze groep vallen personen die daadwerkelijk over geen enkele bevoegdheid beschikken, maar ook leraren die wel over een onderwijsbevoegdheid beschikken, maar niet met betrekking tot het gegeven vak, zie ook paragraaf 4.7. Verder is te zien dat het percentage bevoegd gegeven lesuren het hoogst ligt in het vwo (92,6%) en het laagst op het vmbo (83,8%). Op het vmbo wordt relatief vaak onbevoegd les gegeven (6,2%), op het vwo is dit 2,0%. In bijlage E, Tabel 49 zijn de cijfers uit Tabel 7 bovendien opgesplitst naar vo op zogeheten verticale scholengemeenschappen (waar naast vo ook mbo gegeven wordt) en de overige vo scholen.

Tabel 7: Percentage bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren naar onderwijstype, 2018

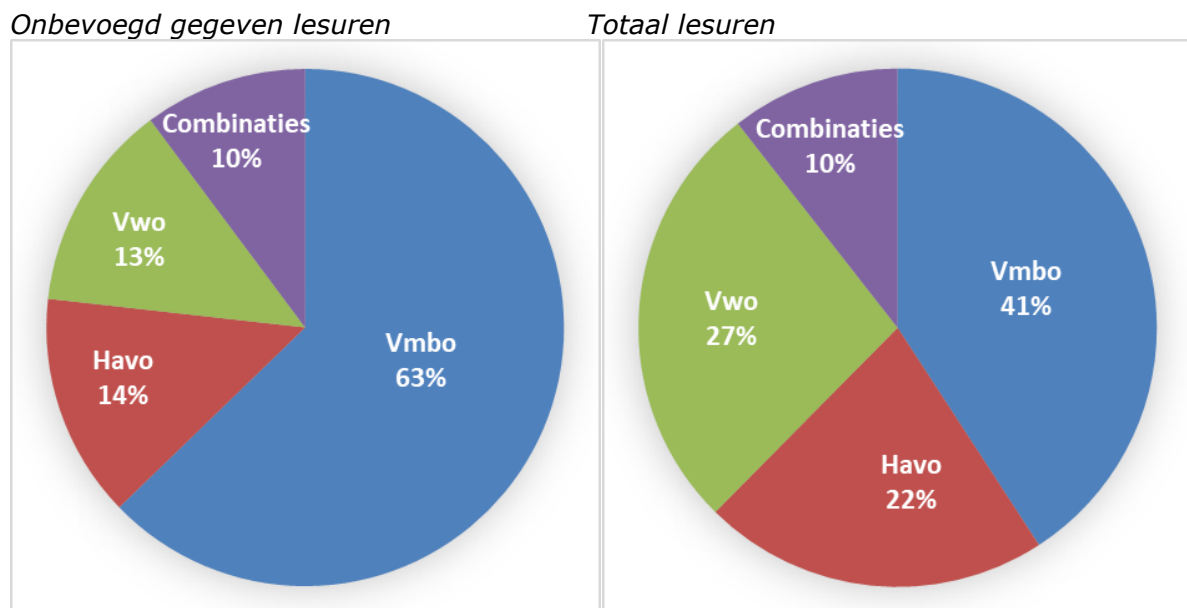
	Bevoegd	Benoembaar	Onbevoegd	Totaal	Lesuren
Totaal	87,6%	8,4%	4,1%	100,0%	1.060.737
Vmbo	83,8%	10,0%	6,2%	100,0%	432.958
Havo	88,0%	9,4%	2,6%	100,0%	229.060
Vwo	92,6%	5,5%	2,0%	100,0%	286.606
Combinaties	88,5%	7,6%	3,9%	100,0%	112.113

Figuur 11: Percentage bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren naar onderwijstype, 2018

De verdeling van de onbevoegd gegeven lesuren over de onderwijstypen is weergegeven in Figuur 12. Merk op dat bijna twee derde van de onbevoegd gegeven lesuren in het vmbo voorkomt. Voor een deel is dit het gevolg van het feit dat het vmbo het grootste onderwijstype is en voor een deel omdat het vmbo het hoogste onbevoegdheidspercentage kent.

Figuur 12: Verdeling van onbevoegd gegeven lesuren over de onderwijstypen (links) en ter vergelijking de verdeling van het totaal aantal lesuren waarvoor de bevoegdheid bepaald is per onderwijstype (rechts)

Als we kijken naar de ontwikkelingen ten opzichte van 2017, zie Tabel 8, dan valt op dat het percentage onbevoegd gegeven lesuren is afgenomen met 0,2 procentpunt, oftewel ongeveer 5% van het totaal onbevoegd gegeven lesuren. Het percentage bevoegd gegeven lesuren is toegenomen, namelijk met 0,4 procentpunt. Het percentage benoembaar gegeven is voor alle onderwijstypen samen licht gedaald, te weten met 0,1 procentpunt. Voor havo en vwo is het percentage benoembaar gegeven lesuren echter juist gestegen. De veranderingen van 2017 op 2018 zijn in het algemeen het grootst op het vmbo en Combinaties.

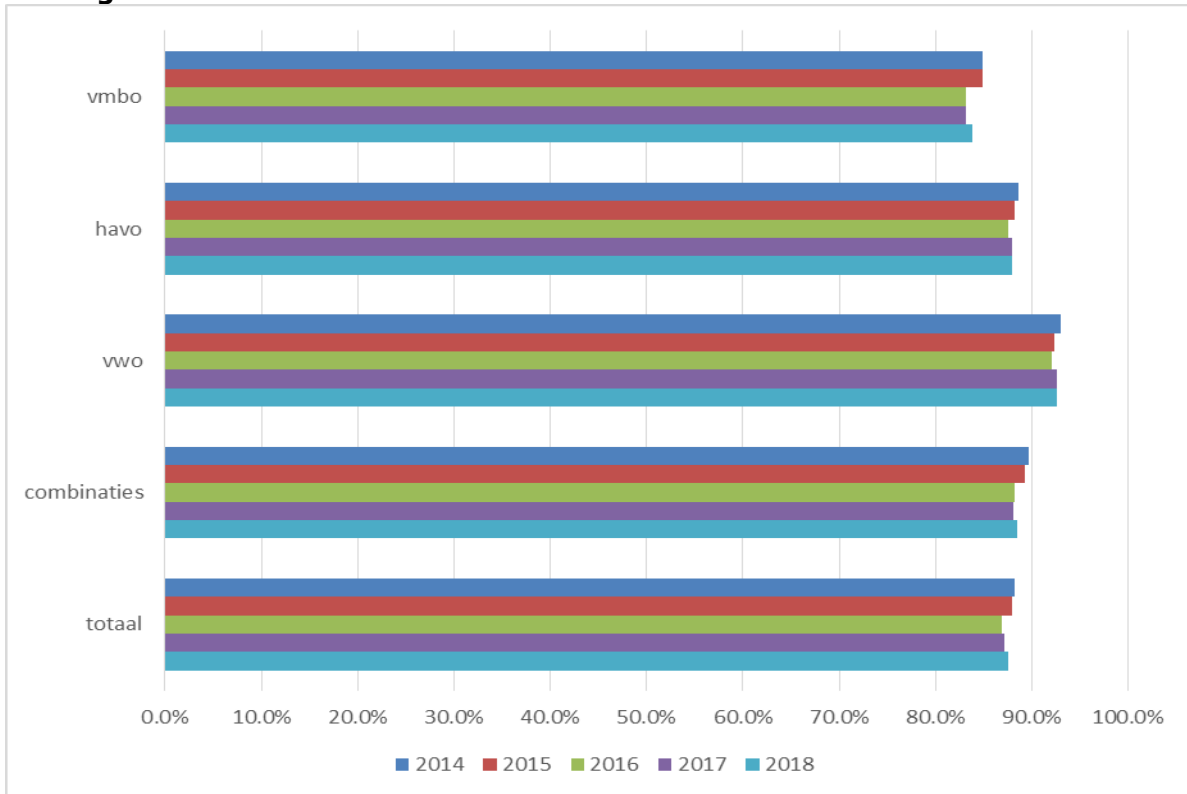
Tabel 8: Ontwikkeling percentage bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren naar onderwijstype tussen 2017 en 2018

		Bevoegd	Benoembaar	Onbevoegd	Lesuren
2018	Vmbo	83,8%	10,0%	6,2%	432.958
	Havo	88,0%	9,4%	2,6%	229.060
	Vwo	92,6%	5,5%	2,0%	286.606
	Combinaties	88,5%	7,6%	3,9%	112.113
	Totaal	87,6%	8,4%	4,1%	1.060.737
2017	Vmbo	83,2%	10,4%	6,4%	454.955
	Havo	87,9%	9,2%	2,8%	231.452
	Vwo	92,6%	5,3%	2,1%	287.217
	Combinaties	88,0%	7,7%	4,3%	110.824
	Totaal	87,2%	8,5%	4,3%	1.084.448
2018-2017	Vmbo	0,6%	-0,4%	-0,2%	
	Havo	0,1%	0,2%	-0,2%	
	Vwo	0,0%	0,2%	-0,1%	
	Combinaties	0,5%	-0,1%	-0,4%	
	Totaal	0,4%	-0,1%	-0,2%	

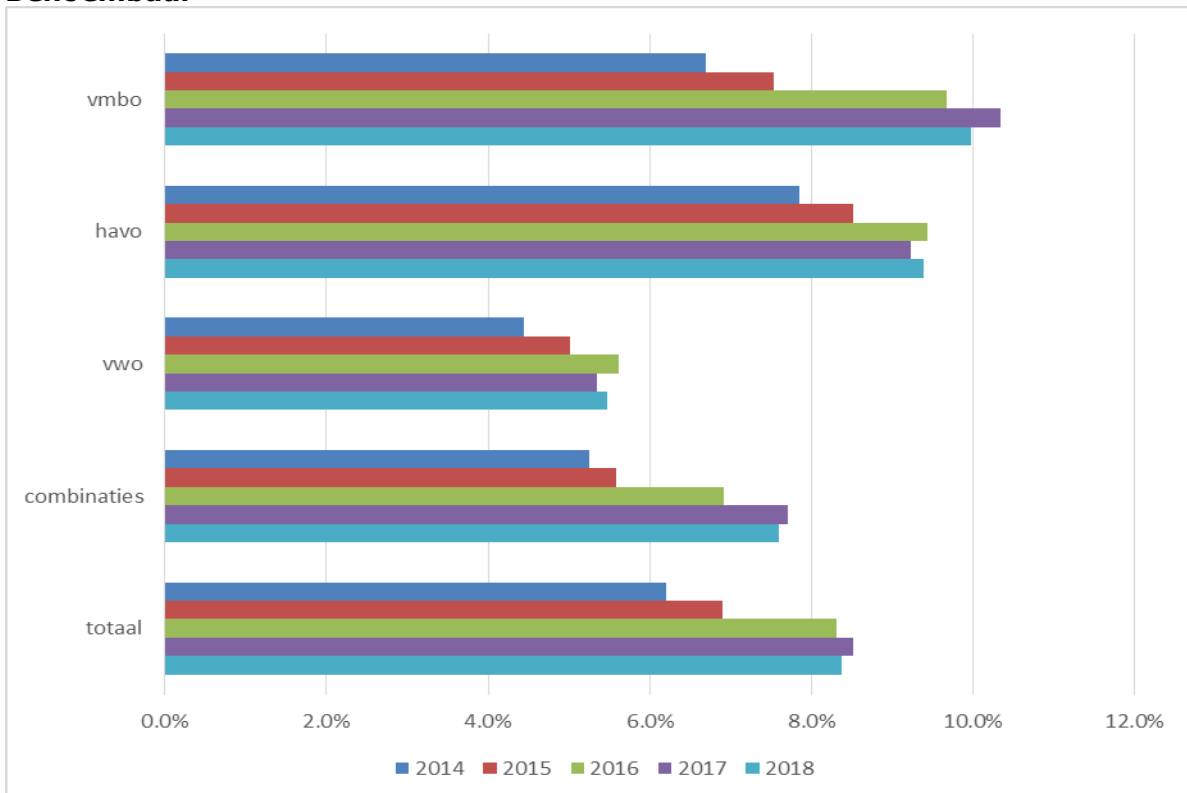
De ontwikkeling over de afgelopen vijf jaar van het percentage bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren naar onderwijstype is in Figuur 13 weergegeven. De relatief grootste veranderingen zien we (vanwege hun geringere omvang) bij de categorieën benoembaar en onbevoegd. Het percentage benoembaar gegeven lesuren vertoont in de meeste jaren een stijging, dat van de onbevoegd gegeven lesuren een daling. Deze daling lijkt wel iets af te zwakken, net als de stijging in het benoembaar percentage, dat de laatste drie jaar zelfs vrij stabiel te noemen is.

Figuur 13: Ontwikkeling percentage bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren naar onderwijstype op grond van de IPTO-metingen 2014 t/m 2018

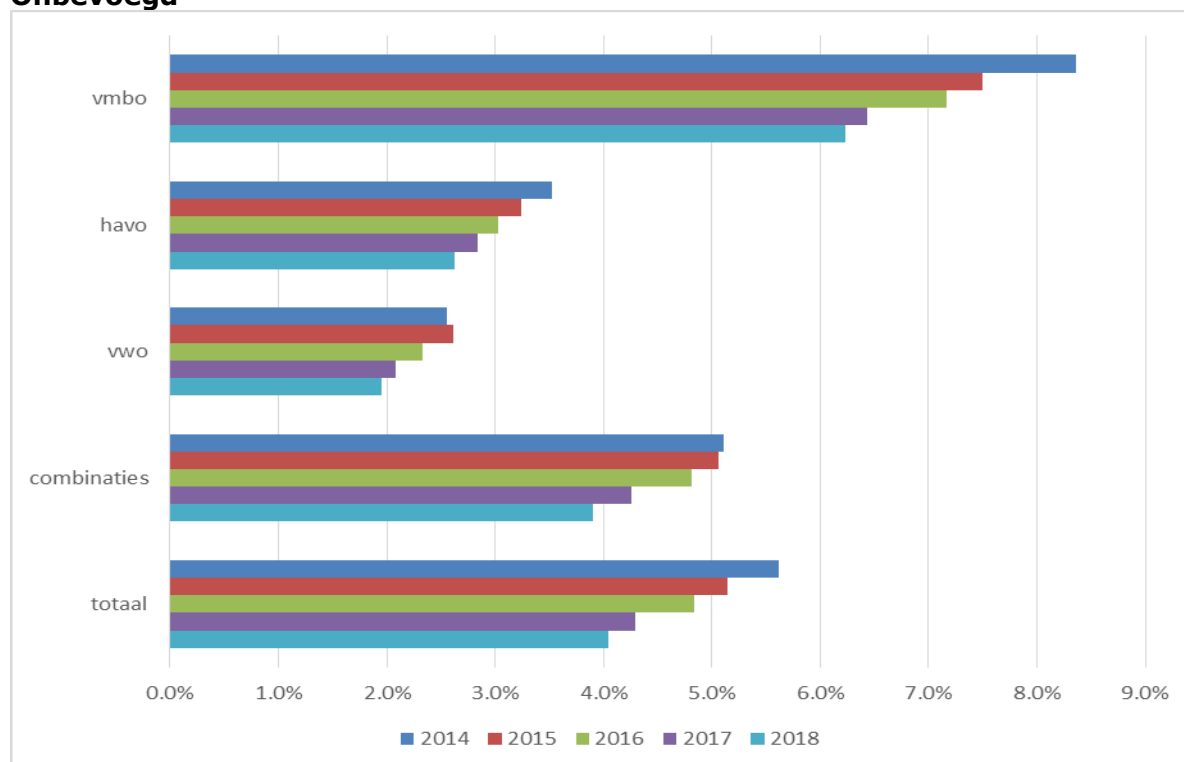
Bevoegd

Benoembaar

Onbevoegd

Graadsector

De percentages bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren naar graadsector¹² zijn te vinden in Tabel 9. In het eerstegraadsgebied wordt iets vaker bevoegd lesgegeven (89,5%) dan in het tweedegraadsgebied (86,8%). Bij de onbevoegd gegeven lesuren zijn de verschillen groter. Zo wordt in het eerstegraadsgebied 1,7% van de lesuren onbevoegd gegeven en in het tweedegraadsgebied 4,9%.

Tabel 9: Ontwikkeling percentage bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren naar graadsector tussen 2017 en 2018

		Bevoegd	Benoembaar	Onbevoegd	Lesuren
2018	Eerstegraadsgebied	89,5%	8,8%	1,7%	286.882
	Tweedegraadsgebied	86,8%	8,2%	4,9%	773.855
	Totaal	87,6%	8,4%	4,1%	1.060.737
2017	Eerstegraadsgebied	89,2%	9,0%	1,8%	284.858
	Tweedegraadsgebied	86,5%	8,4%	5,2%	799.590
	Totaal	87,2%	8,5%	4,3%	1.084.448
2018-2017	Eerstegraadsgebied	0,3%	-0,2%	-0,1%	
	Tweedegraadsgebied	0,4%	-0,1%	-0,2%	
	Totaal	0,4%	-0,1%	-0,2%	

¹² Tot lesuren in het eerstegraadsgebied worden hier de leerjaren 4 en hoger van havo en vwo gerekend.

Overgangen tussen onbevoegd, benoembaar en bevoegd

Door een koppeling uit te voeren op persoonsniveau tussen de jaren 2017 en 2018 kunnen overgangen tussen bevoegdheidscategorieën worden vastgesteld. In Tabel 10 zijn deze overgangen weergegeven voor die lesuren die door eenzelfde persoon op dezelfde vestiging voor een bepaalde vak/graad combinatie worden gegeven.

Tabel 10: Overgangen tussen bevoegdheidscategorieën tussen IPTO-2017 en IPTO-2018

		2018				
		Bevoegd	Benoembaar	Onbevoegd	Totaal	Lesuren
2017	Bevoegd	99,7%	0,2%	0,1%	100,0%	698.144
	Benoembaar	33,8%	55,6%	10,6%	100,0%	49.917
	Onbevoegd	29,3%	22,6%	48,1%	100,0%	23.931

Uit de tabel blijkt dat van degenen die in 2017 onbevoegd les gaven bijna een kwart dezelfde les in 2018 benoembaar geeft, ruim een kwart bevoegd en ongeveer de helft onbevoegd. Van degenen die in 2017 benoembaar les gaven doet ruim de helft dat in 2018 nog, een klein deel geeft in 2018 onbevoegd les en ongeveer een derde geeft in 2018 bevoegd les. Degenen die in 2017 bevoegd les gaven geven dat in 2018 vrijwel allemaal nog steeds. Slechts 0,3 procent doet dat niet (0,2% + 0,1%), dit kan bijvoorbeeld het geval zijn omdat men in 2017 bevoegd was in teamverband en in 2018 niet meer. Geconcludeerd kan worden dat onder de zittende leraren sprake is van een netto doorstroom richting benoembaar en bevoegd.

4.3 Vak

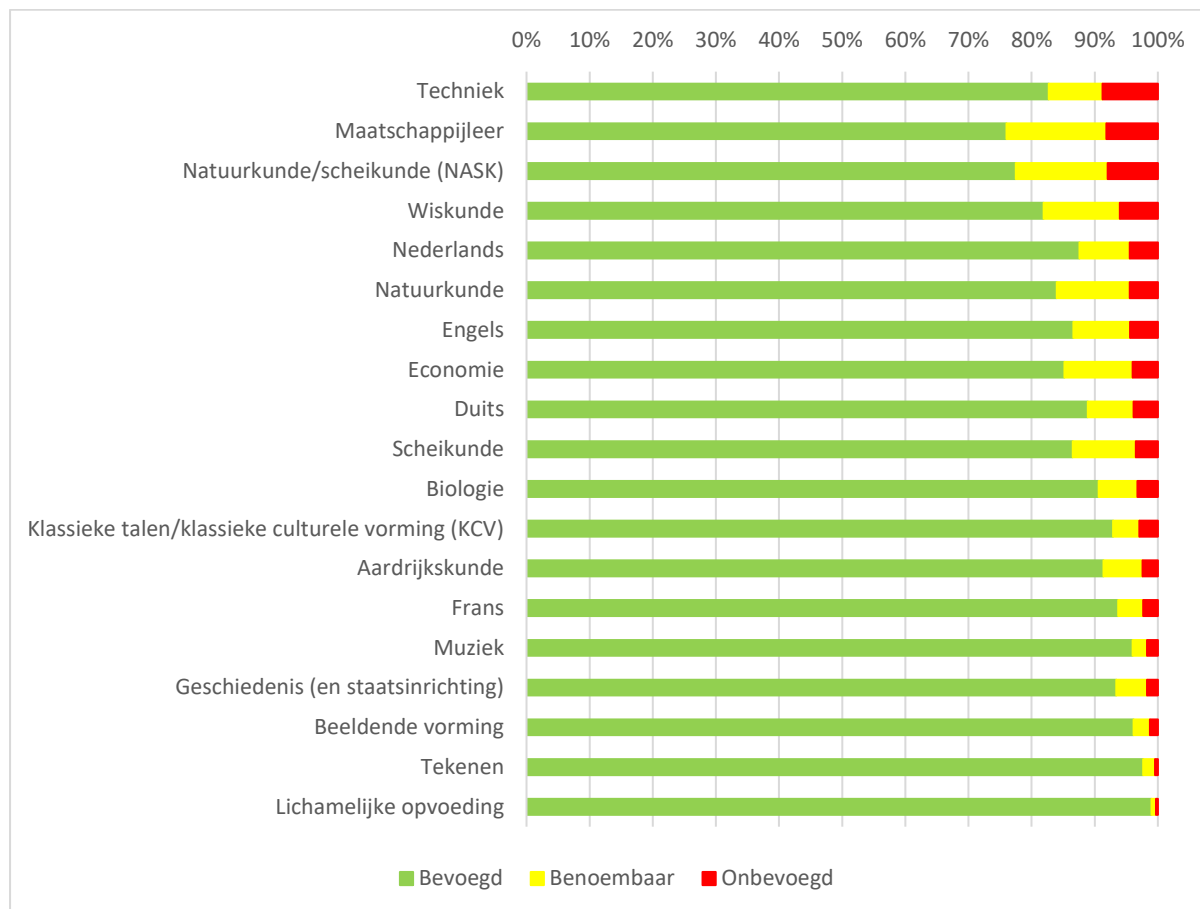
De percentages bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren onderverdeeld naar avo-vak staan weergegeven in Figuur 14 (zie voor achterliggende cijfers Tabel 25 in bijlage A. De top vier vakken met het hoogste percentage onbevoegd gegeven lesuren wordt gevormd door Techniek (8,8%), Maatschappijleer¹³ (8,1%), het combinatievak Natuurkunde/Scheikunde (7,9%), en Wiskunde (6,0%). Uit de figuur blijkt dat de (qua lesuren) grote vakken Engels en Nederlands een iets hoger dan gemiddeld percentage onbevoegd gegeven lesuren kennen. Het percentage onbevoegd gegeven lesuren is voor beide vakken 4,4% en ligt daarmee 0,3 procentpunt hoger dan het gemiddelde over alle vakken. De percentages benoembaar gegeven lesuren voor Engels en Nederlands liggen met 9,0% resp. 8,0% duidelijk lager dan bij Wiskunde (12,0%). Bevoegdheidspercentages lager dan 85% vinden we bij de vakken Maatschappijleer, Natuurkunde, Natuurkunde/Scheikunde, Techniek en Wiskunde. Relatief hoog (>95%) is het bevoegdheidspercentage bij onder meer Beeldende Vorming, Lichamelijke opvoeding, Muziek en Tekenen. Benoembaarheidspercentages hoger dan 10% vinden we bij de vakken Economie, Maatschappijleer, Natuurkunde, Natuurkunde/Scheikunde, Scheikunde en Wiskunde.

Voor Godsdienst is bij afwezigheid van toepasselijke bekwaamheidseisen sprake van een afwijkende situatie. Derhalve is dit vak niet in de tabel met avo-vakken opgenomen.¹⁴

¹³ Personen die Maatschappijleer geven doen dit voor gemiddeld 44% van hun lesuren. Ze geven daarnaast relatief vaak ook andere vakken, met name het vak Geschiedenis.

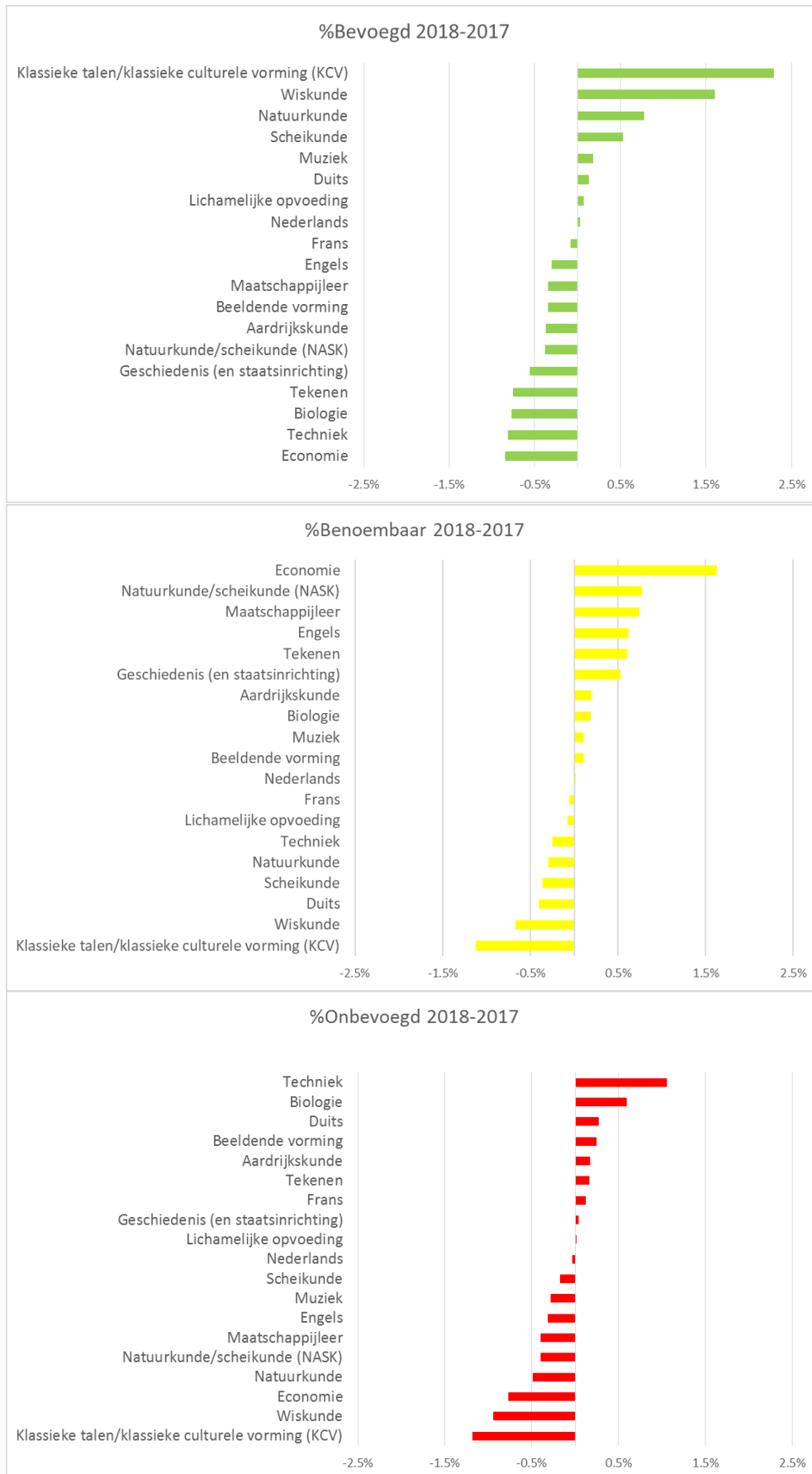
¹⁴ Zie de artikelen XI en XII van de Wet BIO.

Figuur 14: Percentages bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren naar avo-vak, de lijst is gesorteerd naar het percentage onbevoegd gegeven lesuren, 2018

De ontwikkelingen met betrekking tot de bevoegdheidspercentages voor avo-vakken ten opzichte van 2017 zijn in Figuur 15 weergegeven (zie ook Tabel 33 in bijlage A), waarbij de vakken gesorteerd zijn op basis van de omvang van de ontwikkeling. Vakken waarbij het bevoegdheidspercentage relatief sterk is toegenomen zijn Klassieke talen, Wiskunde, Natuurkunde en Scheikunde. De grootste afname zien we in dat opzicht bij Tekenen, Biologie, Techniek en Economie. Het benoembaarheidspercentage is vooral afgenomen bij Klassieke talen en Wiskunde en toegenomen voor Economie. Qua ontwikkeling van het percentage onbevoegd gegeven lesuren ten opzichte van 2017 zien we een toename van het percentage onbevoegd gegeven lesuren bij Techniek (1,0 procentpunt) en Biologie (0,6 procentpunt) en een afname bij Economie (0,8 procentpunt), Wiskunde (0,9 procentpunt) en Klassieke talen (1,2 procentpunt).

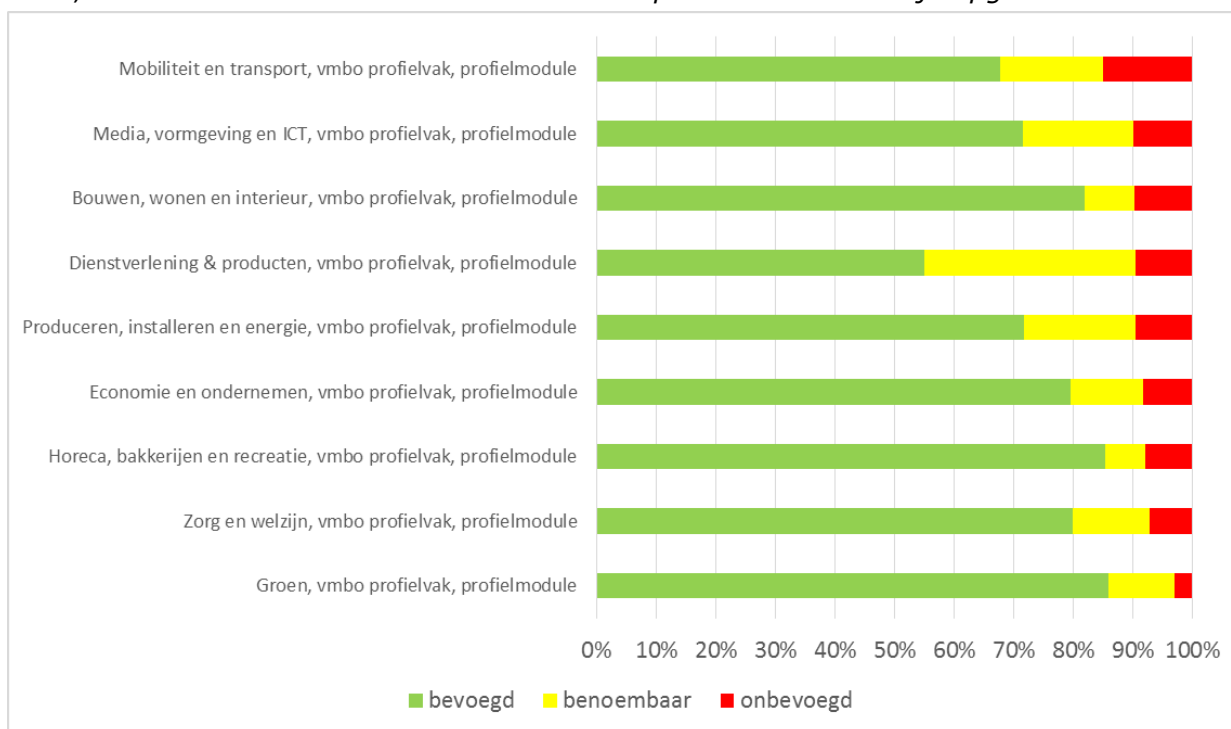
Figuur 15: Ontwikkeling bevoegdheidspercentages avo-vakken tussen 2017 en 2018

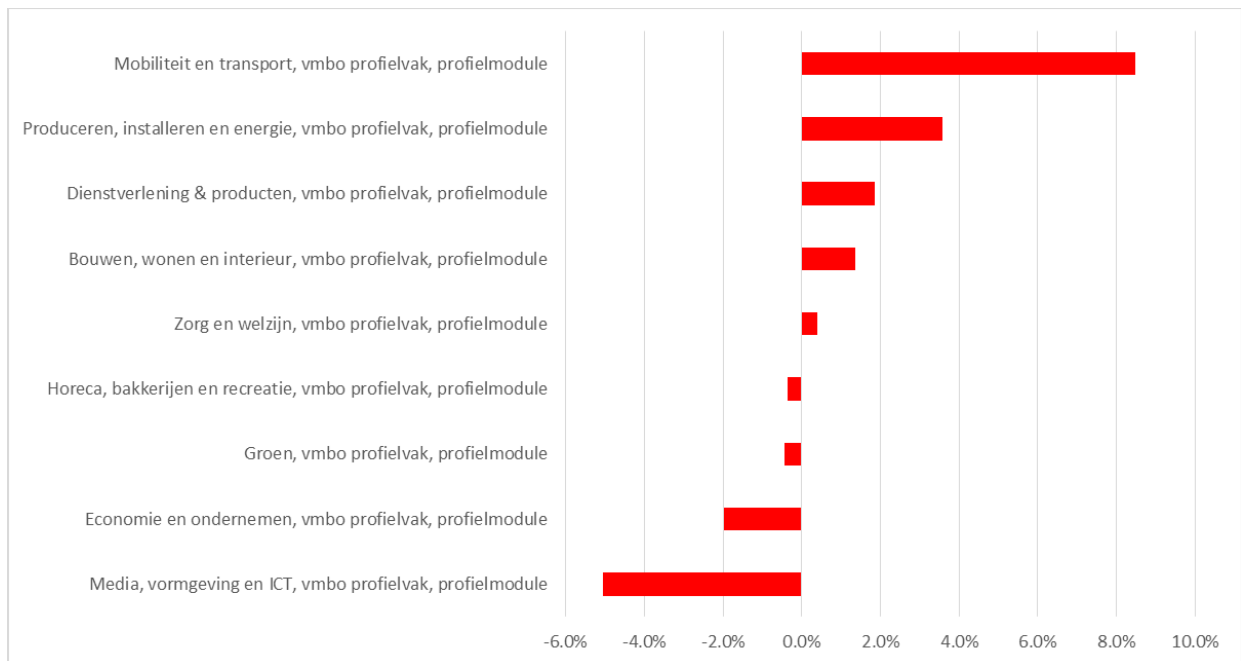
De bevoegdheidsinformatie voor de beroepsgerichte vakken met meer dan 500 uren per week in het vmbo is te vinden in Figuur 16 (zie voor achterliggende cijfers met ook de kleinere vakken Tabel 34 in bijlage A). Het hoogste percentage onbevoegd gegeven uren (14,9%) zien we in de figuur bij het vak Mobiliteit en transport, het laagste bij het vak Groen (3,0%). Van een hoog benoembaarheidspercentage is sprake bij Dienstverlening en producten (35,3%). Zie Figuur 7 voor de uren behorende bij al deze vakken.

Figuur 16: Percentages bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven uren naar beroepsgericht vak (vmbo), gesorteerd is op percentage onbevoegd gegeven uren, 2018, alleen vakken met meer dan 500 uren per week in 2018 zijn opgenomen

De ontwikkelingen ten opzichte van 2017 in de beroepsgerichte vakken met meer dan 500 lesuren per week in het vmbo zijn in Figuur 17 weergegeven, zie ook Tabel 35 (waar ook informatie over de kleinere vakken worden getoond). We beperken ons hier tot ontwikkelingen in het percentage onbevoegd gegeven lesuren, waarbij de vakken gesorteerd zijn op basis van de omvang van de ontwikkeling hierin. Een positieve verandering duidt op een toename. Bij Mobiliteit en transport is het onbevoegdheidspercentage relatief sterk toegenomen. Van een relatief sterke afname van het percentage onbevoegd gegeven lesuren is sprake bij Media vormgeving en ICT.

Figuur 17: Ontwikkeling percentage onbevoegd gegeven lesuren voor de beroepsgerichte vmbo vakken tussen 2017 en 2018, alleen vakken met meer dan 500 lesuren per week in 2018 zijn opgenomen

4.4 Avo-vakken naar onderwijstype

De percentages bevoegd gegeven lesuren naar avo-vak en onderwijstype staan weergegeven in Tabel 11. In de tabellen is een regel 'Resterende vakken' opgenomen, zodat een vergelijking gemaakt kan worden met het gemiddelde over alle niet opgenomen vakken. Er zijn duidelijk verschillen tussen de onderwijstypen zichtbaar, waarbij voor vrijwel alle vakken het vwo het hoogste (en soms gelijk) bevoegdheidspercentage laat zien. Alleen bij Tekenen zien we een hoger bevoegdheidspercentage bij de havo. De Resterende vakken kennen voor alle onderwijstypen een lager dan gemiddeld percentage bevoegd gegeven lesuren.

Tabel 11: Percentage bevoegd gegeven lesuren naar avo-vak en onderwijstype, 2018

	Vmbo	Havo	Vwo	Combinaties	Totaal
Aardrijkskunde	88,8%	91,0%	94,4%	90,3%	91,4%
Beeldende vorming	94,2%	98,4%	98,4%	95,6%	96,1%
Biologie	88,9%	90,0%	94,9%	88,6%	90,6%
Duits	86,6%	88,4%	91,8%	88,8%	88,9%
Economie	85,7%	81,3%	89,0%	82,9%	85,2%
Engels	82,8%	87,0%	92,9%	86,4%	86,6%
Frans	92,1%	93,9%	95,3%	91,7%	93,7%
Geschiedenis (en staatsinrichting)	92,3%	92,9%	95,8%	91,0%	93,4%
Klassieke talen/klassieke culturele vorming (KCV)	63,6%	83,1%	93,3%	81,9%	92,9%
Lichamelijke opvoeding	98,7%	99,1%	99,3%	99,1%	99,0%
Maatschappijleer	72,8%	78,3%	85,3%	70,7%	76,0%
Muziek	94,6%	96,8%	96,8%	96,0%	96,0%
Natuurkunde	73,8%	82,3%	89,3%	78,3%	84,0%
Natuurkunde/scheikunde (NASK)	76,8%	80,7%	83,2%	74,8%	77,5%
Nederlands	85,1%	88,4%	92,9%	85,3%	87,6%
Scheikunde	87,5%	82,4%	89,4%	87,1%	86,5%
Techniek	81,2%	87,6%	88,1%	82,2%	82,7%
Tekenen	97,5%	98,5%	97,5%	97,4%	97,7%
Wiskunde	77,0%	81,1%	89,9%	80,8%	81,9%
Resterende vakken	77,2%	86,8%	89,0%	86,9%	81,7%
Totaal	83,8%	88,0%	92,6%	88,5%	87,6%

Bekijken we de percentages benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren (Tabel 12, resp. Tabel 13) dan zien we bij de avo-vakken de hoogste benoembaarheidspercentages bij vmbo en havo, terwijl het vmbo de hoogste percentages onbevoegd gegeven lesuren laat zien. De Resterende vakken kennen voor alle onderwijstypen een hoger dan gemiddeld percentage benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren.

Tabel 12: Percentage benoembaar gegeven lesuren naar avo-vak en onderwijstype, 2018

	Vmbo	Havo	Vwo	Combinaties	Totaal
Aardrijkskunde	7,2%	7,3%	4,2%	6,6%	6,2%
Beeldende vorming	3,7%	1,6%	1,5%	2,5%	2,6%
Biologie	6,4%	8,0%	3,9%	7,2%	6,2%
Duits	7,2%	8,2%	6,2%	8,1%	7,2%
Economie	9,2%	15,4%	8,5%	11,6%	10,8%
Engels	10,3%	10,6%	5,3%	8,9%	9,0%
Frans	4,1%	4,0%	3,2%	5,3%	4,0%
Geschiedenis (en staatsinrichting)	5,0%	5,9%	3,1%	7,0%	4,9%
Klassieke talen/klassieke culturele vorming (KCV)	30,5%	15,3%	3,9%	11,8%	4,2%
Lichamelijke opvoeding	0,9%	0,5%	0,5%	0,7%	0,7%
Maatschappijleer	17,1%	15,9%	10,7%	22,1%	15,8%
Muziek	2,7%	2,0%	1,8%	2,5%	2,3%
Natuurkunde	15,7%	13,9%	8,1%	15,1%	11,6%
Natuurkunde/scheikunde (NASK)	14,6%	13,0%	12,4%	18,3%	14,6%
Nederlands	8,7%	9,0%	5,2%	9,0%	8,0%
Scheikunde	7,2%	13,7%	7,8%	7,4%	10,0%
Techniek	9,7%	6,1%	5,3%	7,6%	8,5%
Tekenen	1,6%	1,4%	2,4%	2,2%	1,9%
Wiskunde	13,1%	15,3%	7,9%	12,5%	12,0%
Resterende vakken	15,4%	10,1%	7,9%	9,2%	12,6%
Totaal	10,0%	9,4%	5,5%	7,6%	8,4%

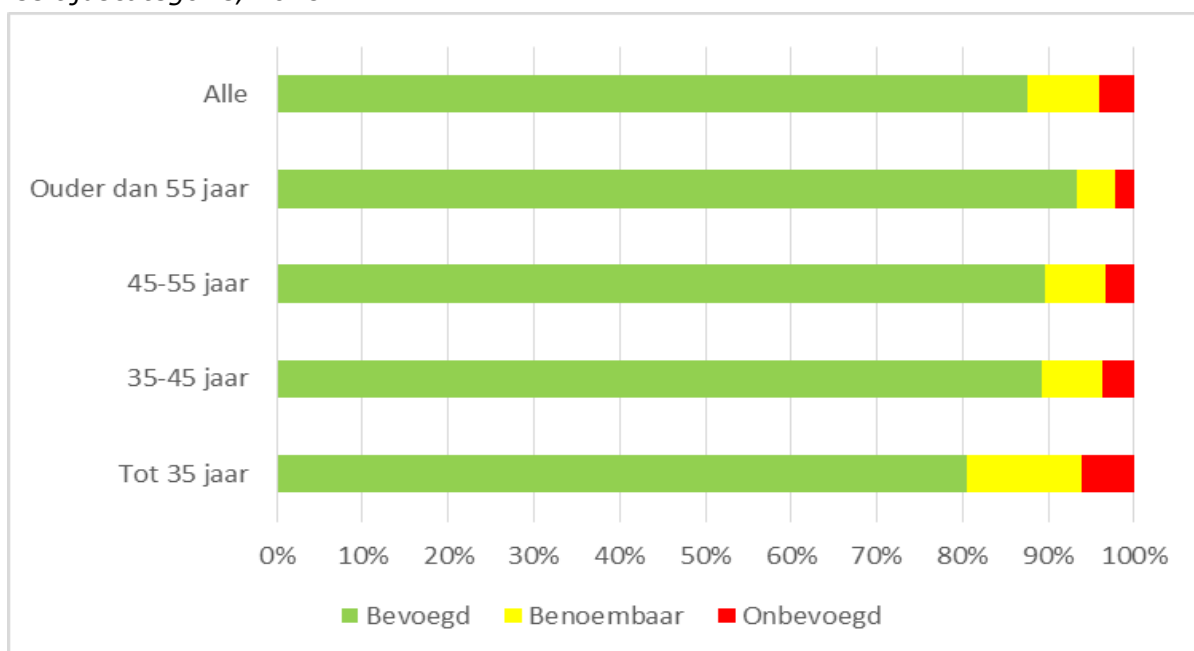
Tabel 13: Percentage onbevoegd gegeven lesuren naar avo-vak en onderwijstype, 2018

Vak	Vmbo	Havo	Vwo	Combinaties	Totaal
Aardrijkskunde	4,0%	1,7%	1,4%	3,0%	2,4%
Beeldende vorming	2,2%	0,1%	0,1%	1,8%	1,3%
Biologie	4,7%	2,1%	1,2%	4,2%	3,2%
Duits	6,2%	3,4%	2,0%	3,1%	3,8%
Economie	5,0%	3,3%	2,5%	5,5%	4,0%
Engels	6,8%	2,4%	1,7%	4,8%	4,4%
Frans	3,7%	2,1%	1,5%	3,0%	2,3%
Geschiedenis (en staatsinrichting)	2,8%	1,3%	1,1%	1,9%	1,7%
Klassieke talen/klassieke culturele vorming (KCV)	5,8%	1,6%	2,8%	6,2%	2,9%
Lichamelijke opvoeding	0,4%	0,4%	0,2%	0,1%	0,3%
Maatschappijleer	10,2%	5,8%	4,0%	7,2%	8,1%
Muziek	2,7%	1,2%	1,4%	1,5%	1,7%
Natuurkunde	10,5%	3,8%	2,6%	6,6%	4,4%
Natuurkunde/scheikunde (NASK)	8,6%	6,4%	4,4%	6,8%	7,9%
Nederlands	6,2%	2,6%	1,9%	5,7%	4,4%
Scheikunde	5,3%	3,9%	2,8%	5,5%	3,5%
Techniek	9,1%	6,4%	6,6%	10,2%	8,8%
Tekenen	0,9%	0,1%	0,2%	0,4%	0,4%
Wiskunde	9,9%	3,6%	2,1%	6,7%	6,0%
Resterende vakken	7,4%	3,1%	3,1%	3,9%	5,7%
Totaal	6,2%	2,6%	2,0%	3,9%	4,1%

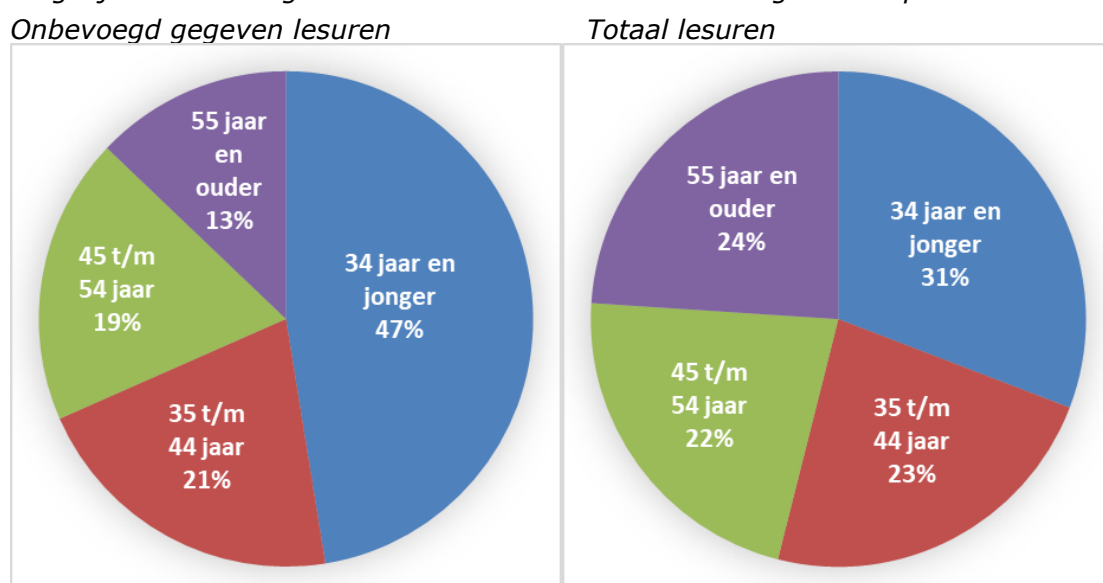
4.5 Leeftijd

Het percentage bevoegd gegeven lesuren naar leeftijdscategorie is weergegeven in Figuur 18 (zie voor de cijfers Tabel 36 in bijlage A). Het is duidelijk te zien dat het percentage bevoegd gegeven lesuren toeneemt met leeftijd. Voor het percentage onbevoegd en benoembaar gegeven lesuren geldt het omgekeerde. Dat jongeren relatief vaker in opleiding zijn is niet verrassend, maar voor de overige leeftijdsgroepen geldt ook het credo leven lang leren, onder hen is de categorie benoembaar zeker niet verwaarloosbaar. De verdeling van de onbevoegd gegeven lesuren naar leeftijdscategorie is weergegeven in Figuur 19. Hieruit blijkt dat bijna de helft van de onbevoegd gegeven lesuren gegeven wordt door personen tot 35 jaar. Voor een overzicht van bevoegdheid naar leeftijd én avo-vak, zie Tabel 37 in de bijlagen.

Figuur 18: Percentage bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren naar leeftijdscategorie, 2018

Figuur 19: Verdeling van de onbevoegd gegeven lesuren naar leeftijdscategorie en ter vergelijking de verdeling van de lesuren waarvoor de bevoegdheid bepaald is

4.6 (On)bevoegd gegeven lesuren per persoon

De vraag of de onbevoegd gegeven lesuren gegeven worden door een groot aantal personen en of dit om grote en/of kleine aantallen uren per persoon gaat is te beantwoorden aan de hand van Tabel 14. In die tabel is ook onderscheid gemaakt naar leeftijdsklassen en zijn cijfers voor de gehele groep gegeven. Veruit de grootste groep is, zoals te verwachten, te vinden in de kolom nul uren onbevoegd in combinatie met meer dan tien uur bevoegd/benoembaar. De daarna grootste groep is nul uren onbevoegd en tussen de één en de tien uur bevoegd. 94,0% van de personen geeft dus uitsluitend bevoegd of benoembaar les (in de vorige meting was dit 93,7%). In de rijen met nul uur bevoegd/benoembaar zijn de personen te zien die uitsluitend onbevoegd les geven en dus geen enkel uur bevoegd/benoembaar. Dit komt vooral voor onder de groep jonger dan 35 jaar. 6,2% van hen geeft uitsluitend onbevoegd les. Onder de groep ouder dan 55 jaar is dit veel minder, namelijk 1,7%. Combinaties van bevoegd en onbevoegd lesgeven komen uiteraard ook voor. Zo is te zien dat onder de groep tot 35 jaar in totaal 2,6% zowel uren bevoegd als onbevoegd lesgeeft. Voor de oudste groep is dit 1,9% en over alle leeftijdsgroepen samen 2,3%. Relatief vaak doen degenen die uitsluitend bevoegd en benoembaar lesgeven dat meer dan 10 uur. Bij 77% van de personen in deze groep is dat het geval (72,3%/94,0%), tegen 62% van de personen die uitsluitend onbevoegd lesgeven (2,3%/3,7%).

In totaal gaat het om 2.675 personen die uitsluitend onbevoegd lesgeven. 66.712 personen geven bevoegd en/of benoembaar les en 1.582 personen onbevoegd in combinatie met bevoegd en/of benoembaar.

Tabel 14: Verdeling van onderwijsgeevenden over het door hen gegeven aantal bevoegd plus benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren, 2018. Cellen waarin men zowel bevoegd/benoembaar als onbevoegd lesgeeft zijn lichtgrijs gemarkeerd.

Leeftijd	Lesuren		lesuren onbevoegd		
	bevoegd en benoembaar	Totaal	0	1-10	10+
Totaal	0	3,7%		1,4%	2,3%
	1-10	22,8%	21,7%	0,9%	0,3%
	10+	73,4%	72,3%	1,0%	0,1%
	Totaal	100,0%	94,0%	3,3%	2,6%
<35 jaar	0	6,2%		2,4%	3,9%
	1-10	21,4%	20,0%	1,0%	0,4%
	10+	72,4%	71,2%	1,1%	0,1%
	Totaal	100,0%	91,3%	4,4%	4,3%
35 tot 45 jaar	0	3,2%		1,2%	2,1%
	1-10	23,4%	22,2%	0,9%	0,3%
	10+	73,4%	72,2%	1,1%	0,0%
	Totaal	100,0%	94,4%	3,2%	2,4%
45 tot 55 jaar	0	3,1%		1,2%	1,9%
	1-10	22,0%	20,9%	0,8%	0,3%
	10+	74,9%	73,8%	1,0%	0,1%
	Totaal	100,0%	94,7%	3,0%	2,3%
>=55 jaar	0	1,7%		0,7%	1,0%
	1-10	24,9%	24,0%	0,8%	0,2%
	10+	73,4%	72,4%	0,9%	0,0%
	Totaal	100,0%	96,4%	2,4%	1,2%

4.7 Profiel onbevoegd lesgevende leraar

Voor lesuren die onbevoegd gegeven worden is gekeken of men een ander vak wel bevoegd geeft en zo niet, dan is gevraagd wat de hoogst afgeronde opleiding is van de persoon die voor de klas staat. De resultaten staan in Tabel 15 voor lesuren en personen. In de tabel zijn dus alleen de personen en lesuren van personen opgenomen die onbevoegd lesgeven, maar men kan wel een onderwijsbevoegdheid hebben, bijvoorbeeld voor een ander vak. In totaal gaat het om 2.675 personen die uitsluitend onbevoegd lesgeven (was 2.810 in 2017) en 1.582 personen die onbevoegd in combinatie met bevoegd en/of benoembaar lesgeven (was 1.702 in 2017). Bijna de helft van de onbevoegd gegeven lesuren (tabel A) wordt gegeven door personen die wel een onderwijs gerelateerde opleiding hebben afgerond. Op basis van personen (tabel B) ligt dit nog hoger, aangezien leraren die onbevoegd lesgeven dit vaak maar een beperkt deel van hun tijd doen. Naast een eerste- en tweedegraads lerarenopleiding komt ook pabo relatief vaak voor onder de groep personen die onbevoegd lesgeven. In de categorie Anders bevinden zich veel personen die nog een opleiding aan het volgen zijn.

Tabel 15: Profiel leraren onbevoegd gegeven lesuren, 2018

A: percentage op basis van lesuren

	Vmbo	Havo	Vwo	Combin.	Totaal
Eerste- of tweedegraads lerarenopleiding*	31,0%	40,9%	33,5%	26,5%	32,3%
Pabo	11,6%	4,2%	3,4%	10,0%	9,3%
Een ander hbo of wo getuigschrift	8,8%	13,6%	17,7%	13,4%	11,1%
Een verklaring van het ministerie omtrent bevoegdheid	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%
Een getuigschrift van voor 2006 op grond waarvan een ander vak gegeven mag worden	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%
Opl. Pedagogisch Didactisch Getuigschrift (PDG)	0,7%	0,2%	0,3%	0,6%	0,5%
MBO-4	8,2%	3,0%	1,9%	3,3%	6,1%
Anders	39,7%	38,0%	43,2%	46,1%	40,5%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Aantal lesuren	26.971	6.019	5.599	4.382	42.972

*inclusief degenen waarvoor niet naar opleiding gevraagd is omdat men ook bevoegd of benoembaar les geeft.

B: percentage op basis van personen

	Vmbo	Havo	Vwo	Combin.	Totaal
Eerste- of tweedegraads lerarenopleiding*	48,0%	53,9%	51,3%	49,6%	47,9%
Pabo	8,2%	3,5%	3,0%	5,8%	6,8%
Een ander hbo of wo getuigschrift	7,4%	9,8%	12,0%	9,3%	8,8%
Een verklaring van het ministerie omtrent bevoegdheid	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,1%
Een getuigschrift van voor 2006 op grond waarvan een ander vak gegeven mag worden	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,0%
Opl. Pedagogisch Didactisch Getuigschrift (PDG)	0,4%	0,1%	0,2%	0,5%	0,4%
MBO-4	6,1%	2,5%	2,2%	2,9%	5,1%
Anders	29,7%	30,1%	31,2%	31,8%	30,8%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Aantal personen	3.113	1.413	1.267	1.143	4.257

*inclusief degenen waarvoor niet naar opleiding gevraagd is omdat men ook bevoegd of benoembaar les geeft.

4.8 Profiel leraren in vakken waarvoor geen bevoegdheid nodig is

Voor alle vakken waar geen bevoegdheid voor nodig is (zie Tabel 2), is gekeken of men daarnaast een ander vak geeft (of gaf in eerdere jaren) waarvoor wel een bevoegdheid is vastgesteld. Zo ja, en is men daarvoor bevoegd of benoembaar, dan is niet doorgevraagd. In andere gevallen is aan de school gevraagd om nadere informatie over de hoogst afgeronde opleiding van de betreffende persoon te geven. Het resultaat is voor een selectie van deze vakken in Tabel 16 opgenomen. Bij veruit de meeste lesuren is sprake van één of andere vorm van onderwijsbevoegdheid. In ruim 90% van de lesuren is men bevoegd voor een ander gegeven vak. Op het vmbo is relatief wat vaker sprake van alleen een pabo opleiding.

Tabel 16: Profiel leraren Praktische sectororiëntatie, Begeleidingsuren/Counselinguren, Keuzewerktijd en Mentorles, 2018, percentage op basis van lesuren

	Vmbo	Havo	Vwo	Combin.	Totaal
Eerste- of tweedegraads lerarenopleiding*	91,0%	95,6%	96,6%	91,1%	92,7%
Pabo	1,7%	0,7%	0,2%	1,0%	1,2%
Een ander hbo of wo getuigschrift	1,1%	0,9%	1,1%	1,8%	1,2%
Een verklaring van het ministerie omtrent bevoegdheid	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Een getuigschrift van voor 2006 op grond waarvan een ander vak gegeven mag worden	0,1%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%
Opleiding Pedagogisch Didactisch Getuigschrift (PDG)	0,2%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%
MBO-4	2,0%	1,0%	0,5%	1,6%	1,5%
Anders	4,0%	1,7%	1,5%	4,4%	3,3%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
Aantal lesuren	38.006	11.085	12.968	13.072	75.131

*inclusief degenen waarvoor niet naar opleiding gevraagd is omdat men ook bevoegd of benoembaar les geeft.

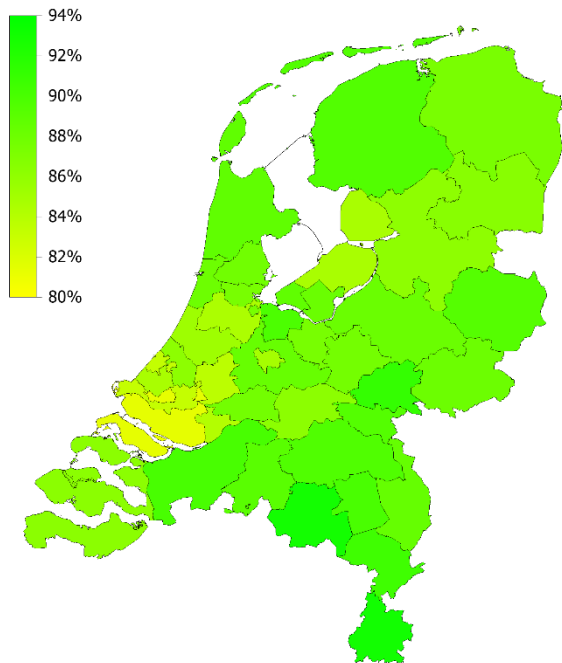
4.9 Bevoegdheidscijfers naar regio

De uitkomsten naar Arbeidsmarktregio en de vier grote steden worden getoond in Figuur 20 (zie voor detailcijfers Tabel 38 in bijlage A). Er zijn duidelijke regionale verschillen. Relatief hoge bevoegdheidspercentages (meer dan 92%) zijn te vinden in Zuid-Limburg en Zuidoost-Brabant. Het laagst is dit in Rijnmond (81,4%). Relatief hoge percentages onbevoegd gegeven lesuren (meer dan 6,5%) zijn te vinden in de regio's Amersfoort en Drechtsteden. Rijk van Nijmegen, Midden-Gelderland, West-, Noordoost- en Zuidoost-Brabant en Midden-Limburg vertonen relatief de laagste onbevoegdheidspercentages (2% of minder).

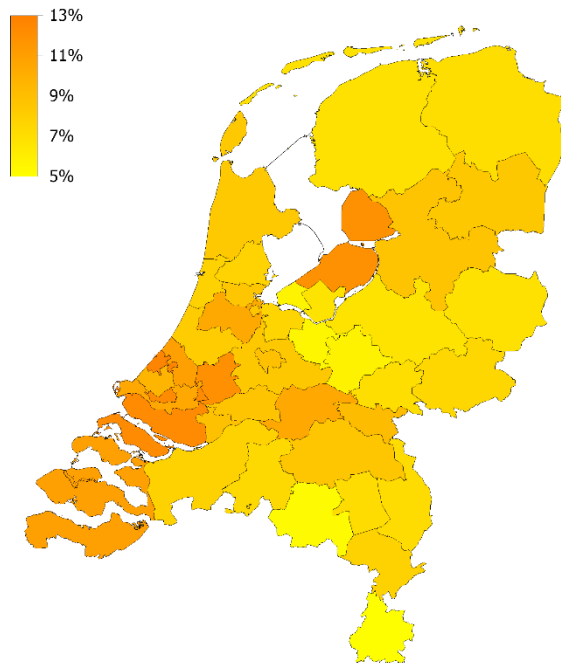

Figuur 20: Regionale verdeling van de bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren (schalen verschillen per kaartje), 2018

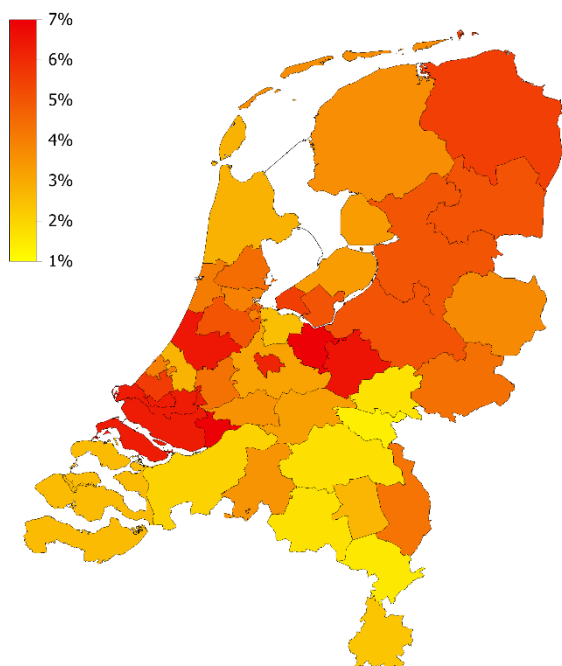
% bevoegd

% benoembaar

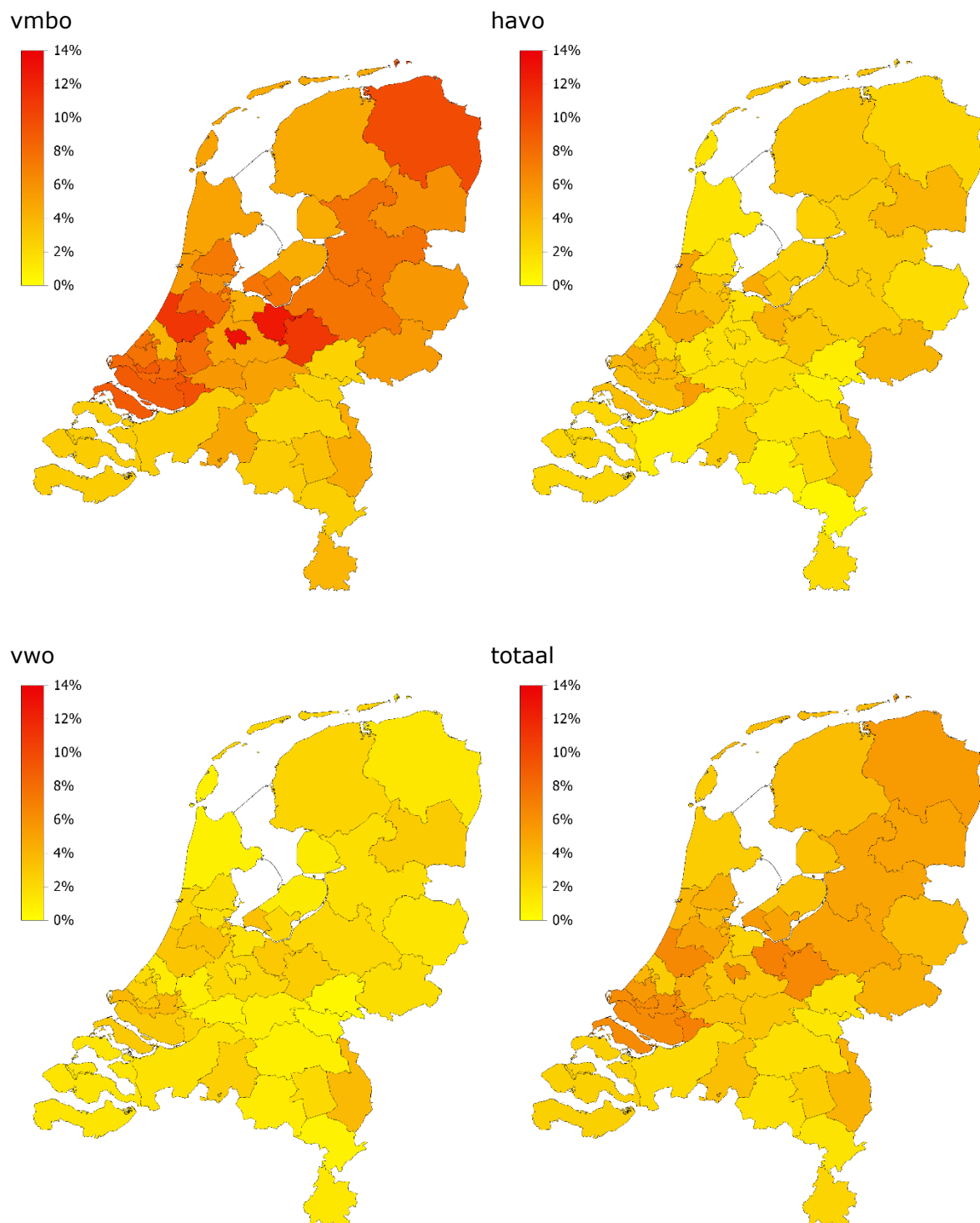

% onbevoegd

De (on)bevoegdheidspercentages variëren dus per regio, maar voor de aandelen van de verschillende onderwijstypen geldt dat ook (zie paragraaf 3.7). Omdat de bevoegdheidspercentages naar onderwijstype variëren is het dus zuiverder om de opsplitsing naar onderwijstype te maken bij regionale verschillen van (on)bevoegdheid. We beperken ons hierbij tot de onbevoegdheidspercentages, zie Figuur 21 (en Tabel 26 in bijlage A voor detailcijfers). De schaal met betrekking tot de onbevoegdheidspercentages is hier voor alle onderwijstypes gelijk gekozen. Op die manier zijn de onderwijstypen in Figuur 21 goed vergelijkbaar. Allereerst wordt uit de figuur nog een keer zichtbaar dat het vmbo de meeste onbevoegd gegeven lesuren kent. Vervolgens wordt duidelijk dat er daarbij sprake is van tamelijk grote regionale verschillen. Het hoogste percentage onbevoegd gegeven lesuren op het vmbo doet zich voor in de stad Utrecht, gevolgd door de arbeidsmarktregio Amersfoort. Laag (2,5% of minder) scoren voor het vmbo Rijk van Nijmegen, Midden-Gelderland en Noordoost-Brabant. Voor de havo zien we hoge onbevoegdheidspercentages (meer dan 4,5%) in Zuid-Kennemerland en IJmond, Almere, Holland Rijnland, Haaglanden en Drechtsteden. Op het vwo zijn de percentages onbevoegd gegeven lesuren het hoogst (3,5% of meer) in Almere, Rotterdam en Noord-Limburg.

Figuur 21: Percentage onbevoegd gegeven lesuren per onderwijstype naar regio, 2018

5 Resultaten pro en isk

Zoals al aangegeven in hoofdstuk 2 zijn in IPTO-2018 ook pro en de internationale schakelklassen (isk) bevroegd. We behandelen de resultaten van pro en isk in respectievelijk paragraaf 5.1 en 5.2.

5.1 Resultaten pro

Op basis van IPTO blijken er 185 vestigingen te zijn die (ook) pro aanbieden met een respons van 100%. Het betreft scholen waar alleen pro gegeven wordt of pro in combinatie met andere onderwijstypen. De resultaten in deze paragraaf hebben betrekking op lesuren praktijkonderwijs. Vanwege het afwijkend karakter van het pro, onder meer qua vakken en bevoegdheidseisen, is dit hoofdstuk minder gedetailleerd en afwijkend van opzet dan bij vmbo/havo/vwo.

In het praktijkonderwijs worden iets meer lesuren gegeven door vrouwen dan door mannen, zie Tabel 17.

Tabel 17: Verdeling van lesuren in het praktijkonderwijs naar geslacht, 2018

Geslacht	Lesuren	%
Man	32.115	48,3
Vrouw	34.441	51,7
Totaal	66.556	100,0

De lesuren zijn daarbij vrij homogeen verdeeld over de leeftijdsgroepen die we onderscheiden in Tabel 18.

Tabel 18: Verdeling van lesuren in het praktijkonderwijs naar leeftijdscategorie, 2018

Leeftijd	Lesuren	%
-35	15.116	22,7
35-45	17.729	26,7
45-55	16.686	25,1
55+	16.972	25,5
Totaal*	66.503	100,0

* Voor 53 lesuren is de leeftijd van de leraar onbekend

In IPTO-2018 is net als in IPTO-2017 ten opzichte van eerdere metingen voor een andere aanpak gekozen met betrekking tot de indeling naar vak. Er is in overleg met de Sectorraad Praktijkonderwijs een aantal domeinen vastgesteld waarbinnen vakken kunnen worden ingedeeld. Een nadere toelichting op deze indeling is gegeven in Tabel 19. Indien sprake is van het domein 'Overige vakken' wordt om een toelichting gevraagd.

Tabel 19: Toelichting op de pro domeinen

Domein	Vakgebied/leerlijn
Wonen	Persoonlijke verzorging en zelfstandig wonen
Werken	Logistiek Techniek (proces-, installatie-, constructie-) Dienstverlening & Zorg Plant of (groene) leefomgeving Bouwen/wonen/onderhoud Verkoop/retail Horeca/voeding(-s industrie)
Vrije Tijd	Sport Kunst en Cultuur
Burgerschap	Mens en Maatschappij Communicatieve en sociale vaardigheden
AVO vakken	Nederlands en Rekenen Engels
ICT/digitale geletterdheid	ICT vaardigheden
Stage en loopbaanbegeleiding (LOB)	Stagevoorbereiding/arbeidsstraining Stage uitvoering Arbeids-/beroepenoriëntatie
Leerlingbegeleiding	Coaching/begeleidingsuren Studievaardigheden
Keuzewerktijd	Keuzewerktijd
Overige vakken	Lesuren die niet in een van de voorgaande domeinen ingedeeld kunnen worden

De aantallen lesuren per domein zijn weergegeven in Tabel 20. Uit de tabel blijkt dat de (veruit) grootste twee domeinen de domeinen Werken en AVO vakken zijn, met resp. meer dan 18.000 en ruim 21.000 lesuren per week. Duidelijk het kleinst (tussen de ongeveer 1.000 en 1.300 lesuren per week) zijn de domeinen ICT, keuzewerktijd en Overige vakken.

Tabel 20: Lesuren naar domein waarbinnen vakken vallen in het praktijkonderwijs, 2018

Domein	Lesuren	%
Wonen	3.432	5,2
Werken	18.035	27,1
Vrije Tijd	7.208	10,8
Burgerschap	2.465	3,7
AVO vakken	21.313	32,0
ICT/digitale geletterdheid	1.034	1,6
Stage en loopbaanbegeleiding (LOB)	6.009	9,0
Leerlingbegeleiding	4.549	6,8
Keuzewerktijd	1.219	1,8
Overige vakken	1.293	1,9
Totaal	66.556	100,0

Wat betreft de functie van de personen die voor de klas staan is van een relatief groot deel van de lesuren (8,2%) geen informatie beschikbaar.¹⁵ Indien de functie wel bekend is betreft het vrijwel altijd onderwijzend personeel en onderwijsondersteunend personeel, zie Tabel 21.

Tabel 21: Lesuren naar functie in het praktijkonderwijs, 2018

Functie	Lesuren	%
Onbekend	5.475	8,2
Directie	91	0,1
Onderwijzend personeel	52.099	78,3
Leraar in opleiding	78	0,1
Onderwijsassistent	74	0,1
Stagiaire	7	0,0
OOP	7.713	11,6
Uitzendkracht/gedetacheerde	170	0,3
OBP	798	1,2
Overig	52	0,1
Totaal	66.556	100,0

In het pro is niet naar bevoegdheidsinformatie gevraagd.

5.2 Resultaten isk

Ook in IPTO-2018 zijn gegevens verzameld omtrent de eerste opvang anderstaligen, de zogeheten eersteopvangscholen, ook nog wel de internationale schakelklas (isk) genoemd. Het betreft circa 100 vestigingen met een respons van 100%.

In het isk wordt 71% van de lesuren door een vrouw gegeven, zie Tabel 22.

Tabel 22: Aantal lesuren in het isk en verdeling naar geslacht, 2018

Geslacht	Lesuren	%
Man	5.294	29,0
Vrouw	12.968	71,0
Totaal	18.262	100,0

In de verdeling van lesuren over leeftijd zien we relatief het minste personen in de groep 35-45 jaar en het meeste in de groep 55+, zie Tabel 23.

Tabel 23: Verdeling van de gegeven lesuren in het isk over leeftijdscategorieën, 2018

Leeftijd	Lesuren	%
-35	4.586	25,3
35-45	3.247	17,9
45-55	4.419	24,3
55+	5.908	32,5
Totaal*	18.159	100,0

* Voor 103 lesuren is de leeftijd van de leraar onbekend

¹⁵ Omdat de gegevens niet aan het DUO formatiebestand gekoppeld kunnen worden.

De meeste lesuren in het isk worden bevoegd gegeven, maar het percentage onbevoegd gegeven lesuren ligt met 9,1% wel duidelijk hoger dan in de rest van het vo. Ten opzichte van 2017 is sprake van een afname in het percentage bevoegd gegeven lesuren. Het percentage benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren is duidelijk gestegen ten opzichte van 2017.

Tabel 24: Bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren isk, 2017 en 2018

	% 2018	Lesuren 2018	% 2017	Lesuren 2017
Bevoegd	79,0	8.084	80,6	8.795
Benoembaar	11,9	1.214	11,1	1.212
Onbevoegd	9,1	933	8,3	910
Totaal	100,0	10.231	100,0	10.917

Voor het vak Nederlands als tweede taal (NT2), met een omvang van 5.602 lesuren (5.167 lesuren in 2017) is opgevraagd of men beschikt over een zogeheten NT2 aantekening. 43,1% van de lesuren NT2 wordt gegeven door iemand met zo'n aantekening. Dit is aanzienlijk meer dan in 2017 (28,6%). Een dergelijke NT2 aantekening is overigens niet de enige mogelijkheid om een bevoegdheid voor NT2 te verkrijgen.

Met de genoemde 5.602 lesuren is NT2 meteen het grootste vak in het isk, met een aandeel van 31%. Voor Nederlands is dat 20%, waarmee NT2 en Nederlands samen de helft van de lesuren in het isk voor hun rekening nemen. De andere vakken met een aandeel groter dan 5% op het totaal aantal lesuren zijn: Lichamelijke opvoeding (ruim 6%) en Rekenen (ruim 6%). Het aandeel Wiskunde blijft net onder de 5%.

6 Discussie/nabeschuwing

Consistentie

Met het gereedkomen van de IPTO-2018 meting is sprake van een reeks onderling vergelijkbare bevoegdheidsmetingen over een periode van vijf jaar (2014-2018). In elk van deze vijf jaren is sprake van dezelfde meetmethode. Bovendien is in die jaren de samenstelling van de vakken waarvoor bevoegdheden zijn bepaald redelijk constant gebleven. Het is met deze vijf metingen dus mogelijk eventuele trends in de ontwikkeling van de bevoegdheidssituatie te identificeren. Alleen voor het vmbo is sprake van een uitzondering: het vmbo is in de meetperiode van vijf jaar overgestapt naar profielen, met profielvakken en aangepaste bevoegdheidseisen. Dit zal de ontwikkeling van bevoegdheden in het vmbo beïnvloed hebben.

Trend

In de resultaten van de afgelopen vijf jaar is sprake van duidelijke trends:

- Het benoembaarheidspercentage is de eerste drie jaar (t/m 2016) hard gestegen, voor alle onderwijstypen;
- De jaren daarna is het benoembaarheidspercentage relatief stabiel gebleven;
- Het onbevoegdheidspercentage neemt navenant af, eveneens voor alle onderwijstypen.
- De snelheid waarmee het onbevoegdheidspercentage afneemt daalt;
- Het percentage bevoegd gegeven lesuren vertoont over de gehele periode enigszins een u-vorm (zie Figuur 13): eerst een daling en dan een stijging.

We duiden deze trends als volgt: Het percentage onbevoegd gegeven lesuren onder de oudste leeftijdsgroep is laag. Een deel van deze personen gaat jaarlijks met pensioen en verlaat het onderwijs. Dit zet het bevoegdheidspercentage onder druk. Daartegenover staat de groei van het benoembaarheidspercentage. Dit betekent dat steeds meer leraren in opleiding les geven. Het gaat hier veelal om relatief jonge leraren die ofwel als benoembaar instromen ofwel de overstap maken van de categorie onbevoegd naar benoembaar en vervolgens van benoembaar naar bevoegd. Dit is (naast instroom van bevoegde leraren) een belangrijke oorzaak van de daling in het percentage onbevoegd gegeven lesuren.

De combinatie van bovenstaande trends maakt dat we concluderen dat er vooruitgang wordt geboekt bij het oplossen van de (on)bevoegdheidsproblematiek.

Het feit dat de bevoegdheidssituatie in verband met de invoering van de profielen in het vmbo wat is veranderd kan daarbij als (hoofd)oorzaak van het dalend percentage onbevoegd gegeven lesuren worden afgewezen. In alle onderwijssectoren is sprake van dezelfde trends.

Vervanging en planningsrooster versus dagrooster

Scholen wordt gevraagd een planningsrooster op te leveren. De in dit rapport getoonde bevoegdheidscijfers gelden dus alleen voor de geplande lesuren met het vooraf geplande personeel. In de praktijk kan het percentage onbevoegd gegeven lesuren anders uitvallen dan in dit rapport getoond indien uren bij ziekte (in het dagrooster in afwijking van het planningsrooster) door ander personeel worden ingevuld.

A Tabellen bij figuren

A.1 Samenvatting

Tabel 25: Percentages bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren naar avo-vak, 2018

	Bevoegd	Benoembaar	Onbevoegd	Totaal	Lesuren
Aardrijkskunde	91,4%	6,2%	2,4%	100,0%	43.730
Beeldende vorming	96,1%	2,6%	1,3%	100,0%	18.954
Biologie	90,6%	6,2%	3,2%	100,0%	58.158
Duits	88,9%	7,2%	3,8%	100,0%	51.876
Economie	85,2%	10,8%	4,0%	100,0%	46.986
Engels	86,6%	9,0%	4,4%	100,0%	112.754
Frans	93,7%	4,0%	2,3%	100,0%	44.170
Geschiedenis (en staatsinrichting)	93,4%	4,9%	1,7%	100,0%	50.241
Klassieke talen/klassieke culturele vorming (KCV)	92,9%	4,2%	2,9%	100,0%	15.965
Lichamelijke opvoeding	99,0%	0,7%	0,3%	100,0%	84.365
Maatschappijleer	76,0%	15,8%	8,1%	100,0%	19.654
Muziek	96,0%	2,3%	1,7%	100,0%	15.776
Natuurkunde	84,0%	11,6%	4,4%	100,0%	30.532
Natuurkunde/scheikunde (NASK)	77,5%	14,6%	7,9%	100,0%	21.620
Nederlands	87,6%	8,0%	4,4%	100,0%	123.128
Scheikunde	86,5%	10,0%	3,5%	100,0%	23.843
Techniek	82,7%	8,5%	8,8%	100,0%	10.857
Tekenen	97,7%	1,9%	0,4%	100,0%	12.041
Wiskunde	81,9%	12,0%	6,0%	100,0%	126.285
Resterende vakken	81,7%	12,6%	5,7%	100,0%	149.801
Totaal	87,6%	8,4%	4,1%	100,0%	
Lesuren	928.873	88.892	42.972		1.060.737

Tabel 26: Percentage onbevoegd gegeven lesuren naar onderwijstype en regio, 2018

	Vmbo	Havo	Vwo	Combinaties	Totaal
Groningen	9,8%	2,3%	1,3%	3,5%	5,5%
Friesland	4,7%	3,2%	2,3%	2,6%	3,6%
Drenthe	6,2%	4,1%	2,9%	5,6%	5,0%
Regio Zwolle	7,8%	2,8%	1,8%	4,1%	5,0%
Twente	5,7%	1,9%	1,5%	4,2%	3,8%
Noord-Holland-Noord	5,0%	1,5%	0,8%	1,4%	2,8%
Zaanstreek/Waterland	7,3%	1,7%	1,9%	2,4%	4,4%
Zuid-Kennemerland en IJmond	5,6%	4,9%	2,3%	3,2%	4,1%
Groot Amsterdam	8,3%	3,7%	3,4%	2,3%	5,0%
Gooi en Vechtstreek	4,5%	1,8%	1,7%	2,1%	2,5%
Amsterdam	6,1%	3,1%	1,8%	5,6%	4,0%
Flevoland	4,6%	2,6%	1,2%	2,9%	3,3%
Almere	7,6%	4,6%	3,5%	3,9%	5,5%
Stedendriehoek en Noordwest-Veluwe	7,6%	2,9%	2,2%	6,0%	5,0%
FoodValley	11,0%	3,2%	2,7%	4,7%	6,5%
Amersfoort	12,7%	4,3%	3,0%	5,0%	7,0%
Midden-Utrecht	5,0%	1,7%	2,3%	2,7%	3,2%
Stad Utrecht	13,0%	2,0%	1,7%	8,0%	6,1%
Holland Rijnland	11,0%	4,9%	3,1%	5,3%	6,5%
Zuid-Holland Centraal	4,1%	2,3%	1,1%	4,4%	2,8%
Haaglanden	7,7%	4,7%	2,6%	4,0%	5,6%
Midden-Holland	8,1%	1,5%	1,0%	2,0%	4,3%
's-Gravenhage	7,9%	2,2%	2,0%	2,5%	4,0%
Rijnmond	9,0%	3,5%	3,0%	8,2%	6,3%
Drechtsteden	9,6%	5,4%	2,4%	11,1%	7,0%
Gorinchem	5,7%	1,7%	0,8%	1,8%	3,5%
Rotterdam	8,2%	4,0%	3,9%	9,9%	6,3%
Rivierenland	5,2%	2,2%	1,0%	1,8%	3,2%
Rijk van Nijmegen	2,3%	0,8%	0,6%	1,6%	1,4%
Midden-Gelderland	2,5%	1,0%	0,5%	2,6%	1,7%
Achterhoek	5,5%	4,1%	1,9%	3,2%	4,4%
Zeeland	2,7%	2,2%	1,5%	5,2%	2,6%
West-Brabant	2,7%	1,0%	1,6%	2,7%	2,0%
Midden-Brabant	4,9%	2,9%	2,6%	1,8%	3,5%
Noordoost-Brabant	2,2%	1,4%	0,9%	2,6%	1,8%
Zuidoost-Brabant	2,8%	0,8%	1,1%	1,1%	1,7%
Helmond-De Peel	3,4%	2,3%	2,0%	2,6%	2,7%
Noord-Limburg	4,6%	3,8%	3,8%	4,7%	4,3%
Midden-Limburg	2,7%	0,5%	0,8%	1,3%	1,5%
Zuid-Limburg	4,0%	1,8%	1,3%	0,3%	2,4%
Totaal	6,2%	2,6%	2,0%	3,9%	4,1%
Lesuren onbevoegd	26.971	6.019	5.599	4.382	42.972

A.2 Lesuren

Tabel 27: Ontwikkeling aandeel lesuren AVO vakken naar onderwijstype

Vak	(2018-2017)/2017			(2018-2015)/2015		
	vmbo	havo	vwo	vmbo	havo	vwo
Aardrijkskunde	3,3%	1,4%	0,1%	-4,2%	1,7%	0,5%
Beeldende vorming	6,5%	2,3%	6,2%	10,7%	6,5%	19,6%
Biologie	4,1%	1,4%	0,7%	2,7%	3,1%	2,0%
Duits	-2,1%	-1,3%	-1,0%	-4,6%	-2,1%	-1,5%
Economie	1,1%	1,6%	0,2%	1,1%	1,2%	-0,6%
Engels	0,3%	0,4%	-0,8%	-0,6%	0,3%	0,2%
Frans	-2,4%	-1,2%	-1,6%	-13,9%	-4,3%	-3,7%
Geschiedenis (en staatsinrichting)	2,0%	-0,1%	0,2%	-0,4%	0,7%	-0,7%
Godsdienst/levensbeschouwing	-3,2%	-2,7%	0,1%	-8,9%	-5,3%	-0,5%
Klassieke talen/klassieke culturele vorming (KCV)			-1,0%			-4,2%
Lichamelijke opvoeding	0,2%	-1,1%	0,0%	-0,6%	-0,8%	0,4%
Maatschappijleer	8,1%	3,1%	1,5%	2,3%	3,0%	5,0%
Muziek	-0,2%	-2,7%	-0,7%	-10,9%	-7,2%	-1,4%
Natuurkunde	-2,1%	-0,7%	0,4%	-3,0%	0,1%	0,9%
Natuurkunde/scheikunde (NASK)	1,7%	-3,6%	1,8%	-0,3%	-16,3%	-6,2%
Nederlands	0,3%	0,3%	0,3%	-3,2%	-0,4%	-0,3%
Scheikunde	3,2%	-0,1%	0,2%	6,6%	1,3%	1,1%
Techniek	-19,9%	-17,2%	-20,3%	-48,4%	-31,1%	-33,3%
Tekenen	-5,4%	-9,1%	-5,4%	-18,5%	-13,3%	-15,9%
Wiskunde	-0,2%	0,0%	0,6%	-3,2%	0,1%	0,6%
Resterende vakken	-0,6%	1,1%	1,1%	8,1%	3,8%	3,4%

Tabel 28: Percentage lesuren voor avo-vakken naar graadsector, 2018

Vak	Eerstegraads les	Tweedegraads les	Totaal
Aardrijkskunde	3,5%	3,6%	3,6%
Beeldende vorming	0,7%	1,9%	1,6%
Biologie	5,3%	4,6%	4,8%
Duits	4,5%	4,2%	4,3%
Economie	6,0%	3,1%	3,9%
Engels	9,5%	9,2%	9,2%
Frans	3,4%	3,7%	3,6%
Geschiedenis (en staatsinrichting)	5,0%	3,8%	4,1%
Godsdienst/levensbeschouwing	1,4%	1,4%	1,4%
Klassieke talen/klassieke culturele vorming (KCV)	2,7%	0,8%	1,3%
Lichamelijke opvoeding	5,4%	7,4%	6,9%
Maatschappijleer	2,5%	1,3%	1,6%
Muziek	0,7%	1,5%	1,3%
Natuurkunde	4,7%	1,8%	2,5%
Natuurkunde/scheikunde (NASK)	0,1%	2,4%	1,8%

Vak	Eerstegraads les	Tweedegraads les	Totaal
Nederlands	9,6%	10,3%	10,1%
Scheikunde	4,9%	1,0%	2,0%
Techniek	0,0%	1,2%	0,9%
Tekenen	0,7%	1,1%	1,0%
Wiskunde	11,9%	9,8%	10,3%
Resterende vakken	17,6%	26,0%	23,9%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%
Lesuren	306.720	915.942	1.222.662

Tabel 29: Percentage lesuren voor beroepsgerichte vakken en aantallen lesuren (vmbo), 2018

Vak	Percentage	Lesuren
Installatietechniek	0,0	56
Intersectoraal vmbo	0,0	263
Metaaltechniek	0,0	116
Sport, dienstverlening en veiligheid (SDV)	0,0	199
Bouwen, wonen en interieur, vmbo profielvak, profielmodule	0,8	4062
Dienstverlening & producten, vmbo profielvak, profielmodule	2,0	10.579
Economie en ondernemen, vmbo profielvak, profielmodule	1,2	6.564
Groen, vmbo profielvak, profielmodule	0,8	4.452
Horeca, bakkerijen en recreatie, vmbo profielvak, profielmodule	0,5	2.700
Maritiem en techniek, vmbo profielvak, profielmodule	0,0	232
Media, vormgeving en ICT, vmbo profielvak, profielmodule	0,3	1.523
Produceren, installeren en energie, vmbo profielvak, profielmodule	1,1	5.871
Mobiliteit en transport, vmbo profielvak, profielmodule	0,4	2.139
Zorg en welzijn, vmbo profielvak, profielmodule	3,0	15.685
Beroepsgericht keuzevak bij het profielvak Bouwen, wonen en interieur	0,3	1.687
Beroepsgericht keuzevak bij het profielvak Dienstverlening & producten	0,8	4.243
Beroepsgericht keuzevak bij het profielvak Economie en ondernemen	0,5	2.559
Beroepsgericht keuzevak bij het profielvak Groen	0,8	4.279
Beroepsgericht keuzevak bij het profielvak Horeca, bakkerijen en recreatie	0,3	1.845
Beroepsgericht keuzevak bij het profielvak Maritiem en techniek	0,0	122
Beroepsgericht keuzevak bij het profielvak Media, vormgeving en ICT	0,1	708
Beroepsgericht keuzevak bij het profielvak Produceren, installeren en energie	0,4	1.906
Beroepsgericht keuzevak bij het profielvak Mobiliteit en transport	0,1	557
Beroepsgericht keuzevak bij het profielvak Zorg en welzijn	0,6	3.397
Resterende vakken	85,7	452.868
Totaal	100,0	528.612

Tabel 30: Verdeling lesuren naar leeftijdscategorie per avo-vak, 2018

	-35	35-45	45-55	55+	Totaal	Lesuren
Aardrijkskunde	36,6%	25,6%	17,7%	20,1%	100%	43.805
Beeldende vorming	23,3%	28,7%	23,7%	24,3%	100%	18.996
Biologie	34,1%	24,4%	20,5%	21,0%	100%	58.247
Duits	21,9%	22,1%	25,3%	30,7%	100%	51.936
Economie	32,9%	21,3%	21,9%	23,9%	100%	47.034
Engels	35,5%	24,1%	19,8%	20,6%	100%	112.818
Frans	22,1%	22,0%	27,3%	28,6%	100%	44.252
Geschiedenis (en staatsinrichting)	36,0%	26,7%	18,9%	18,4%	100%	50.360
Godsdienst/levensbeschouwing	30,9%	19,1%	19,9%	30,1%	100%	16.763
Klassieke talen/klass. cult. vorming (KCV)	29,0%	23,4%	19,8%	27,8%	100%	15.963
Lichamelijke opvoeding	43,5%	30,3%	15,2%	11,0%	100%	84.472
Maatschappijleer	42,8%	22,7%	16,1%	18,4%	100%	19.715
Muziek	31,0%	18,1%	23,6%	27,3%	100%	15.804
Natuurkunde	27,8%	21,3%	24,4%	26,5%	100%	30.573
Natuurkunde/scheikunde (NASK)	31,5%	19,9%	23,7%	24,9%	100%	21.653
Nederlands	30,7%	20,8%	20,4%	28,2%	100%	123.305
Scheikunde	26,8%	21,0%	29,6%	22,5%	100%	23.852
Techniek	16,2%	17,5%	28,8%	37,5%	100%	10.960
Tekenen	21,2%	26,5%	23,4%	28,9%	100%	12.055
Wiskunde	26,1%	19,9%	26,2%	27,8%	100%	126.285
Resterende vakken	29,5%	23,8%	23,3%	23,4%	100%	292.334
Totaal	31,0%	23,2%	22,1%	23,7%	100%	
Lesuren	378.235	283.648	269.583	289.714		1.221.180

Tabel 31: Verdeling lesuren naar leeftijdscategorie per beroepsgericht vak (vmbo), 2018

	-35	35-45	45-55	55+	Tot.	Lesuren	
Installatietechniek		0,0%	0,0%	78,6%	21,4%	100%	56
Intersectoraal vmbo		18,1%	26,7%	28,8%	26,4%	100%	263
Metaaltechniek		0,0%	19,3%	80,7%	0,0%	100%	116
Sport, dienstverlening en veiligheid (SDV)		36,1%	40,2%	14,1%	9,6%	100%	199
Bouwen, wonen en interieur, vmbo profielvak, profielmodule		15,4%	19,9%	24,7%	40,0%	100%	4.062
Dienstverlening & producten, vmbo profielvak, profielmodule		25,0%	22,6%	27,7%	24,6%	100%	10.565
Economie en ondernemen, vmbo profielvak, profielmodule		37,8%	18,0%	22,1%	22,1%	100%	6.562
Groen, vmbo profielvak, profielmodule		23,7%	26,4%	27,1%	22,8%	100%	4.452
Horeca, bakkerijen en recreatie, vmbo profielvak, profielmodule		17,7%	25,9%	35,9%	20,5%	100%	2.700
Maritiem en techniek, vmbo profielvak, profielmodule		6,0%	24,6%	32,5%	36,9%	100%	232
Media, vormgeving en ICT, vmbo profielvak, profielmodule		28,4%	28,5%	14,3%	28,8%	100%	1.523
Produceren, installeren en energie, vmbo profielvak, profielmodule		7,8%	15,2%	36,7%	40,3%	100%	5.863
Mobiliteit en transport, vmbo profielvak, profielmodule		12,0%	27,0%	24,5%	36,5%	100%	2.139
Zorg en welzijn, vmbo profielvak, profielmodule		29,8%	19,6%	24,2%	26,4%	100%	15.666
Ber. gericht keuzevak bij het profielvak Bouwen, wonen en interieur		14,0%	19,2%	26,0%	40,8%	100%	1.662

	-35	35-45	45-55	55+	Tot.	Lesuren
Ber. gericht keuzevak bij het profielvak Dienstverlening & producten	23,7%	24,1%	26,1%	26,1%	100%	4.234
Beroepsgericht keuzevak bij het profielvak Economie en ondernemen	29,8%	25,4%	21,9%	22,9%	100%	2.543
Beroepsgericht keuzevak bij het profielvak Groen	27,4%	26,4%	23,4%	22,9%	100%	4.279
Ber.gericht keuzevak bij het profielvak Horeca, bakkerijen en recreatie	20,8%	28,3%	23,0%	27,9%	100%	1.845
Beroepsgericht keuzevak bij het profielvak Maritiem en techniek	26,2%	29,0%	26,8%	18,0%	100%	122
Beroepsgericht keuzevak bij het profielvak Media, vormgeving en ICT	25,4%	24,7%	31,6%	18,3%	100%	708
Ber.g. keuzevak bij het profielvak Producteren, installeren en energie	10,4%	21,0%	32,1%	36,4%	100%	1.906
Beroepsgericht keuzevak bij het profielvak Mobiliteit en transport	12,4%	30,7%	28,8%	28,1%	100%	557
Beroepsgericht keuzevak bij het profielvak Zorg en welzijn	27,9%	21,6%	25,5%	25,0%	100%	3.397
Resterende vakken	34,2%	23,7%	20,4%	21,8%	100%	452.029
Totaal	32,7%	23,4%	21,3%	22,6%	100%	
Lesuren	172.592	123.530	112.280	119.276		527.678

Tabel 32: Aantal lesuren per regio en aandeel lesuren naar onderwijstype, per regio, 2018

	Vmbo	Havo	Vwo	Combinaties	Totaal	Lesuren
Groningen	46,4%	20,5%	23,4%	9,6%	100,0%	52.810
Friesland	50,1%	20,3%	18,4%	11,2%	100,0%	49.861
Drenthe	53,5%	19,5%	18,2%	8,9%	100,0%	17.581
Regio Zwolle	46,9%	18,9%	21,5%	12,7%	100,0%	42.451
Twente	46,7%	19,6%	21,4%	12,3%	100,0%	46.355
Noord-Holland-Noord	46,1%	20,4%	23,0%	10,5%	100,0%	52.293
Zaanstreek/Waterland	50,7%	21,3%	20,5%	7,5%	100,0%	21.706
Zuid-Kennemerland en IJmond	37,9%	20,7%	35,1%	6,4%	100,0%	28.291
Groot Amsterdam	36,0%	25,3%	29,8%	8,9%	100,0%	23.167
Gooi en Vechtstreek	28,9%	19,1%	39,6%	12,4%	100,0%	23.665
Amsterdam	34,0%	18,9%	31,4%	15,7%	100,0%	53.681
Flevoland	50,7%	18,9%	15,9%	14,5%	100,0%	14.537
Almere	45,6%	22,0%	21,8%	10,6%	100,0%	16.043
Stedendriehoek en Noordwest-Veluwe	42,1%	18,7%	23,6%	15,6%	100,0%	45.539
FoodValley	44,9%	22,7%	24,2%	8,3%	100,0%	26.546
Amersfoort	38,3%	20,9%	29,3%	11,6%	100,0%	27.387
Midden-Utrecht	37,4%	20,5%	28,1%	13,9%	100,0%	42.603
Stad Utrecht	33,7%	18,2%	36,0%	12,0%	100,0%	17.873
Holland Rijnland	36,8%	20,2%	31,6%	11,4%	100,0%	41.950
Zuid-Holland Centraal	38,7%	19,2%	29,6%	12,5%	100,0%	24.599
Haaglanden	50,9%	17,3%	24,4%	7,4%	100,0%	19.880
Midden-Holland	44,9%	20,5%	26,5%	8,1%	100,0%	17.616
's-Gravenhage	34,8%	19,1%	35,8%	10,3%	100,0%	35.478
Rijnmond	48,4%	20,7%	21,2%	9,6%	100,0%	47.777
Drechtsteden	43,6%	19,3%	26,1%	11,0%	100,0%	17.294
Gorinchem	52,7%	18,1%	22,5%	6,6%	100,0%	12.097
Rotterdam	45,5%	19,4%	25,5%	9,6%	100,0%	46.885
Rivierenland	47,3%	22,3%	18,8%	11,6%	100,0%	15.912

	Vmbo	Havo	Vwo	Combinaties	Totaal	Lesuren
Rijk van Nijmegen	37,8%	19,0%	26,3%	17,0%	100,0%	26.603
Midden-Gelderland	43,6%	20,3%	24,1%	11,9%	100,0%	27.557
Achterhoek	56,1%	21,1%	16,9%	6,0%	100,0%	20.130
Zeeland	45,0%	22,8%	20,5%	11,7%	100,0%	25.525
West-Brabant	44,7%	21,0%	24,8%	9,5%	100,0%	50.206
Midden-Brabant	43,0%	21,3%	23,1%	12,7%	100,0%	29.481
Noordoost-Brabant	41,2%	19,2%	25,6%	14,0%	100,0%	43.419
Zuidoost-Brabant	44,0%	21,8%	24,5%	9,7%	100,0%	38.535
Helmond-De Peel	43,5%	22,8%	25,2%	8,5%	100,0%	17.443
Noord-Limburg	52,1%	19,3%	19,2%	9,4%	100,0%	16.300
Midden-Limburg	42,1%	22,1%	24,9%	10,9%	100,0%	14.320
Zuid-Limburg	40,0%	21,0%	27,9%	11,2%	100,0%	31.268
Totaal	43,2%	20,3%	25,3%	11,2%	100,0%	
Lesuren	528.612	247.868	309.707	136.475		1.222.662

A.3 Bevoegdheid

Tabel 33: Ontwikkeling van de percentages bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren naar avo-vak in 2018 ten opzichte van 2017 (een positieve waarde is een toename)

2018-2017	Bevoegd	Benoeembaar	Onbevoegd
Aardrijkskunde	-0,4%	0,2%	0,2%
Beeldende vorming	-0,3%	0,1%	0,2%
Biologie	-0,8%	0,2%	0,6%
Duits	0,1%	-0,4%	0,3%
Economie	-0,8%	1,6%	-0,8%
Engels	-0,3%	0,6%	-0,3%
Frans	-0,1%	0,0%	0,1%
Geschiedenis (en staatsinrichting)	-0,6%	0,5%	0,0%
Klassieke talen/klassieke culturele vorming (KCV)	2,3%	-1,1%	-1,2%
Lichamelijke opvoeding	0,1%	-0,1%	0,0%
Maatschappijleer	-0,3%	0,7%	-0,4%
Muziek	0,2%	0,1%	-0,3%
Natuurkunde	0,8%	-0,3%	-0,5%
Natuurkunde/scheikunde (NASK)	-0,4%	0,8%	-0,4%
Nederlands	0,0%	0,0%	0,0%
Scheikunde	0,5%	-0,4%	-0,2%
Techniek	-0,8%	-0,2%	1,0%
Tekenen	-0,8%	0,6%	0,2%
Wiskunde	1,6%	-0,7%	-0,9%
Resterende vakken	1,6%	-1,2%	-0,4%
Totaal	0,4%	-0,1%	-0,2%

Tabel 34: Percentages bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren naar beroepsgericht vak (vmbo), 2018

	Bevoegd	Benoembaar	Onbev.	Totaal	Lesuren
Installatietechniek	21,4%	78,6%	0,0%	100%	56
Intersectoraal vmbo	76,7%	14,0%	9,3%	100%	258
Metaaltechniek	47,5%	52,5%	0,0%	100%	116
Sport, dienstverlening en veiligheid (SDV)	91,5%	8,5%	0,0%	100%	199
Bouwen, wonen en interieur, vmbo profielvak, profielmodule	82,0%	8,3%	9,7%	100%	4.055
Dienstverlening & producten, vmbo profielvak, profielmodule	55,1%	35,3%	9,6%	100%	10.539
Economie en ondernemen, vmbo profielvak, profielmodule	79,6%	12,2%	8,2%	100%	6.538
Groen, vmbo profielvak, profielmodule	85,9%	11,1%	3,0%	100%	4.387
Horeca, bakkerijen en recreatie, vmbo profielvak, profielmodule	85,4%	6,7%	7,9%	100%	2.700
Maritiem en techniek, vmbo profielvak, profielmodule	88,2%	9,2%	2,6%	100%	232
Media, vormgeving en ICT, vmbo profielvak, profielmodule	71,6%	18,5%	9,9%	100%	1.523
Produceren, installeren en energie, vmbo profielvak, profielmodule	71,8%	18,7%	9,5%	100%	5.862
Mobiliteit en transport, vmbo profielvak, profielmodule	67,8%	17,3%	14,9%	100%	2.113
Zorg en welzijn, vmbo profielvak, profielmodule	79,9%	12,9%	7,2%	100%	15.662
Resterende vakken	85,2%	8,9%	5,9%	100%	378.721
Totaal	83,8%	10,0%	6,2%	100%	432.958

Tabel 35: Ontwikkeling van de percentages bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren voor de beroepsgerichte vmbo vakken in 2018 ten opzichte van 2017 (een positieve waarde is een toename)

	Bevoegd	Benoembaar	Onbevoegd
Installatietechniek	-60,3%	60,3%	0,0%
Intersectoraal vmbo	0,4%	5,0%	-5,4%
Metaaltechniek	-16,2%	17,6%	-1,4%
Sport, dienstverlening en veiligheid (SDV)	12,9%	-4,6%	-8,3%
Bouwen, wonen en interieur, vmbo profielvak, profielmodule	5,3%	-6,7%	1,4%
Dienstverlening & producten, vmbo profielvak, profielmodule	13,6%	-15,5%	1,9%
Economie en ondernemen, vmbo profielvak, profielmodule	1,8%	0,2%	-2,0%
Groen, vmbo profielvak, profielmodule	-1,9%	2,3%	-0,4%
Horeca, bakkerijen en recreatie, vmbo profielvak, profielmodule	8,2%	-7,8%	-0,4%
Maritiem en techniek, vmbo profielvak, profielmodule	33,7%	-36,3%	2,6%
Media, vormgeving en ICT, vmbo profielvak, profielmodule	14,1%	-9,0%	-5,1%
Produceren, installeren en energie, vmbo profielvak, profielmodule	5,3%	-8,9%	3,6%
Mobiliteit en transport, vmbo profielvak, profielmodule	-1,0%	-7,5%	8,5%
Zorg en welzijn, vmbo profielvak, profielmodule	-1,7%	1,3%	0,4%

Tabel 36: Percentage bevoegd gegeven lesuren naar leeftijd, 2018

	Tot 35 jaar	35 tot 45 jaar	45 tot 55 jaar	55 jaar of ouder	Totaal
Bevoegd	80,5%	89,2%	89,5%	93,4%	87,6%
Benoembaar	13,3%	7,1%	7,1%	4,5%	8,4%
Onbevoegd	6,2%	3,7%	3,4%	2,2%	4,0%

Tabel 37: Percentage bevoegd gegeven lesuren naar leeftijd en avo-vak, 2018

Vak	Leeftijdscategorie	Bevoegd	Benoembaar	Onbevoegd	Totaal
Aardrijkskunde	34 jaar en jonger	84,4%	11,2%	4,4%	100,0%
	35 t/m 44 jaar	94,1%	4,4%	1,5%	100,0%
	45 t/m 54 jaar	95,6%	3,4%	1,0%	100,0%
	55 jaar en ouder	97,0%	1,8%	1,2%	100,0%
	Totaal	91,4%	6,2%	2,4%	100,0%
Beeldende vorming	34 jaar en jonger	95,3%	3,1%	1,6%	100,0%
	35 t/m 44 jaar	97,7%	1,5%	0,8%	100,0%
	45 t/m 54 jaar	94,8%	3,1%	2,1%	100,0%
	55 jaar en ouder	96,5%	2,8%	0,8%	100,0%
	Totaal	96,2%	2,6%	1,3%	100,0%
Biologie	34 jaar en jonger	83,0%	11,7%	5,3%	100,0%
	35 t/m 44 jaar	93,4%	4,1%	2,5%	100,0%
	45 t/m 54 jaar	95,2%	2,8%	2,0%	100,0%
	55 jaar en ouder	95,4%	2,6%	1,9%	100,0%
	Totaal	90,7%	6,1%	3,2%	100,0%
Duits	34 jaar en jonger	78,9%	14,4%	6,7%	100,0%
	35 t/m 44 jaar	88,7%	7,6%	3,7%	100,0%
	45 t/m 54 jaar	89,4%	6,4%	4,2%	100,0%
	55 jaar en ouder	96,1%	2,5%	1,5%	100,0%
	Totaal	89,0%	7,2%	3,8%	100,0%
Economie	34 jaar en jonger	78,6%	16,4%	5,0%	100,0%
	35 t/m 44 jaar	86,7%	9,5%	3,8%	100,0%
	45 t/m 54 jaar	86,7%	9,2%	4,0%	100,0%
	55 jaar en ouder	91,9%	5,5%	2,6%	100,0%
	Totaal	85,3%	10,8%	4,0%	100,0%
Engels	34 jaar en jonger	76,6%	15,9%	7,5%	100,0%
	35 t/m 44 jaar	90,3%	5,9%	3,9%	100,0%
	45 t/m 54 jaar	90,9%	6,7%	2,4%	100,0%
	55 jaar en ouder	96,1%	2,6%	1,3%	100,0%
	Totaal	86,7%	8,9%	4,3%	100,0%
Frans	34 jaar en jonger	84,6%	9,9%	5,6%	100,0%
	35 t/m 44 jaar	95,7%	2,7%	1,5%	100,0%
	45 t/m 54 jaar	95,4%	2,7%	1,9%	100,0%
	55 jaar en ouder	97,7%	1,5%	0,8%	100,0%
	Totaal	93,8%	3,9%	2,3%	100,0%
	34 jaar en jonger	87,1%	9,5%	3,3%	100,0%

Vak	Leeftijdscategorie	Bevoegd	Benoembaar	Onbevoegd	Totaal
Geschiedenis (en staatsinrichting)	35 t/m 44 jaar	96,8%	2,3%	0,9%	100,0%
	45 t/m 54 jaar	96,8%	2,7%	0,5%	100,0%
	55 jaar en ouder	97,7%	1,6%	0,7%	100,0%
	Totaal	93,5%	4,9%	1,7%	100,0%
Klassieke talen/klassieke culturele vorming (KCV)	34 jaar en jonger	89,0%	5,7%	5,2%	100,0%
	35 t/m 44 jaar	93,7%	3,8%	2,5%	100,0%
	45 t/m 54 jaar	93,5%	5,4%	1,1%	100,0%
	55 jaar en ouder	95,9%	2,0%	2,1%	100,0%
Totaal	92,9%	4,2%	2,9%	100,0%	
Lichamelijke opvoeding	34 jaar en jonger	98,1%	1,3%	0,6%	100,0%
	35 t/m 44 jaar	99,8%	0,1%	0,1%	100,0%
	45 t/m 54 jaar	99,7%	0,3%	0,0%	100,0%
	55 jaar en ouder	99,4%	0,5%	0,1%	100,0%
Totaal	99,0%	0,7%	0,3%	100,0%	
Maatschappijleer	34 jaar en jonger	71,1%	19,4%	9,5%	100,0%
	35 t/m 44 jaar	78,7%	14,4%	6,9%	100,0%
	45 t/m 54 jaar	77,8%	13,4%	8,8%	100,0%
	55 jaar en ouder	83,1%	11,4%	5,4%	100,0%
Totaal	76,1%	15,8%	8,0%	100,0%	
Muziek	34 jaar en jonger	94,0%	3,4%	2,5%	100,0%
	35 t/m 44 jaar	94,7%	2,9%	2,5%	100,0%
	45 t/m 54 jaar	96,6%	2,0%	1,4%	100,0%
	55 jaar en ouder	98,7%	0,7%	0,6%	100,0%
Totaal	96,0%	2,3%	1,7%	100,0%	
Natuurkunde	34 jaar en jonger	71,4%	19,4%	9,2%	100,0%
	35 t/m 44 jaar	86,5%	11,1%	2,4%	100,0%
	45 t/m 54 jaar	86,7%	9,9%	3,4%	100,0%
	55 jaar en ouder	92,8%	5,1%	2,0%	100,0%
Totaal	84,0%	11,5%	4,4%	100,0%	
Natuurkunde/scheikunde (NASK)	34 jaar en jonger	63,3%	24,2%	12,5%	100,0%
	35 t/m 44 jaar	81,3%	11,0%	7,7%	100,0%
	45 t/m 54 jaar	85,4%	9,3%	5,3%	100,0%
	55 jaar en ouder	85,2%	10,3%	4,5%	100,0%
Totaal	77,6%	14,6%	7,8%	100,0%	
Nederlands	34 jaar en jonger	79,5%	13,3%	7,1%	100,0%
	35 t/m 44 jaar	85,9%	8,7%	5,4%	100,0%
	45 t/m 54 jaar	90,2%	5,9%	3,9%	100,0%
	55 jaar en ouder	95,8%	3,1%	1,2%	100,0%
Totaal	87,6%	8,0%	4,4%	100,0%	
Scheikunde	34 jaar en jonger	75,8%	17,6%	6,6%	100,0%
	35 t/m 44 jaar	85,6%	11,7%	2,6%	100,0%
	45 t/m 54 jaar	93,2%	5,2%	1,5%	100,0%
	55 jaar en ouder	91,5%	5,4%	3,1%	100,0%
Totaal	86,6%	10,0%	3,5%	100,0%	

Vak	Leeftijdscategorie	Bevoegd	Benoembaar	Onbevoegd	Totaal
Techniek	34 jaar en jonger	66,7%	16,2%	17,2%	100,0%
	35 t/m 44 jaar	78,9%	11,9%	9,2%	100,0%
	45 t/m 54 jaar	86,3%	6,6%	7,1%	100,0%
	55 jaar en ouder	88,5%	5,2%	6,3%	100,0%
	Totaal	82,7%	8,5%	8,8%	100,0%
Tekenen	34 jaar en jonger	95,4%	3,8%	0,8%	100,0%
	35 t/m 44 jaar	98,1%	1,5%	0,4%	100,0%
	45 t/m 54 jaar	98,1%	1,2%	0,7%	100,0%
	55 jaar en ouder	98,6%	1,4%	0,0%	100,0%
	Totaal	97,7%	1,9%	0,4%	100,0%
Wiskunde	34 jaar en jonger	69,1%	20,6%	10,3%	100,0%
	35 t/m 44 jaar	80,5%	12,5%	7,0%	100,0%
	45 t/m 54 jaar	85,6%	10,1%	4,3%	100,0%
	55 jaar en ouder	91,5%	5,4%	3,1%	100,0%
	Totaal	81,9%	12,0%	6,1%	100,0%
Resterende vakken	34 jaar en jonger	76,1%	16,5%	7,4%	100,0%
	35 t/m 44 jaar	83,3%	11,4%	5,3%	100,0%
	45 t/m 54 jaar	81,5%	12,5%	6,0%	100,0%
	55 jaar en ouder	86,4%	9,7%	3,9%	100,0%
	Totaal	81,7%	12,6%	5,7%	100,0%
Totaal	34 jaar en jonger	80,5%	13,3%	6,2%	100,0%
	35 t/m 44 jaar	89,2%	7,1%	3,7%	100,0%
	45 t/m 54 jaar	89,5%	7,1%	3,4%	100,0%
	55 jaar en ouder	93,4%	4,5%	2,2%	100,0%
	Totaal	87,6%	8,4%	4,0%	100,0%

Tabel 38: Percentage bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren per regio, 2018

	Bevoegd	Benoembaar	Onbevoegd	Totaal	Lesuren
Groningen	87,4%	7,1%	5,5%	100,0%	46.111
Friesland	89,5%	6,9%	3,6%	100,0%	42.735
Drenthe	86,5%	8,4%	5,0%	100,0%	15.375
Regio Zwolle	86,2%	8,8%	5,0%	100,0%	36.270
Twente	89,3%	6,9%	3,8%	100,0%	40.106
Noord-Holland-Noord	88,7%	8,4%	2,8%	100,0%	45.350
Zaanstreek/Waterland	87,8%	7,8%	4,4%	100,0%	18.842
Zuid-Kennemerland en IJmond	88,0%	7,9%	4,1%	100,0%	24.941
Groot Amsterdam	84,5%	10,4%	5,0%	100,0%	20.662
Gooi en Vechtstreek	89,8%	7,7%	2,5%	100,0%	21.086
Amsterdam	87,4%	8,6%	4,0%	100,0%	46.606
Flevoland	84,7%	12,0%	3,3%	100,0%	12.455
Almere	88,7%	5,7%	5,5%	100,0%	13.753
Stedendriehoek en Noordwest-Veluwe	88,2%	6,8%	5,0%	100,0%	38.707

	Bevoegd	Benoembaar	Onbevoegd	Totaal	Lesuren
FoodValley	87,6%	5,8%	6,5%	100,0%	21.720
Amersfoort	87,4%	5,6%	7,0%	100,0%	23.321
Midden-Utrecht	88,4%	8,5%	3,2%	100,0%	37.356
Stad Utrecht	84,9%	9,0%	6,1%	100,0%	15.294
Holland Rijnland	85,3%	8,2%	6,5%	100,0%	36.699
Zuid-Holland Centraal	86,2%	11,0%	2,8%	100,0%	20.884
Haaglanden	84,7%	9,7%	5,6%	100,0%	17.490
Midden-Holland	83,7%	12,0%	4,3%	100,0%	15.895
's-Gravenhage	83,3%	12,7%	4,0%	100,0%	31.771
Rijnmond	81,4%	12,3%	6,3%	100,0%	41.497
Drechtsteden	84,2%	8,9%	7,0%	100,0%	15.361
Gorinchem	87,7%	8,8%	3,5%	100,0%	10.422
Rotterdam	83,2%	10,5%	6,3%	100,0%	41.230
Rivierenland	86,3%	10,5%	3,2%	100,0%	13.946
Rijk van Nijmegen	89,4%	9,2%	1,4%	100,0%	22.892
Midden-Gelderland	91,1%	7,2%	1,7%	100,0%	24.222
Achterhoek	88,1%	7,6%	4,4%	100,0%	17.407
Zeeland	86,4%	11,0%	2,6%	100,0%	22.071
West-Brabant	90,1%	7,9%	2,0%	100,0%	43.211
Midden-Brabant	89,1%	7,4%	3,5%	100,0%	25.291
Noordoost-Brabant	89,6%	8,6%	1,8%	100,0%	37.684
Zuidoost-Brabant	93,0%	5,3%	1,7%	100,0%	32.611
Helmond-De Peel	90,0%	7,3%	2,7%	100,0%	15.523
Noord-Limburg	88,4%	7,3%	4,3%	100,0%	13.925
Midden-Limburg	90,6%	7,9%	1,5%	100,0%	12.675
Zuid-Limburg	93,0%	4,6%	2,4%	100,0%	27.340
Totaal	87,6%	8,4%	4,1%	100,0%	
Lesuren	92.8873	88.892	42.972		1.060.737

B Lesuren per onderwijstype naar vak

Tabel 39: Gegeven vakken naar onderwijstype, 2018

	Vmbo	Havo	Vwo	Comb.	Totaal	Lesuren
Aardrijkskunde	2,2%	4,8%	4,4%	4,7%	3,6%	43.815
Algemene natuurwetenschappen (ANW)	0,0%	0,0%	0,2%	0,1%	0,1%	1.081
Algemene voorbereiding op maatschappij en beroep (AVMB)	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	937
AVO-vakken gemengd	0,6%	0,0%	0,1%	0,7%	0,4%	4.652
Bedrijfseconomie, ondernemerschap en financiële zelfredzaamheid	0,0%	0,8%	0,3%	0,1%	0,2%	3.050
Beeldende vorming	1,5%	1,4%	1,4%	2,7%	1,6%	19.011
Begeleidingsuren/counselinguren	0,6%	0,3%	0,2%	0,9%	0,5%	5.777
Beroepsgericht keuzevak bij het profielvak Bouwen, wonen en interieur (BWI)	0,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	1.703
Beroepsgericht keuzevak bij het profielvak Dienstverlening & producten (D&P)	0,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%	4.270
Beroepsgericht keuzevak bij het profielvak Economie en ondernemen (E&O)	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	2.582
Beroepsgericht keuzevak bij het profielvak Groen	0,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%	4.284
Beroepsgericht keuzevak bij het profielvak Horeca, bakkerijen en recreatie (HBR)	0,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	1.864
Beroepsgericht keuzevak bij het profielvak Media, vormgeving en ICT (MVI)	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	843
Beroepsgericht keuzevak bij het profielvak Produceren, installeren en energie (PIE)	0,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	1.921
Beroepsgericht keuzevak bij het profielvak Zorg en welzijn (Z&W)	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%	3.413
Beweging en sport/bewegen, sport en maatschappij (BSM)	0,4%	0,7%	0,3%	0,5%	0,5%	5.685
Biologie	4,9%	4,9%	4,8%	4,1%	4,8%	58.292
Biologie en verzorging	0,4%	0,1%	0,1%	0,3%	0,2%	2.748
Bouwen, wonen en interieur, vmbo profielvak, profielmodule (BWI)	0,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%	4.064
CKV	0,3%	1,5%	0,9%	0,3%	0,7%	8.959
Dans	0,1%	0,1%	0,0%	0,4%	0,1%	1.001
Dienstverlening & producten, vmbo profielvak, profielmodule (D&P)	2,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,9%	10.583
Drama	0,3%	0,3%	0,4%	1,3%	0,5%	5.563
Duits	3,2%	5,5%	5,5%	3,2%	4,3%	52.035
Economie	4,1%	5,2%	3,6%	1,0%	3,9%	47.111
Economie en ondernemen, vmbo profielvak, profielmodule (E&O)	1,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,5%	6.590
Engels	9,2%	9,8%	9,1%	8,7%	9,2%	113.019
Filosofie/wijsbegeerte	0,0%	0,1%	0,6%	0,2%	0,2%	2.614
Frans	1,2%	5,0%	5,4%	6,3%	3,6%	44.268
Geschiedenis (en staatsinrichting)	2,4%	6,0%	5,1%	4,9%	4,1%	50.394
Godsdienst/levensbeschouwing	1,1%	1,7%	1,5%	1,6%	1,4%	16.781
Groen, vmbo profielvak, profielmodule	0,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%	4.492
Handvaardigheid	0,5%	0,5%	0,4%	1,3%	0,6%	7.087
Horeca, bakkerijen en recreatie, vmbo profielvak, profielmodule (HBR)	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	2.703
Informatica	0,3%	0,7%	0,7%	0,5%	0,5%	6.278

	Vmbo	Havo	Vwo	Comb.	Totaal	Lesuren
Keuzewerktijd (KWT)	1,1%	0,4%	0,4%	3,0%	1,0%	12.012
Klassieke talen (Latijn/Grieks)/klassieke culturele vorming (KCV)	0,0%	0,0%	5,0%	0,3%	1,3%	15.970
Kunst (algemeen) en cultuur(geschiedenis)	0,5%	0,6%	0,7%	0,8%	0,6%	7.678
Kunsvakken I en II vmbo	0,7%	0,0%	0,0%	0,1%	0,3%	4.151
Lichamelijke opvoeding	7,3%	6,3%	6,1%	8,4%	6,9%	84.486
Maatschappelijke beroepsvorming (MaBeVo)	0,1%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	641
Maatschappijleer	2,2%	1,8%	1,1%	0,2%	1,6%	19.737
Maatschappijwetenschappen	0,1%	0,6%	0,4%	0,1%	0,3%	3.229
Management en organisatie	0,0%	1,0%	1,0%	0,1%	0,5%	5.776
Media, vormgeving en ICT, vmbo profielvak, profielmodule (MVI)	0,3%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	1.688
Mentorles	4,5%	3,8%	3,6%	5,7%	4,2%	51.884
Mobiliteit en transport, vmbo profielvak, profielmodule (M&T)	0,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	2.139
Muziek	0,8%	1,3%	1,4%	3,0%	1,3%	15.815
Natuur, leven en technologie (NLT)	0,2%	0,5%	0,6%	0,2%	0,4%	4.429
Natuurkunde	0,9%	4,1%	4,5%	1,2%	2,5%	30.594
Natuurkunde/scheikunde (NASK)	3,2%	0,6%	0,6%	1,2%	1,8%	21.713
Nederlands	10,7%	10,6%	9,0%	9,4%	10,1%	123.512
O&O (Onderzoek & Ontwerpen)	0,1%	0,6%	0,8%	1,4%	0,5%	6.267
Praktische sectororientatie (PSO)	1,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%	5.458
Produceren, installeren en energie, vmbo profielvak, profielmodule (PIE)	1,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,5%	5.879
Rekenen	1,8%	0,5%	0,1%	0,6%	1,0%	11.900
Scheikunde	0,3%	3,7%	3,9%	0,6%	2,0%	23.915
Spaans	0,1%	0,4%	0,8%	0,5%	0,4%	4.675
Techniek	1,3%	0,4%	0,4%	1,4%	0,9%	10.960
Tekenen	0,7%	1,0%	1,1%	1,7%	1,0%	12.055
Wiskunde	9,6%	10,8%	11,6%	9,8%	10,3%	126.496
Zorg en welzijn, vmbo profielvak, profielmodule (Z&W)	3,0%	0,0%	0,0%	0,3%	1,3%	16.296
Resterende vakken	5,2%	1,2%	1,6%	6,0%	3,6%	43.838
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Lesuren	528.612	247.868	309.707	136.475		1.222.662

C Verdeling lesuren naar avo-vak en graadsector

In deze bijlage is het percentage lesuren avo-vakken weergegeven voor de verschillende onderwijstypen voor de eerste- en tweedegraadsector afzonderlijk (vergelijk Tabel 5).

Tabel 40: Percentage gegeven lesuren per avo-vak naar onderwijstype (eerstegraads), 2018

	Havo	Vwo	Combinaties	Totaal
Aardrijkskunde	3,8%	3,3%	3,0%	3,5%
Beeldende vorming	0,5%	0,6%	3,4%	0,7%
Biologie	5,4%	5,3%	3,1%	5,3%
Duits	4,0%	5,0%	2,5%	4,5%
Economie	7,2%	5,1%	3,2%	6,0%
Engels	10,3%	9,0%	6,3%	9,5%
Frans	2,9%	3,9%	3,6%	3,4%
Geschiedenis (en staatsinrichting)	5,9%	4,4%	3,0%	5,0%
Godsdienst/levensbeschouwing	1,5%	1,3%	0,3%	1,4%
Klassieke talen/klassieke culturele vorming (KCV)	0,0%	5,1%	0,1%	2,7%
Lichamelijke opvoeding	5,6%	5,1%	6,5%	5,4%
Maatschappijleer	3,2%	2,0%	0,7%	2,5%
Muziek	0,5%	0,6%	5,9%	0,7%
Natuurkunde	4,0%	5,4%	2,7%	4,7%
Natuurkunde/scheikunde (NASK)	0,0%	0,0%	0,6%	0,1%
Nederlands	11,2%	8,7%	3,7%	9,6%
Scheikunde	4,5%	5,4%	2,3%	4,9%
Techniek	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Tekenen	0,6%	0,6%	1,9%	0,7%
Wiskunde	11,0%	13,0%	7,6%	11,9%
Resterende vakken	17,7%	16,1%	39,7%	17,6%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Lesuren	134.920	161.221	10.580	306.720

Tabel 41: Percentage gegeven lesuren per avo-vak naar onderwijstype (tweedegraads), 2018

	Vmbo	Havo	Vwo	Combinaties	Totaal
Aardrijkskunde	2,2%	5,9%	5,6%	4,8%	3,6%
Beeldende vorming	1,5%	2,4%	2,2%	2,7%	1,9%
Biologie	4,9%	4,3%	4,2%	4,2%	4,6%
Duits	3,2%	7,4%	6,0%	3,2%	4,2%
Economie	4,1%	2,8%	1,9%	0,8%	3,1%
Engels	9,2%	9,3%	9,2%	9,0%	9,2%
Frans	1,2%	7,5%	7,1%	6,5%	3,7%
Geschiedenis (en staatsinrichting)	2,4%	6,2%	5,9%	5,0%	3,8%
Godsdienst/levensbeschouwing	1,1%	2,0%	1,7%	1,7%	1,4%
Klassieke talen/klassieke culturele vorming (KCV)	0,0%	0,0%	4,9%	0,3%	0,8%
Lichamelijke opvoeding	7,3%	7,2%	7,1%	8,6%	7,4%
Maatschappijleer	2,2%	0,0%	0,1%	0,2%	1,3%
Muziek	0,8%	2,3%	2,3%	2,7%	1,5%
Natuurkunde	0,9%	4,3%	3,6%	1,1%	1,8%
Natuurkunde/scheikunde (NASK)	3,2%	1,3%	1,1%	1,3%	2,4%
Nederlands	10,7%	10,0%	9,3%	9,9%	10,3%
Scheikunde	0,3%	2,9%	2,2%	0,5%	1,0%
Techniek	1,3%	0,8%	0,8%	1,5%	1,2%
Tekenen	0,7%	1,5%	1,6%	1,7%	1,1%
Wiskunde	9,6%	10,5%	10,0%	10,0%	9,8%
Resterende vakken	33,2%	11,6%	13,1%	24,2%	26,0%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Lesuren	528.612	112.949	148.486	125.895	915.942

D Verdeling lesuren naar leeftijd en graadsector

De tabellen in deze bijlage betreffen een opsplitsing van Figuur 8 (en Tabel 30 uit bijlage A) naar graadsector. Te zien is dat in het eerstegraadsgebied vaker sprake is van ouderen en in het tweedegraadsgebied vaker sprake is van jongeren. Het vak Duits in het eerstegraadsgebied wordt bijvoorbeeld slechts in 14,1% van de lesuren door de groep onder 35 jaar gegeven.

Tabel 42: Verdeling lesuren naar leeftijdscategorie per avo-vak (eerstegraads), 2018

	-35	35-45	45-55	55+	Totaal	Lesuren
Aardrijkskunde	25,7%	30,3%	18,8%	25,3%	100,0%	10.803
Beeldende vorming	11,4%	32,5%	28,1%	28,1%	100,0%	2.024
Biologie	28,2%	26,4%	23,2%	22,1%	100,0%	16.172
Duits	14,1%	22,3%	26,0%	37,6%	100,0%	13.706
Economie	26,2%	21,0%	24,0%	28,8%	100,0%	18.245
Engels	26,3%	24,3%	22,2%	27,2%	100,0%	29.133
Frans	14,4%	19,7%	32,2%	33,7%	100,0%	10.524
Geschiedenis (en staatsinrichting)	24,1%	29,4%	21,1%	25,4%	100,0%	15.403
Godsdienst/levensbeschouwing	23,4%	18,9%	22,3%	35,4%	100,0%	4.152
Klassieke talen/klassieke culturele vorming (KCV)	25,2%	22,6%	21,2%	31,0%	100,0%	8.311
Lichamelijke opvoeding	34,6%	31,5%	19,1%	14,7%	100,0%	16.528
Maatschappijleer	39,6%	23,3%	16,8%	20,3%	100,0%	7.616
Muziek	22,9%	20,0%	28,3%	28,8%	100,0%	2.174
Natuurkunde	22,2%	22,4%	24,8%	30,7%	100,0%	14.357
Nederlands	25,1%	20,9%	22,8%	31,3%	100,0%	29.549
Scheikunde	23,0%	20,8%	33,4%	22,8%	100,0%	14.896
Tekenen	15,4%	26,5%	25,1%	33,1%	100,0%	2.068
Wiskunde	17,5%	19,7%	28,2%	34,5%	100,0%	36.576
Resterende vakken	22,5%	25,3%	25,2%	27,0%	100,0%	54.083
Totaal	23,6%	23,8%	24,4%	28,2%	100,0%	
Lesuren	72.435	72.840	74.885	86.365		306.526

Tabel 43: Verdeling lesuren naar leeftijdscategorie per avo-vak (tweedegraads), 2018

	-35	35-45	45-55	55+	Totaal	Lesuren
Aardrijkskunde	40,1%	24,1%	17,3%	18,4%	100,0%	33.003
Beeldende vorming	24,7%	28,2%	23,2%	23,9%	100,0%	16.972
Biologie	36,3%	23,6%	19,5%	20,6%	100,0%	42.075
Duits	24,7%	22,0%	25,0%	28,2%	100,0%	38.230
Economie	37,2%	21,4%	20,6%	20,8%	100,0%	28.789
Engels	38,7%	24,1%	18,9%	18,3%	100,0%	83.685
Frans	24,5%	22,7%	25,7%	27,0%	100,0%	33.728
Geschiedenis (en staatsinrichting)	41,3%	25,5%	18,0%	15,3%	100,0%	34.957
Godsdienst/levensbeschouwing	33,4%	19,1%	19,1%	28,4%	100,0%	12.611
Klassieke talen/klassieke culturele vorming (KCV)	33,0%	24,2%	18,4%	24,3%	100,0%	7.652
Lichamelijke opvoeding	45,7%	30,0%	14,3%	10,1%	100,0%	67.944
Maatschappijleer	44,8%	22,3%	15,6%	17,2%	100,0%	12.099
Muziek	32,3%	17,8%	22,9%	27,0%	100,0%	13.630
Natuurkunde	32,8%	20,3%	24,0%	22,9%	100,0%	16.217
Natuurkunde/scheikunde (NASK)	31,5%	19,9%	23,7%	24,8%	100,0%	21.466
Nederlands	32,4%	20,7%	19,6%	27,2%	100,0%	93.756
Scheikunde	33,1%	21,3%	23,5%	22,1%	100,0%	8.956
Techniek	16,2%	17,4%	28,8%	37,6%	100,0%	10.937
Tekenen	22,4%	26,5%	23,1%	28,0%	100,0%	9.987
Wiskunde	29,6%	19,9%	25,3%	25,1%	100,0%	89.709
Resterende vakken	31,1%	23,4%	22,8%	22,6%	100,0%	238.251
Totaal	33,4%	23,0%	21,3%	22,2%	100,0%	
Lesuren	305.799	210.808	194.698	203.349		914.654

E Bevoegd gegeven lesuren naar vak

Tabel 44: Percentage bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren per vak, vakken <0,05% zijn in resterende vakken opgenomen, 2018

	Bevoegd	Benoemb.	Onbev.	Totaal	Lesuren
Aardrijkskunde	91,4%	6,2%	2,4%	100,0%	43.730
Algemene natuurwetenschappen (ANW)	84,3%	13,2%	2,5%	100,0%	1.070
Algemene voorbereiding op maatschappij en beroep (AVMB)	78,6%	16,3%	5,0%	100,0%	864
Bedrijfseconomie, ondernemerschap en financiële zelfredzaamheid	76,4%	20,0%	3,5%	100,0%	3.038
Beeldende vorming	96,1%	2,6%	1,3%	100,0%	18.954
Beweging en sport/bewegen, sport en maatschappij (BSM)	98,9%	0,6%	0,5%	100,0%	5.678
Biologie	90,6%	6,2%	3,2%	100,0%	58.158
Biologie en verzorging	81,7%	12,5%	5,8%	100,0%	2.748
Bouwen, wonen en interieur, vmbo profielvak, profielmodule (BWI)	82,0%	8,3%	9,7%	100,0%	4.057
CKV	93,0%	5,5%	1,5%	100,0%	8.932
Dans	91,9%	7,9%	0,2%	100,0%	1.001
Dienstverlening & producten, vmbo profielvak, profielmodule (D&P)	55,1%	35,3%	9,6%	100,0%	10.543
Drama	90,5%	4,8%	4,7%	100,0%	5.502
Duits	88,9%	7,2%	3,8%	100,0%	51.876
Economie	85,2%	10,8%	4,0%	100,0%	46.986
Economie en ondernemen, vmbo profielvak, profielmodule (E&O)	79,7%	12,1%	8,1%	100,0%	6.564
Engels	86,6%	9,0%	4,4%	100,0%	112.754
Filosofie/wijsbegeerte	90,7%	6,3%	3,0%	100,0%	2.596
Frans	93,7%	4,0%	2,3%	100,0%	44.170
Geschiedenis (en staatsinrichting)	93,4%	4,9%	1,7%	100,0%	50.241
Groen, vmbo profielvak, profielmodule	86,0%	11,1%	3,0%	100,0%	4.427
Handvaardigheid	94,8%	3,4%	1,8%	100,0%	7.078
Horeca, bakkerijen en recreatie, vmbo profielvak, profielmodule (HBR)	85,4%	6,7%	7,9%	100,0%	2.700
Informatica	58,2%	28,3%	13,5%	100,0%	6.098
Klassieke talen (Latijn/Grieks)/klassieke culturele vorming (KCV)	92,9%	4,2%	2,9%	100,0%	15.965
Kunst (algemeen) en cultuur(geschiedenis)	95,7%	3,4%	0,8%	100,0%	7.665
Kunsvakken I en II vmbo	94,1%	3,8%	2,2%	100,0%	4.149
Lichamelijke opvoeding	99,0%	0,7%	0,3%	100,0%	84.365
Maatschappelijke beroepsvorming (MaBeVo)	81,2%	13,5%	5,3%	100,0%	.594
Maatschappijleer	76,0%	15,8%	8,1%	100,0%	19.654
Maatschappijwetenschappen	90,8%	7,4%	1,8%	100,0%	3.229
Management en organisatie	89,8%	8,0%	2,2%	100,0%	5.754
Media, vormgeving en ICT, vmbo profielvak, profielmodule (MVI)	72,6%	17,8%	9,6%	100,0%	1.684
Mobiliteit en transport, vmbo profielvak, profielmodule (M&T)	67,8%	17,3%	14,9%	100,0%	2.113
Muziek	96,0%	2,3%	1,7%	100,0%	15.776
Natuur, leven en technologie (NLT)	85,7%	10,0%	4,3%	100,0%	4.370
Natuurkunde	84,0%	11,6%	4,4%	100,0%	30.532
Natuurkunde/scheikunde (NASK)	77,5%	14,6%	7,9%	100,0%	21.620
Nederlands	87,6%	8,0%	4,4%	100,0%	123.128
O&O (Onderzoek & Ontwerpen)	83,3%	13,1%	3,6%	100,0%	6.015

	Bevoegd	Benoemb.	Onbev.	Totaal	Lesuren
Produceren, installeren en energie, vmbo profielvak, profielmodule (PIE)	71,8%	18,7%	9,5%	100,0%	5.870
Rekenen	70,9%	18,6%	10,5%	100,0%	11.616
Scheikunde	86,5%	10,0%	3,5%	100,0%	23.843
Spaans	89,2%	8,0%	2,9%	100,0%	4.675
Techniek	82,7%	8,5%	8,8%	100,0%	10.857
Tekenen	97,7%	1,9%	0,4%	100,0%	12.041
Wiskunde	81,9%	12,0%	6,0%	100,0%	126.285
Zorg en welzijn, vmbo profielvak, profielmodule (Z&W)	80,3%	12,6%	7,2%	100,0%	16.273
Resterende vakken	80,9%	14,4%	4,8%	100,0%	2.900
Totaal	87,6%	8,4%	4,1%	100,0%	
Lesuren	928.873	88.892	42.972		1.060.737

Tabel 45: Percentage bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren – cijfers uit Tabel 44 voor alleen onderwijstype vmbo, waarbij vakken met minder dan 100 lesuren niet in de tabel zijn opgenomen, 2018

	Bevoegd	Benoemb.	Onbev.	Totaal	Lesuren
Aardrijkskunde	88,8%	7,2%	4,0%	100,0%	11.864
Algemene natuurwetenschappen (ANW)	51,3%	38,0%	10,7%	100,0%	145
Algemene voorbereiding op maatschappij en beroep (AVMB)	79,7%	17,1%	3,2%	100,0%	649
Beeldende vorming	94,2%	3,7%	2,2%	100,0%	7.672
Beweging en sport/bewegen, sport en maatschappij (BSM)	98,4%	0,8%	0,8%	100,0%	2.364
Biologie	88,9%	6,4%	4,7%	100,0%	25.632
Biologie en verzorging	78,3%	15,5%	6,1%	100,0%	1.943
Bouwen, wonen en interieur, vmbo profielvak, profielmodule (BWI)	82,0%	8,3%	9,7%	100,0%	4.055
CKV	91,6%	6,0%	2,4%	100,0%	1.797
Dans	91,5%	8,5%	0,0%	100,0%	281
Dienstverlening & producten, vmbo profielvak, profielmodule (D&P)	55,1%	35,3%	9,6%	100,0%	10.539
Drama	84,0%	8,7%	7,3%	100,0%	1.803
Duits	86,6%	7,2%	6,2%	100,0%	16.869
Economie	85,7%	9,2%	5,0%	100,0%	21.765
Economie en ondernemen, vmbo profielvak, profielmodule (E&O)	79,6%	12,2%	8,2%	100,0%	6.538
Engels	82,8%	10,3%	6,8%	100,0%	48.299
Frans	92,1%	4,1%	3,7%	100,0%	6.428
Geschiedenis (en staatsinrichting)	92,3%	5,0%	2,8%	100,0%	12.900
Groen, vmbo profielvak, profielmodule	85,9%	11,1%	3,0%	100,0%	4.387
Handvaardigheid	95,4%	2,9%	1,7%	100,0%	2.871
Horeca, bakkerijen en recreatie, vmbo profielvak, profielmodule (HBR)	85,4%	6,7%	7,9%	100,0%	2.700
Informatica	49,2%	35,5%	15,4%	100,0%	1.431
Kunst (algemeen) en cultuur(geschiedenis)	94,5%	4,3%	1,2%	100,0%	2.868
Kunsvakken I en II vmbo	93,8%	3,8%	2,3%	100,0%	3.826
Lichamelijke opvoeding	98,7%	0,9%	0,4%	100,0%	38.428
Maatschappelijke beroepsvorming (MaBeVo)	80,4%	12,8%	6,8%	100,0%	425
Maatschappijleer	72,8%	17,1%	10,2%	100,0%	11.765
Maatschappijwetenschappen	77,8%	20,2%	2,0%	100,0%	404

	Bevoegd	Benoemb.	Onbev.	Totaal	Lesuren
Media, vormgeving en ICT, vmbo profielvak, profielmodule (MVI)	71,6%	18,5%	9,9%	100,0%	1.523
Mobiliteit en transport, vmbo profielvak, profielmodule (M&T)	67,8%	17,3%	14,9%	100,0%	2.113
Muziek	94,6%	2,7%	2,7%	100,0%	4.183
Natuur, leven en technologie (NLT)	77,3%	12,8%	9,9%	100,0%	1.033
Natuurkunde	73,8%	15,7%	10,5%	100,0%	4.636
Natuurkunde/scheikunde (NASK)	76,8%	14,6%	8,6%	100,0%	16.664
Nederlands	85,1%	8,7%	6,2%	100,0%	56.133
O&O (Onderzoek & Ontwerpen)	76,2%	15,6%	8,2%	100,0%	320
Produceren, installeren en energie, vmbo profielvak, profielmodule (PIE)	71,8%	18,7%	9,5%	100,0%	5.862
Rekenen	70,2%	18,8%	11,0%	100,0%	9.195
Scheikunde	87,5%	7,2%	5,3%	100,0%	1.769
Spaans	84,3%	9,6%	6,2%	100,0%	448
Techniek	81,2%	9,7%	9,1%	100,0%	6.851
Tekenen	97,5%	1,6%	0,9%	100,0%	3.809
Wiskunde	77,0%	13,1%	9,9%	100,0%	50.530
Zorg en welzijn, vmbo profielvak, profielmodule (Z&W)	79,9%	12,9%	7,2%	100,0%	15.662
Resterende vakken	74,8%	20,1%	5,1%	100,0%	1.414
Totaal	83,8%	10,0%	6,2%	100,0%	
Lesuren	362807	43179	26971		432958

Tabel 46: Percentage bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren – cijfers uit Tabel 44 voor alleen onderwijstypen havo en vwo (geen combinaties), waarbij vakken met minder dan 100 lesuren niet in de tabel zijn opgenomen, 2018

	Bevoegd	Benoemb.	Onbev.	Totaal	Lesuren
Aardrijkskunde	92,8%	5,6%	1,5%	100,0%	25.467
Algemene natuurwetenschappen (ANW)	88,8%	10,5%	0,6%	100,0%	818
Algemene voorbereiding op maatschappij en beroep (AVMB)	84,2%	3,5%	12,4%	100,0%	162
Bedrijfseconomie, ondernemerschap en financiële zelfredzaamheid	76,7%	20,0%	3,3%	100,0%	2.938
Beeldende vorming	98,4%	1,5%	0,1%	100,0%	7.569
Beweging en sport/bewegen, sport en maatschappij (BSM)	99,4%	0,2%	0,3%	100,0%	2.642
Biologie	92,7%	5,7%	1,6%	100,0%	26.894
Biologie en verzorging	94,1%	5,9%	0,0%	100,0%	441
CKV	93,1%	5,5%	1,4%	100,0%	6.685
Dans	95,6%	4,4%	0,0%	100,0%	204
Drama	93,9%	2,2%	3,9%	100,0%	1.997
Duits	90,2%	7,1%	2,6%	100,0%	30.663
Economie	84,8%	12,2%	3,0%	100,0%	23.824
Engels	90,2%	7,8%	2,0%	100,0%	52.535
Filosofie/wijsbegeerte	92,0%	5,6%	2,4%	100,0%	2.299
Frans	94,7%	3,5%	1,8%	100,0%	29.131
Geschiedenis (en staatsinrichting)	94,4%	4,4%	1,2%	100,0%	30.776
Handvaardigheid	95,6%	3,1%	1,3%	100,0%	2.498
Informatica	62,6%	23,9%	13,5%	100,0%	4.059
Klassieke talen (Latijn/Grieks)/klassieke culturele vorming (KCV)	93,2%	3,9%	2,8%	100,0%	15.568

	Bevoegd	Benoemb.	Onbev.	Totaal	Lesuren
Kunst (algemeen) en cultuur(geschiedenis)	97,1%	2,7%	0,2%	100,0%	3.682
Kunstvakken I en II vmbo	98,9%	1,1%	0,0%	100,0%	180
Lichamelijke opvoeding	99,2%	0,5%	0,3%	100,0%	34.440
Maatschappijleer	81,3%	13,7%	5,0%	100,0%	7.617
Maatschappijwetenschappen	93,3%	5,5%	1,2%	100,0%	2.729
Management en organisatie	90,2%	7,5%	2,3%	100,0%	5.616
Muziek	96,8%	1,9%	1,3%	100,0%	7.559
Natuur, leven en technologie (NLT)	88,9%	8,6%	2,6%	100,0%	3.038
Natuurkunde	86,4%	10,5%	3,1%	100,0%	24.214
Natuurkunde/scheikunde (NASK)	82,0%	12,6%	5,3%	100,0%	3.309
Nederlands	90,7%	7,0%	2,3%	100,0%	54.136
O&O (Onderzoek & Ontwerpen)	84,3%	12,3%	3,4%	100,0%	3.862
Rekenen	71,8%	19,6%	8,6%	100,0%	1.559
Scheikunde	86,4%	10,4%	3,2%	100,0%	21.208
Spaans	89,4%	8,2%	2,4%	100,0%	3.513
Techniek	87,9%	5,6%	6,5%	100,0%	2.146
Tekenen	97,9%	1,9%	0,2%	100,0%	5.921
Wiskunde	86,2%	11,1%	2,8%	100,0%	62.360
Zorg en welzijn, vmbo profielvak, profielmodule (Z&W)	87,6%	9,4%	3,0%	100,0%	203
Resterende vakken	85,8%	9,5%	4,8%	100,0%	1.000
Totaal	90,5%	7,2%	2,3%	100,0%	
Lesuren	466859	37189	11618	100,0%	515.666

Tabel 47: Percentage bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren voor het tweedegraadsgebied (avo vakken met aandeel > 1%), 2018

	Bevoegd	Benoemb.	Onbev.	Lesuren
Aardrijkskunde	91,4%	5,7%	2,8%	32.946
Beeldende vorming	96,0%	2,7%	1,3%	16.938
Biologie	89,8%	6,1%	4,1%	42.015
Duits	88,6%	6,8%	4,6%	38.202
Economie	85,9%	9,2%	4,8%	28.749
Engels	85,6%	8,8%	5,5%	83.667
Frans	93,8%	3,5%	2,7%	33.666
Geschiedenis (en staatsinrichting)	93,3%	4,6%	2,1%	34.873
Klassieke talen/klassieke culturele vorming (KCV)	90,8%	5,3%	3,9%	7.650
Lichamelijke opvoeding	98,9%	0,7%	0,3%	67.867
Maatschappijleer	72,7%	17,1%	10,2%	12.078
Muziek	95,8%	2,2%	1,9%	13.606
Natuurkunde	80,5%	12,4%	7,1%	16.189
Natuurkunde/scheikunde (NASK)	77,4%	14,6%	8,0%	21.445
Nederlands	86,7%	7,9%	5,4%	93.636
Scheikunde	85,6%	9,1%	5,3%	8.938
Techniek	82,8%	8,5%	8,7%	10835
Tekenen	97,7%	1,8%	0,5%	9.973
Wiskunde	80,8%	11,5%	7,7%	89.715

Tabel 48: Percentage bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren voor het eerstegraadsgebied (leerjaren 4, 5 en 6 havo/vwo, avo vakken met aandeel > 1%), 2018

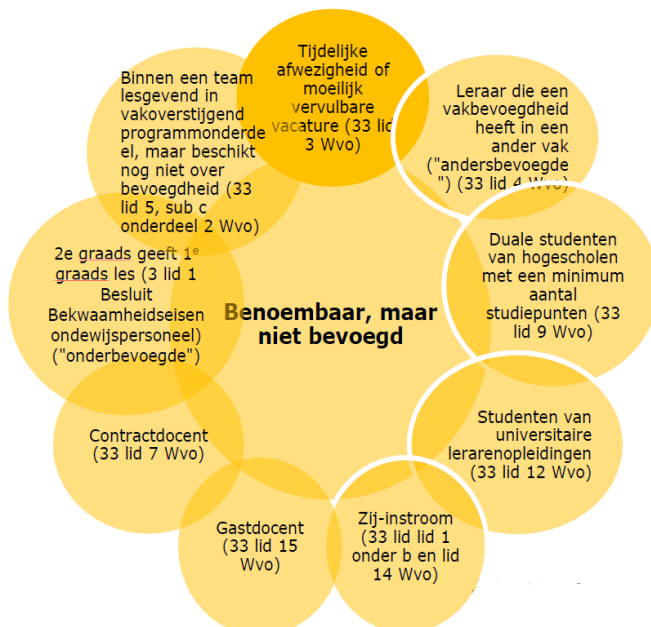
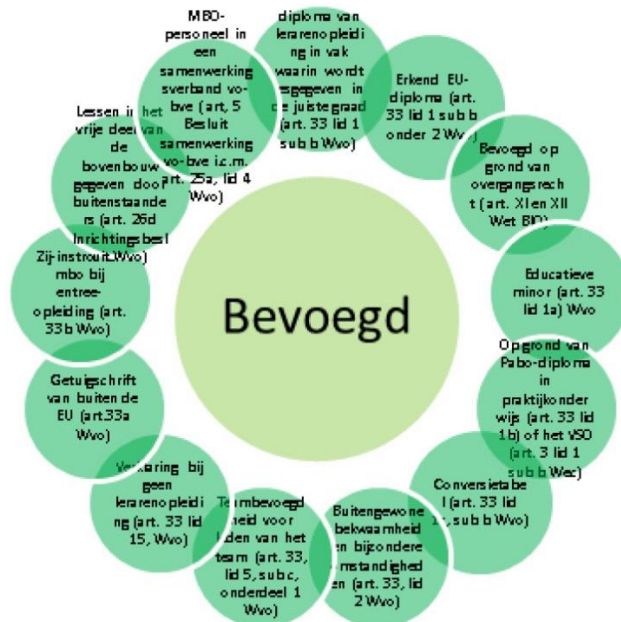
	Bevoegd	Benoemb.	Onbev.	Lesuren
Aardrijkskunde	91,3%	7,6%	1,1%	10.783
Biologie	92,7%	6,4%	0,8%	16.143
Duits	89,8%	8,5%	1,7%	13.674
Economie	84,1%	13,3%	2,6%	18.237
Engels	89,5%	9,4%	1,0%	29.087
Frans	93,6%	5,3%	1,1%	10.504
Geschiedenis (en staatsinrichting)	93,6%	5,7%	0,8%	15.367
Klassieke talen/klassieke culturele vorming (KCV)	94,8%	3,2%	2,0%	8.315
Lichamelijke opvoeding	99,3%	0,5%	0,2%	16.498
Maatschappijleer	81,3%	13,8%	4,9%	7.576
Natuurkunde	88,0%	10,6%	1,4%	14.343
Nederlands	90,5%	8,3%	1,2%	29.493
Scheikunde	87,1%	10,6%	2,4%	14.905
Wiskunde	84,8%	13,3%	1,9%	36.570

Tabel 49: Percentage bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lesuren naar onderwijstype voor lessen in het vo gegeven op zogeheten verticale scholengemeenschappen (scholen waar ook sprake is van mbo), de overige vo scholen en het totaal van de scholen

	Onderwijstype	Bevoegd	Benoemb.	Onbev.	Lesuren
Vo	Vmbo	84,1%	9,7%	6,2%	392.788
	Havo	88,0%	9,4%	2,6%	228.346
	Vwo	92,6%	5,5%	1,9%	286.160
	Combinatie	88,5%	7,6%	3,9%	111.119
	Totaal	87,8%	8,2%	4,0%	1.018.413
Vo afdeling mbo	Vmbo	80,6%	12,9%	6,4%	40.170
	Havo	87,4%	9,3%	3,3%	713
	Vwo	87,7%	4,0%	8,3%	446
	Combinatie	90,9%	3,4%	5,6%	994
	Totaal	81,1%	12,6%	6,4%	42.324
Totaal	Vmbo	83,8%	10,0%	6,2%	432.958
	Havo	88,0%	9,4%	2,6%	229.060
	Vwo	92,6%	5,5%	2,0%	286.606
	Combinatie	88,5%	7,6%	3,9%	112.113
	Totaal	87,6%	8,4%	4,1%	1.060.737

F Indeling bevoegd, benoembaar, onbevoegd

In de 'Verdiepende analyse onbevoegd lesgeven' die als bijlage¹⁶ dient bij de 'Bijlage bij Plan van aanpak Tegengaan onbevoegd lesgeven' zijn de wettelijke mogelijkheden rond bevoegd en benoembaar lesgeven toegelicht. We tonen hier de aldaar getoonde samenvattende figuren:

¹⁶ Zie: <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-onderwijs-cultuur-en-wetenschap/documenten/rapporten/2016/02/29/verdiepende-analyse-onbevoegd-lesgeven>

In de meting in dit rapport is eerst op grond van onder meer BRON HO en oudere bevoegdheidsmetingen vastgesteld of men bevoegd was (bestandsanalyse). Zo ja, dan valt men in de categorie bevoegd. Voor de restgroep (ongeveer een kwart van het aantal lesuren) is aan de school gevraagd in welke bevoegdheids- of benoembaarheidscategorie een les (in feite een persoon-vak-graadgebied combinatie) valt (zelfrapportage). De mogelijkheden uit de bovenstaande figuren zijn daarbij voorgelegd aan de scholen op basis van de indeling die in Tabel 50 is weergegeven. De zelfrapportage (bevraging van de bevoegdheidssituatie van alle lesuren waarvan niet uit bestandsanalyse kan worden vastgesteld dat ze bevoegd gegeven worden) is vergelijkbaar aan die van IPTO-2014 en later (maar nieuw en sterk verbeterd ten opzichte van IPTO-2013). Daarom kunnen de in dit rapport getoonde bevoegdheidscijfers niet vergeleken worden met die van IPTO-2013 en eerder.

Ten opzichte van IPTO-2017 is de onderstaande tabel alleen tekstueel op detailpunten aangepast.

Tabel 50: Mogelijke keuzes rond bevoegdheid die de scholen bij het invullen van IPTO zijn aangeboden, 2018

BEVOEGD		
1	Bevoegd (diploma van na 2006 voor vak en graad)	Leraar beschikt over een Nederlands diploma van <u>na</u> 1 augustus 2006 dat een bevoegdheid voor het gegeven vak vermeldt in de juiste graad.
2	Bevoegd op grond van overgangsrecht Wet BIO (voor diploma's van vóór 2006)	Leraar beschikt over een diploma van vóór 1 augustus 2006 op basis waarvan hij bevoegd is. Voor alle diploma's van vóór 2006 is bepaald welke bevoegdheid deze opleverden op 1 augustus 2006 (zie het handboek bevoegdheid van DUO).
3	Erkend buitenlands diploma	De wet kent de mogelijkheid van erkenning van buitenlandse beroepskwalificaties.
4	Educatieve minor/module	Het is voor een aantal vakken ook mogelijk bevoegd les te geven op basis van een educatieve minor gevolgd tijdens een wo-bachelor, of een educatieve module (post-bachelor).
5	Bevoegdheid via conversietabel	De conversietabel is bedoeld voor situaties waarin een behaald diploma geen uitsluitel geeft over de bevoegdheid voor een bepaald vak. Dit kunnen nieuwe vakken zijn, vakken die van naam zijn veranderd of vakken waarvoor geen lerarenopleiding bestaat. Een leraar kan zo met een andere lerarenopleiding bevoegd zijn in een bepaald vak indien dit voor de betreffende combinatie van vak en opleiding in de conversietabel is geregeld (in voorkomende gevallen na bijscholing).
6	Bevoegd in team	Het is in de eerste twee leerjaren (leerjaar 1 & 2) mogelijk als lid van een team bevoegd les te geven in vakoverstijgende programma-onderdelen als men zelf over een vakbevoegdheid beschikt voor een van de onderliggende vakken. Dit mag alleen indien het team als geheel beschikt over bevoegdheid voor de onderliggende vakken.
7	Ontheffing of erkenning van de minister van OCW	a) In gevallen waarin geen lerarenopleiding voorhanden is, kan de minister bepalen dat toch voldaan is aan de bekwaamheidseisen. b) Het is mogelijk in bijzondere gevallen leraren die een buitengewone vakbekwaamheid hebben (en er sprake is van een bijzonder geval) ontheffing te verlenen.

8	MBO-bevoegd	<p>a) Docenten die een entreeopleiding verzorgen (mbo-1) binnen het vo, kunnen lesgeven met een MBO-bevoegdheid.</p> <p>b) Het is binnen een samenwerkingsverband mogelijk mbo-docenten les te laten geven in beroepsgerichte vakken, (zie artikel 5 van het Besluit samenwerking vo-bve i.c.m. 25a lid 4 WVO).</p>
9	Bevoegd op grond van pabo diploma	<p>Leraar beschikt over pabo-diploma en geeft les aan:</p> <p>a) uitsluitend lwoo-leerlingen en is afgestudeerd tussen 1985 en 2006. Het gaat hierbij alleen om de vakken tekenen, muziek, handvaardigheid, rekenen/wiskunde, Engels, Nederlands, geschiedenis, aardrijkskunde, biologie en de praktijk-oriënterende vakken;</p> <p>b) Vmbo-leerlingen in de vakken Nederlands of Rekenen en is afgestudeerd voor 1985.</p>
BENOEMBAAR		
10	Vervanging en moeilijk vervulbare vacature	Tijdelijke vervangers bij afwezigheid, en leraren bij moeilijk vervulbare vacatures mogen maximaal 1 jaar zonder het juiste diploma lesgeven. Deze leraar moet als het jaar voorbij is wel in opleiding om te kunnen blijven lesgeven. Afspraak is dat men binnen 2 jaar bevoegd dient te zijn. Dit kan verlengd worden met 2 jaar.
11	Andersbevoegd	Leraren die al een vakbevoegdheid hebben mogen daarnaast ook een ander vak geven (zgn. andersbevoegden). Dit mag 2 jaar, mits de leraar wel in opleiding gaat voor dat vak. Deze periode mag op aanvraag 2 jaar verlengd worden.
12	LIO	Studenten van lerarenopleidingen mogen afhankelijk van de precieze situatie 5 maanden tot 2 jaar lesgeven. Studenten van hbo-opleidingen moeten bovendien voldoende studiepunten gehaald hebben.
13	Zij-instroom	Personen die het traject 'zij-instroom in het beroep' volgen met een geschiktheidsverklaring. Dit mag 2 jaar. Deze periode mag met 2 jaar verlengd worden door het schoolbestuur indien daar redenen voor zijn.
14	Gastdocent	Gastdocenten mogen lesgeven onder verantwoordelijkheid van een andere leraar voor maximaal 4 uur per week. In het havo/vwo kunnen andere instellingen of personen van buiten de school in het vrije deel les onder een aantal strikte voorwaarden geven.
15	Onderbevoegd	Leraren met een tweedegraads bevoegdheid die eerstegraads les geven (zgn. onderbevoegden) mogen dit maximaal 1 jaar doen, mits de leraar voornamelijk in de onderbouw les geeft en de school voor maximaal 5% van de lessen in de bovenbouw deze constructie toepast. Scholen moeten dit melden bij de inspectie.
16	Benoembaar in team	Het is onder voorwaarden mogelijk in leerjaar 1 & 2 als lid van een team les te geven in vakoverstijgende programmaonderdelen als de andere leden van het team beschikken over vakbevoegdheden in de onderliggende vakken. Het verschil met bevoegd in team (categorie 6) is dat de betreffende persoon (nog) niet over een van de onderliggende vakbevoegdheden beschikt.

17	Benoembaar voor vmbo profielvak o.b.v. overgangsrecht	Leraar gaf 1 september 2016 al les in een beroepsgericht vak en is in vaste dienst. De leraar dient aanvullende scholing te volgen voor 2022.
ONBEVOEGD		
18	Onbevoegd	Het vak wordt niet bevoegd of benoembaar gegeven.
ONBEPAAALBAAR		
19	Onbepaalbaar	Voor deze les bestaat geen lerarenopleiding die een bevoegdheid verleent of het gaat om een schooleigen vak.
20	Ondersteunt leraar	Er staat tegelijkertijd ook een bevoegde leraar in de klas.
21	Geeft dit vak niet	Het rooster waaruit is afgeleid dat de persoon dit vak geeft is op dit punt niet correct.

De aantallen lesuren die door de scholen gerapporteerd worden onder de verschillende bevoegdheidscategorieën, gecombineerd met de informatie we uit IPTO-2014 t/m IPTO-2018 en BRON HO afgeleid hebben staan weergegeven in Tabel 51.

Tabel 51: Detailinformatie lesuren naar bevoegdheidscategorie

Bevoegdheidscategorie	Lesuren	%
<i>Stap 1: is de bevoegdheid te halen uit BRON HO of eerdere IPTO metingen?</i>		
Bevoegd volgens bron ho	527.075	49,6%
IPTO-2017: Bevoegd voor dit vak op deze graad	43.124	4,1%
IPTO-2017: Overgangsrecht	1.440	0,1%
IPTO-2017: Erkend buitenlands diploma	772	0,1%
IPTO-2017: Educatieve minor	403	0,0%
IPTO-2017: Beschikking van de minister van OCW	476	0,0%
IPTO-2017: MBO-bevoegd	214	0,0%
IPTO-2017: Bevoegd volgens bron ho	2.283	0,2%
IPTO-2016: Bevoegd voor dit vak op deze graad	35.061	3,3%
IPTO-2016: Overgangsrecht	887	0,1%
IPTO-2016: Erkend buitenlands diploma	450	0,0%
IPTO-2016: Educatieve minor	229	0,0%
IPTO-2016: Beschikking van de minister van OCW	201	0,0%
IPTO-2016: MBO-bevoegd	72	0,0%
IPTO-2016: Bevoegd volgens bron ho	1.142	0,1%
IPTO-2015: Bevoegd voor dit vak op deze graad	26.561	2,5%
IPTO-2015: Overgangsrecht	751	0,1%
IPTO-2015: Erkend buitenlands diploma	420	0,0%
IPTO-2015: Educatieve minor	71	0,0%
IPTO-2015: Beschikking van de minister van OCW	68	0,0%
IPTO-2015: MBO-bevoegd	48	0,0%
IPTO-2015: Bevoegd volgens bron ho	4.471	0,4%
IPTO-2014: Bevoegd	36.668	3,5%
IPTO-2014: Overgangsrecht	536	0,1%
IPTO-2014: Buitenlands diploma	547	0,1%
IPTO-2014: Educatieve minor	123	0,0%
IPTO-2014: Verklaring bevoegd bij ontbreken lerarenopleiding	100	0,0%
IPTO-2014: Ontheffing vanwege buitengewone vakbekwaamheid	215	0,0%
IPTO-2014: MBO-bevoegd	47	0,0%

Bevoegdheidscategorie	Lesuren	%
IPTO-2014: Reguliere vakken Bevoegd (volgens reguliere ipto)	121.489	11,5%
<i>Stap 2: Voor de gevallen waar niet bekend is dat men bevoegd is wordt de bevoegdheidssituatie aan de scholen gevraagd, zie Tabel 50</i>		
Bevoegd voor dit vak op deze graad	103.393	9,7%
Overgangsrecht	1.926	0,2%
Erkend buitenlands diploma	1.388	0,1%
Educatieve minor	950	0,1%
Bevoegd via ander vak en conversietabel	5.034	0,5%
Bevoegd in team	2.014	0,2%
Ontheffing of erkenning van de minister van OCW	469	0,0%
MBO-bevoegd	335	0,0%
Bevoegd op grond van pabo diploma	7.420	0,7%
Vervanging en moeilijk vervulbare vacature	7.745	0,7%
Andersbevoegd	24.043	2,3%
LIO	33.229	3,1%
Zij-instroom	3488	0,3%
Gastdocent	553	0,1%
Onderbevoegd	15.362	1,4%
Benoembaar in team	1.106	0,1%
Benoembaar voor vmbo profielvak	3.367	0,3%
Onbevoegd	42.971	4,1%
Totaal	1.060.737	

G Pabo

In deze bijlage bespreken we kort een aantal nadere analyses met betrekking tot personen die alleen over een pabo-diploma beschikken of een pabo diploma plus eventueel een masteropleiding Special Educational Needs (SEN). We baseren ons op verschillende bronnen op grond waarvan we kunnen vaststellen of iemand aan deze criteria voldoet: een pabo diploma in BRON HO zonder een ander diploma hbo/wo (met evt. aanvullend alleen SEN), een bevoegdheidscategorie in het IPTO-onderzoek 'bevoegd op grond van pabo diploma' en degenen waarvoor pabo is ingevuld bij de vraag naar de hoogste (onderwijs)opleiding. De inschatting is dat we op die manier van vrijwel alle relevante personen weten of men alleen een pabo diploma heeft of niet (al dan niet met SEN). Het gaat om 2.198 personen waarvan 273 een pabo diploma plus een diploma SEN bezitten. Onder deze groep kunnen overigens wel pabo-gediplomeerden zijn die, op grond van het certificaat groepsleerkracht vmbo bb/kb of een zij-instroomgetuigschrift, per februari 2019 wel bevoegd zijn voor het onderwijs dat ze geven. In de tabellen in het onderstaande zijn soms ook gegevens over aantallen personen opgenomen. Daar kunnen dubbel tellingen ontstaan. Een persoon kan bijvoorbeeld zowel op vmbo-b als vmbo-k lesgeven. Optellen van de personen is dan niet zinvol.

Pabo'ers zijn behoudens het praktijkonderwijs niet bevoegd les te geven in het vo tenzij het om een overgangsrechtelijke regeling gaat. De belangrijkste categorie daarbinnen is de groep pabo'ers die tussen 1984 en 2006 is afgestudeerd en uitsluitend les geeft aan LWOO-leerlingen in Nederlands, Engels, Wiskunde, Geschiedenis, Aardrijkskunde, Biologie (inclusief Kennis der natuur), Verzorging, Muziek, Handvaardigheid (Textiele werkvormen) en Tekenen.

We presenteren in het onderstaande een aantal tabellen betreffende het aantal uren naar onderwijstype, leerjaar en avo-vak. In het geval van onderwijstype wordt daarbij ook afzonderlijk ingegaan op het vak Nederlands. Het gaat steeds om het vo exclusief pro en isk. Aantallen uren naar onderwijstype staan weergegeven in Tabel 52.

*Tabel 52: Percentage uren naar onderwijstype gegeven door personen met alleen een pabo diploma en evt. SEN, met vmbo opsplitsing onder-/bovenbouw, 2018, voor **alle vakken samen***

Onderwijstype		Lesuren	% Lesuren	Personen*
Onderbouw	Vmbo-b	5.014	14,2	621
	Vmbo-k	3.091	8,8	498
	Vmbo-g	677	1,9	119
	Vmbo-t	2.684	7,6	453
	Vmbo combinatie leerwegen	7.422	21,0	804
	Totaal	18.886	53,5	
Bovenbouw	Vmbo-b	2.643	7,5	478
	Vmbo-k	2.412	6,8	439
	Vmbo-g	507	1,4	106
	Vmbo-t	2.215	6,3	373
	Vmbo combinatie leerwegen	1.970	5,6	331
	Totaal	9.747	27,6	
Havo/vwo		4.590	13,0	501
Overige		2.046	5,8	307
Totaal		35.270	100,0	

* Dezelfde persoon kan in meerdere categorieën voorkomen

De lesuren door de groep met een pabo diploma vinden grotendeels plaats in de vmbo onderbouw (53,5%) en vmbo bovenbouw (27,6%), maar ook havo/vwo is vertegenwoordigd met 13,0%. In totaal gaat het om ruim 35.000 lesuren oftewel 2,9% van het totaal aantal lesuren.

In Tabel 53 beperken we ons tot alleen het vak Nederlands. Het beeld blijft daarbij hetzelfde, al is sprake van geringe verschuivingen en uiteraard lagere aantallen.

*Tabel 53: Percentage lesuren naar onderwijstype gegeven door personen met alleen een pabo diploma en evt. SEN, met vmbo opsplitsing onder-/bovenbouw, 2018, **alleen Nederlands***

Onderwijstype		Lesuren	% Lesuren	Personen*
Onderbouw	Vmbo-b	1.346	10.8	257
	Vmbo-k	870	7.0	185
	Vmbo-g	230	1.9	40
	Vmbo-t	1.008	8.1	193
	Vmbo combinatie leerwegen	2.011	16.2	330
	Totaal	5.465	44.0	
Bovenbouw	Vmbo-b	1.191	9.6	225
	Vmbo-k	1.108	8.9	187
	Vmbo-g	224	1.8	43
	Vmbo-t	1.032	8.3	156
	Vmbo combinatie leerwegen	616	5.0	107
	Totaal	4.171	33.6	
Havo/vwo		2.114	17.0	234
Overige		673	5.4	109
Totaal		12.423	100.0	

* Dezelfde persoon kan in meerdere categorieën voorkomen

Omdat degenen met een pabo opleiding vooral in de onderbouw van het vmbo lesgegeven zijn daarmee logischerwijs de eerste twee leerjaren het sterkst vertegenwoordigd (met een aandeel van ongeveer 65%), zie Tabel 54.

Tabel 54: Percentage lesuren naar leerjaar gegeven door personen met alleen een pabo diploma en evt. SEN, 2018

Leerjaar	Lesuren	% Lesuren	Personen*
Leerjaar 1	13.020	36.9	1.545
Leerjaar 2	10.044	28.5	1.483
Leerjaar 3	6.239	17.7	1.057
Leerjaar 4	4.600	13.0	722
Leerjaar 5	144	0.4	32
Leerjaar 6	19	0.1	7
Combinatie onderbouw	676	1.9	118
Combinatie bovenbouw	230	0.7	69
Combinatie onderbouw/bovenbouw	299	0.8	50
Totaal	35.270	100.0	

* Dezelfde persoon kan in meerdere categorieën voorkomen

De vakken Nederlands, Wiskunde, Engels en Rekenen zijn het sterkst vertegenwoordigd, zie Tabel 55. Ten opzichte van het landelijke beeld is vooral Nederlands, maar ook Wiskunde daarbij bovendien sterk oververtegenwoordigd (vergelijk Tabel 5).

Tabel 55: Percentage lesuren naar avo-vak en Rekenen gegeven door personen met alleen een pabo diploma en evt. SEN, 2018

Vak	Lesuren	% Lesuren	Personen*
Aardrijkskunde	688	2.0	87
Beeldende vorming	194	0.5	30
Biologie	615	1.7	98
Duits	317	0.9	39
Economie	335	1.0	70
Engels	1.871	5.3	224
Frans	185	0.5	15
Geschiedenis (en staatsinrichting)	285	0.8	53
Godsdienst/levensbeschouwing	663	1.9	122
Lichamelijke opvoeding	216	0.6	25
Maatschappijleer	449	1.3	88
Muziek	175	0.5	23
Natuurkunde	85	0.2	14
Natuurkunde/scheikunde (NASK)	270	0.8	39
Nederlands	12.423	35.2	1.119
Scheikunde	52	0.1	6
Techniek	159	0.4	17
Tekenen	70	0.2	15
Wiskunde	6.114	17.3	605
Rekenen	2.272	6.4	546
Resterende vakken	7.833	22.2	1.649
Totaal	35.270	100.0	

* Dezelfde persoon kan in meerdere categorieën voorkomen

H Functie en aard dienstverband

Door koppeling met personeelsinformatie aangeleverd door DUO, waar nodig aangevuld door informatie van de scholen, kan de functie van degene die de les geeft worden vastgesteld. Helaas leidt dit in IPTO-2018 tot 3,4% van de lesuren tot de situatie 'onbekend'. In Tabel 56 is te zien dat dit het voor het restant van de lesuren vrijwel altijd om de functie 'leraar' gaat. In de eerstegraadsector is dit relatief iets vaker het geval dan in de tweedegraadsector (maar hier zijn ook minder lesuren 'onbekend'). De overige categorieën zijn relatief klein. Omdat veruit de meeste lesuren door onderwijzend personeel worden gegeven, wordt in het rapport geen onderscheid gemaakt naar functie. De tabellen hebben dus betrekking op alle in Tabel 56 genoemde functies samen. Voor leerlingen zijn immers de gegeven lesuren van belang, ongeacht de functie van de persoon die lesgeeft.

Tabel 56: Gegeven lesuren: Verdeling naar functie (totaal en eerste- en tweedegraads apart), 2018

	Eerstegraads les	Tweedegraads les	Totaal
Onbekend	2,4%	3,7%	3,4%
Directie	0,3%	0,2%	0,2%
Onderwijzend personeel	96,1%	93,4%	94,1%
Leraar in opleiding	0,2%	0,5%	0,4%
Onderwijsassistent	0,0%	0,0%	0,0%
Stagiaire	0,1%	0,1%	0,1%
Onderwijs Ondersteunend Personeel	0,4%	1,3%	1,1%
Uitzendkracht/gedetacheerde	0,3%	0,5%	0,4%
Ondersteunend en Beheer Personeel	0,3%	0,4%	0,4%
Overig	0,0%	0,0%	0,0%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%
Lesuren	306.720	915.942	1.222.662

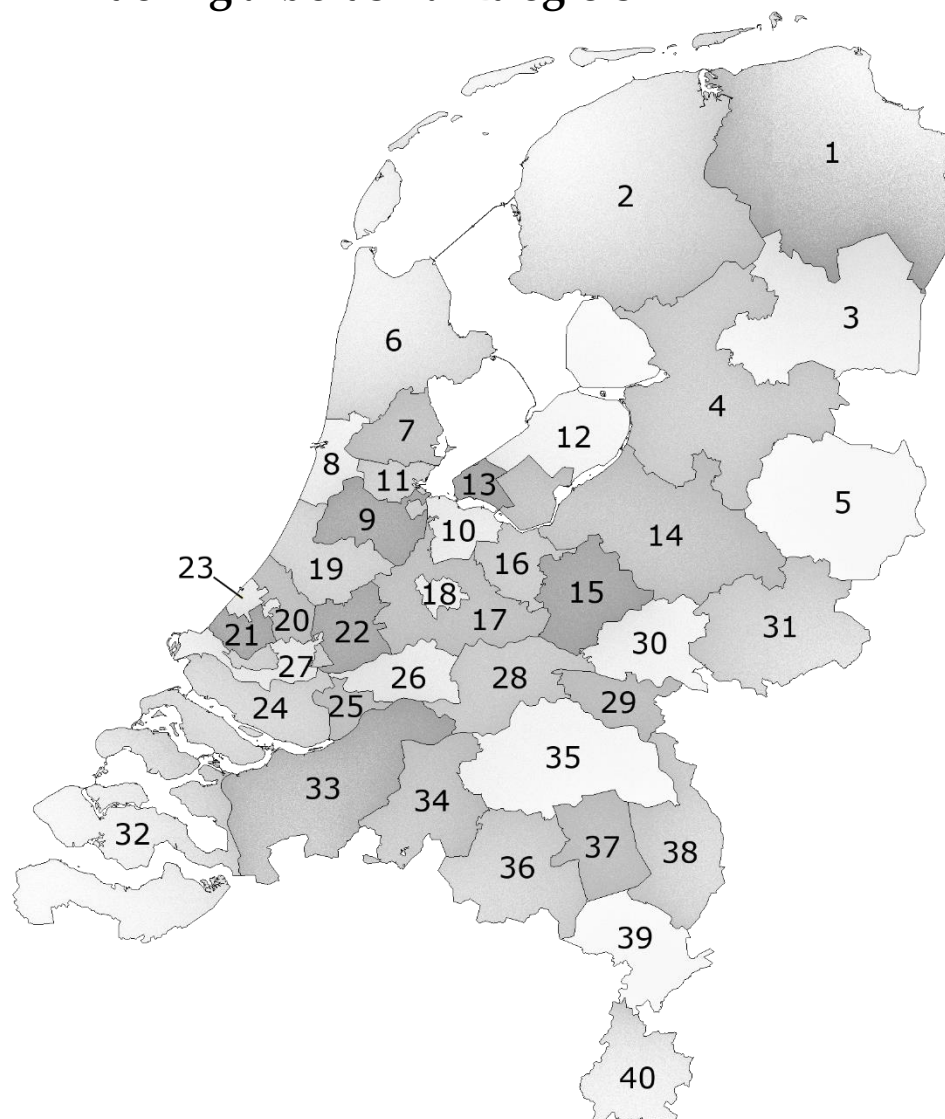
In Tabel 57 zijn de gegeven lesuren naar de aard van het dienstverband opgesplitst. Uit de tabel blijkt dat (voor zover bekend) vrijwel alle lesuren door zogeheten regulier personeel worden gegeven. In een beperkt deel van de lesuren is sprake van vervanging. Dit is niet verwonderlijk omdat scholen gevraagd wordt het zogeheten basisrooster (niet het dagrooster waarin korttijdelijke vervanging door ziekte is opgenomen) aan te leveren voor IPTO. Om dezelfde redenen als in de voorgaande tabel is ook hier in een deel van de lesuren sprake van een overig of onbekend dienstverband. Omdat de categorie regulier dienstverband veruit het grootste is, hebben we ervoor gekozen om in dit rapport geen opsplitsing te maken naar de aard van het dienstverband.

Tabel 57: Gegeven lesuren naar aard van het dienstverband, 2018

	Eerstegraads les	Tweedegraads les	Totaal
Regulier	96,3%	94,0%	94,6%
Vervanging	0,9%	1,7%	1,5%
Onbekend, overig dienstverband	2,8%	4,3%	3,9%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%
Lesuren	306.720	915.942	1.222.662

I Indeling arbeidsmarktregio's

1	Groningen	21	Haaglanden
2	Friesland	22	Midden-Holland
3	Drenthe	23	's-Gravenhage
4	Regio Zwolle	24	Rijnmond
5	Twente	25	Drechtsteden
6	Noord-Holland-Noord	26	Gorinchem
7	Zaanstreek/Waterland	27	Rotterdam
8	Zuid-Kennemerland en IJmond	28	Rivierenland
9	Groot Amsterdam	29	Rijk van Nijmegen
10	Gooi en Vechtstreek	30	Midden-Gelderland
11	Amsterdam	31	Achterhoek
12	Flevoland	32	Zeeland
13	Almere	33	West-Brabant
14	Stedendriehoek en Noordwest-Veluwe	34	Midden-Brabant
15	FoodValley	35	Noordoost-Brabant
16	Amersfoort	36	Zuidoost-Brabant
17	Midden-Utrecht	37	Helmond-De Peel
18	Stad Utrecht	38	Noord-Limburg
19	Holland Rijnland	39	Midden-Limburg
20	Zuid-Holland Centraal	40	Zuid-Limburg